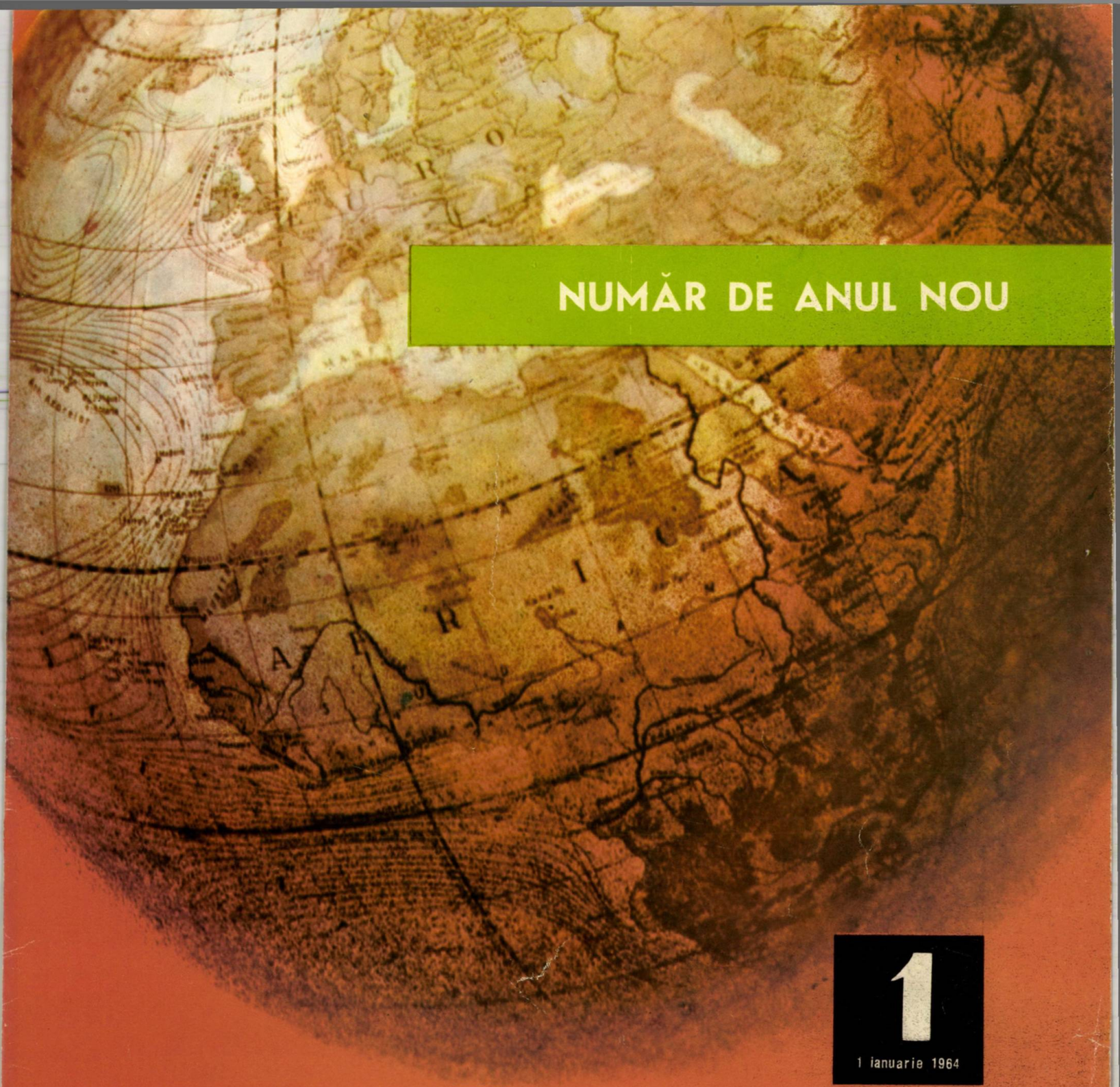

NUMĂR DE ANUL NOU

1

1 ianuarie 1964

În supliment:
ATLASUL NOSTRU

lumea

1960

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIŞTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ
Anul II
nr. 1 (10) 1 ianuarie 1964

În acest număr:

- **SĂPTĂMÎNA PE GLOB:** WASHINGTON — Convorbirile americano — vest-germane. NICOSIA — Armistițiul supravegheat. ALGER — Vizita premierului Ciu En-lai. ANKARA — Noul guvern Inonü. CAIRO — O problemă litigioasă. SALISBURY — Federația dizolvată.

- **ARTICOLE:** Conștiința umanității de **G. CĂLINESCU** — Edificiul la care lucrăm de **GEO BOGZA** — Relațiile Est-Vest în 1963 de **VIKTOR MAEVSKI** — Scena politică britanică de **KONI ZILLIACUS** — Piața comună în 1963 de **CHARLES HAROCHE** — Retrospectivă africană de **ERNEST MILCENT** — An electoral în S. U. A. de **SILVIU BRUCAN** — Cînd anul avea 400 de zile de **GEORGES DUPONT.**

- **MESAJE DE ANUL NOU DE LA:** SALVATORE QUASIMODO, ANATOLI BLAGONRAVOV, COSTAS VARNALIS, MARIE MAJEROVA, HENRI ROLIN, DARVAS JOZSEF, KONDO, NIKOLAI TIULKOV, DUSAN VUKOTICI.

- **REPORTAJ PE GLOB:** Prin Cuba liberă de **NESTOR IGNAT.**

- **PE URMELE ISTORIEI:** Un document demascator de prof. **TH. BUGNARIU.**

- **PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ:** New York Herald Tribune, Tribune, Combat, New York Times, Frankfurter Allgemeine.

- **1963 — CRONICA** — Evenimentele anului în ilustrații și caricaturi.

- **DESENE** de **PERAHIM** și **CIK DAMADIAN.**

CONŞTIINŢA UMANITĂŢII

Mi s-a spus că Buletinul savanţilor atomişti are pe copertă o imagine simbolică — un ceas ale cărui limbi arată, începînd din anul 1947, gradul de încordare sau de destindere în relaţiile internaţionale contemporane după măsura în care limba de pe acest cadran sui-generis se apropie sau se depărtează de ora 12, socotită drept „ora fatală", ora declanşării infernului termo-nuclear. Sublimă este ştiinţa care a descoperit energii nebănuite în atom. În faţa învăţatului care le pune în slujba omenirii fac o smerită plecăciune, dar strategul care plănuieşte să dea foc lumii şi să înspăimînte popoarele îmi produce oroare.

În ultimele numere ale sus-pomenitului buletin, minutarul de pe copertă a coborît sensibil, îndepărtîndu-se de cifra malefică. Este chiar probabil că anul 1963 va deveni un an memorabil în relaţiile internaţionale prin remarcabilul eveniment care este Tratatul de la Moscova. Încheierea lui arată că masa tratativelor diplomatice este infinit preferabilă hărţilor de stat-major şi că în locul ameninţării cu războiul nimicitor e cu putinţă conlucrarea între state cu aşezări sociale structural deosebite.

Fenomenul nu este mecanic, nici spontan. Opinia publică mondială a început de mult să-şi spună cuvîntul împotriva politicii de război. A topi averile popoarelor spre a scoate din ele acele petarde planetare îmbrăcate în cămăşi de metal greu e un joc primejdios şi ruinător, un act filozoficeşte şi istoriceşte sofistic, contrazicînd raţiunea umană care, în esenţa ei, a fost şi a rămas constructivă. Nu războinicii asupritori au ridicat edificiile civilizaţiei, ci cugetele paşnice şi hărnicia braţelor a sute şi sute de generaţii.

Îndărătul politicii cabinetelor secrete stă astăzi conştiinţa omenirii — întruchipată în forţe sociale uriaşe, de la muncitorul uzinei şi cel al cîmpului, la slujitorul ştiinţei şi artei, pînă la personalităţile politice cu vederea clară. Toţi aceştia constituie un soi de Cameră a reprezentanţilor umanităţii, care este totdeodată corp eticeşte legiuitor şi juriu, propunînd şi osîndind. Indiferent de credinţa şi de filozofia lor intimă, de apartenenţa lor conceptuală sau statală la un sistem politic sau altul, toţi aceştia, prin glasurile şi voinţele lor unite, într-un spirit al decisiunii larg colective cum încă n-a cunoscut istoria, pot opri acţiunile necugetate. Mîinile cuminţi ale juriului umanităţii pot paraliza mîna nebună în declanşarea gestului absurd.

Am citit în aceşti ani multe rînduri de oameni marcanţi, unii foarte cunoscuţi şi combativi, alţii mai puţin notorii, dar tot aşa de cinstiţi şi de bun simţ, şi am recunoscut, în alarma şi avizul lor, părerea mea, a ta, a oricărui cetăţean.

„Să ne închipuim — zice bunăoară Bertrand Russel — că astronomii ne-ar da de veste: în direcţia Pămîntului goneşte o mare cometă; dacă se va ciocni cu Pămîntul, o parte însemnată a omenirii va pieri. Este limpede că oamenii şi-ar mări eforturile pentru a preîntîmpina catastrofa. Tot aşa trebuie să acţionăm şi în faţa pericolului nuclear care ameninţă deopotrivă întreaga omenire".

C. F. Powell, savant englez, laureat al Premiului Nobel, zice şi el: „Oamenii de ştiinţă sînt de mult îngrijoraţi de cursa crescîndă a înarmărilor. Aproximativ o treime şi, poate, chiar o proporţie mai mare din populaţia globului este subalimentată, în timp ce pentru înarmări se cheltuiesc anual 50 miliarde de lire sterline, sumă egală cu produsul social al tuturor ţărilor din Asia, Africa şi America Latină, luate laolaltă".

Savantul Albert Schweitzer, laureat al Premiului Nobel, e şi el de partea speranţei. „Tratatul dintre Est şi Vest cu privire la renunţarea la experienţele nucleare în atmosferă, în spaţiul cosmic şi sub apă constituie — zice el — un eveniment de mare importanţă în istoria mondială. El ne dă speranţa că războiul cu arme atomice între Est şi Vest poate fi evitat... Lumea a înfăptuit un prim pas pe calea spre pace".

La fel glăsuiesc René Maheu, director general al U.N.E.S.C.O. („Relaţiile dintre Est şi Vest se îmbunătăţesc, creşte încrederea între state") şi mulţi alţii care propun chiar o conferinţă de pace a ţărilor N.A.T.O. şi a statelor participante la Tratatul de la Varşovia: ea ar putea duce la o înţelegere între aceste 23 de state care grupează un sfert din omenire şi dispun de toate armele atomice existente pe planeta noastră.

Unii, îndeosebi, apasă asupra datoriei acţiunii pentru pace din partea conştiinţelor luminate. „Datoria fiecărui om — spune Linus Pauling, laureat al Premiului Nobel — este de a nu-şi cruţa nici timpul şi nici forţele pentru înfăptuirea acestui scop". John Bernal cheamă la războiul conştiinţelor împotriva războiului criminal, reclamînd „din partea forţelor iubitoare de pace de pe întreg globul noi eforturi puternice în lupta pentru interzicerea experienţelor nucleare, pentru măsuri eficace în vederea dezarmării".

Unde am auzit asemenea glasuri? Le-am simţit în inima oamenilor de pe întreg întinsul patriei noastre, în uzine şi pe ogoare, în laboratoare sau la masa de scris, dînd vibraţie şi coloare pînzei, înfiorînd marmora sau argila. Le-am auzit şi le am în inima mea rostite de la tribuna Marii Adunări Naţionale. Undele ecoului lor se interferează cu cele ale întregii omeniri muncitoare şi lucide. Dacă, de pretutindeni, am culege toate glasurile acestea, am strînge cea mai adîncă operă de etică şi cea mai frumoasă viziune a unei lumi înfrăţite în conlucrare. Cred cu tărie că conştiinţa umanităţii va ieşi biruitoare. Anul 1963 ne-a adus speranţa şi o limbă îndepărtată de ora cicloanelor fabricate de pe cadranul buletinului atomic. Să ne urăm ca ceasornicul pe anul 1964 să aibă pe fiecare din cele 12 cifre o columbă albă cu cîte o ramură de măslin în plisc.

G. CĂLINESCU

WASHINGTON

Convorbirile americano—vest-germane

La aproximativ o lună de la data inițial proiectată, cancelarul Erhard a fost la sfîrșitul acestui an oaspetele președintelui Statelor Unite, la ferma acestuia din Texas. Timp de două zile, la ferma președintelui au avut loc patru întîlniri de lucru în care de o parte și de alta erau reprezentate principalele figuri politice ale puterii executive. Comentatorii americani au menționat ca „neobișnuită" participarea de partea S.U.A., pe lîngă secretarul de stat Rusk, a subsecretarului de stat George Ball. A fost, de asemenea, relevată prezența la masa tratativelor a lui Herter, reprezentantul special însărcinat cu negocierile tarifare, și a lui Freeman, ministrul agriculturii.

Nu a fost publicată o ordine de zi oficială a discuțiilor. Dar, din comentariile și declarațiile purtătorilor de cuvînt, reiese că cercul de probleme examinate a fost foarte larg, el cuprinzînd chestiuni politico-militare ca și economice.

New York Times ca și *Washington Post* sînt de părere că problema principală care a dominat discuțiile a fost cea privind relațiile Est-Vest. Ultimele manifestări pe planul politicii occidentale au demonstrat că puterile vest-europene nu pot să nu țină seama de curentul mondial favorabil destinderii încordării internaționale. Trebuie remarcat faptul că atît în declarația făcută ziariștilor de președintele Johnson, cu puțin înaintea sosirii cancelarului Erhard, cît și în interviul acordat de secretarul de stat Dean Rusk rețelei de televiziune japoneze „NHK", în aceeași zi, s-a relevat ideea necesității unor eforturi pentru continuarea tratativelor Est-Vest. „Nu există nici o problemă mai importantă decît cea a relațiilor dintre Est și Vest" — a declarat președintele Johnson, subliniind astfel că acesta urmează să fie „aspectul cel mai important" al convorbirilor sale cu Erhard.

Nu poate fi omisă, în același sens, și o altă împrejurare: în perioada vizitei lui Erhard în Texas s-a anunțat că grupul de ambasadori de la Washington, din care fac parte reprezentanții S.U.A., Marii Britanii, Franței și Germaniei occidentale, a fost însărcinat „să examineze în ce condiții ar putea fi reluat un dialog Est-Vest în problema germană".

Tratativele americano—vest-germane au avut totodată o contingență directă cu situația existentă în N.A.T.O. Impresia unora dintre comentatori este că Bonnul ar fi „ales" între Paris și Washington și că la ora actuală, diplomația vest-germană își axează în cea mai mare măsură orientarea spre relații cît mai strînse cu Statele Unite. În presa străină străbate ideea că în relațiile Bonn-Paris se resimte o anumită răcire, în timp ce Washingtonul nu mai pare atît de preocupat de alianța franco-vest-germană al cărei inițiator a fost Adenauer.

Convorbirile Erhard-Johnson nu au abordat „probleme asupra cărora s-a ajuns la un acord anterior". Aceasta și explică probabil absența din ambele delegații a miniștrilor de război. Latura militară a relațiilor americano—vest-germane a fost în repetate rînduri discutată, iar recenta călătorie a lui von Hassel în Statele Unite a luat sfîrșit, se pare, printr-un acord.

Corespondentul *Associated Press* menționa, tot odată, că printre problemele în care există încă disensiuni între participanții la tratative sînt „o serie de probleme economice bilaterale și multilaterale". În fond, este vorba de chestiuni care grevează și ele asupra alianței atlantice. Printre acestea sînt problemele agrare ale Pieței comune, ca și problema schimburilor comerciale Est-Vest.

Întîlnirea Johnson-Erhard face parte dintr-o serie întreagă de consultări interoccidentale programate în primele luni ale anului viitor în Statele Unite. Printre acestea — vizita premierului britanic, o vizită la nivel înalt italiană ș.a.m.d.

S.V.

În gara Ogu din Tokio, feroviarii, în grevă, s-au așezat în fața unei locomotive pentru a împiedica plecarea ei în cursă.

NICOSIA

Armistițiu supravegheat

Acest tulbure sfîrșit de an din Cipru continuă să atragă atenția opiniei publice. Armistițiul intervenit în ultimele zile a fost posibil cu prețul controlării situației de către trupe engleze, grecești și turcești acționînd sub comanda unui general englez. Pentru un stat independent este o situație critică.

Trupele străine au acționat pentru a face să fie respectată „încetarea focului". Agențiile au anunțat că s-a hotărît trimiterea în Cipru a unei companii de infanteriști din Anglia și a unui escadron blindat de la unitățile britanice staționate în Libia. Un purtător de cuvînt al ministrului de război al Angliei a declarat că „această companie pleacă în cadrul unui plan general. În perioade de încordare, ca cea de față, trupele pleacă pentru a păzi instalațiile". Amintim că în Cipru, pe baza acordurilor existente, staționează trupe britanice cu un efectiv de aproximativ 13 000 de oameni, iar Grecia și Turcia sînt reprezentate prin cîte un batalion. (Forțele armate grecești și turcești sînt puse la dispoziția N.A.T.O. și nu pot fi utilizate decît cu asentimentul instanțelor supreme ale blocului sau al celor care au efectiv posibilitatea de a hotărî). Trupele engleze au misiunea de a asigura protecția celor două baze britanice de pe insulă, precum și a aeroportului din Nicosia. Trimiterea companiei engleze din Anglia nu reprezintă, în condițiile existente, o întărire efectivă a dispozitivului militar englez din Cipru. Dat fiind că batalionul face parte din forțele rezervei strategice britanice, operația are un caracter voit simbolic, bine precizat.

În timp ce trupele celor trei state, sub comandă britanică, asigură menținerea ordinei, situația politică nu s-a schimbat cîtuși de puțin. Relațiile se mențin încordate atît între cele două comunități cît și între statele interesate sau care se interesează de evoluția situației. Deși în amîndouă țările existau crize guvernamentale, guvernele Greciei și Turciei desfășoară o intensă activitate diplomatică. La Londra se acordă o deosebită atenție evenimentelor din Cipru. Guvernul american a discutat problema Ciprului, iar președintele Johnson a adresat

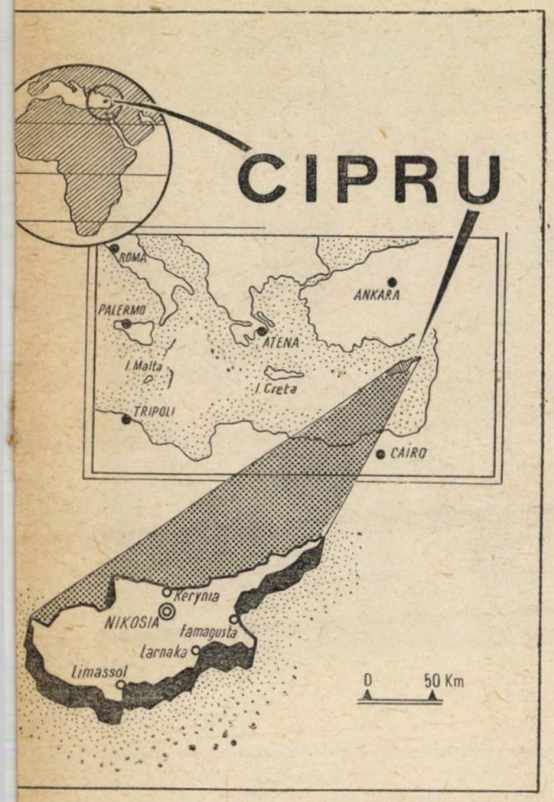

mesaje unora din părțile interesate în conflict. Consiliul permanent al N.A.T.O. s-a ocupat și el de această chestiune deși, după cum se știe, Ciprul nu face parte din acest bloc militar.

Reprezentantul Ciprului la O.N.U. a cerut convocarea de urgență a Consiliului de Securitate pentru a lua în discuție amestecul turc în afacerile interne ale insulei. Potrivit agențiilor occidentale, în scrisoarea lui Rossides, reprezentantul Ciprului la O.N.U., se enumeră următoarele acțiuni care ar fi fost întreprinse împotriva statului său : agresiune, amestec în treburile interne, folosirea forței și amenințarea cu această forță împotriva integrității teritoriale și a independenței politice a Ciprului. În sprijinul acestor plîngeri, scrisoarea reprezentantului cipriot informează despre violarea teritoriului de către avioane și nave turcești.

După cum afirmă observatorii diplomatici din capitalele occidentale, problema revizuirii constituției — cea care a determinat izbucnirea conflictului — ar fi depășită. În momentul de față „întreaga problemă a Ciprului" riscă să fie repusă în discuție. Agenția France Presse sesiza că „tutela greco-turcă asupra insulei, în special staționarea de efective armate ale celor două țări, s-a dovedit a fi nefastă. Este deci necesară revizuirea acordurilor din 1959. Rămîne de văzut prin ce mijloace se poate realiza și, între altele, care va fi, în acest caz, atitudinea Ankarei".

Pentru rezolvarea situației interne din Cipru, legată de relațiile dintre cele două comunități, s-au propus soluții variate. Una constă în propunerile pentru modificarea constituției. A doua, avansată de un ziar turcesc, reia vechea teză turcă referitoare la împărțirea insulei și eventuala regrupare a populației. A treia urmărește convocarea unei noi conferințe internaționale pentru revizuirea acordurilor din 1959.

În privința conflictului propriu-zis, cercurile occidentale interesate optează pentru discutarea problemei numai între Anglia, Grecia și Turcia. Din surse britanice autorizate s-a afirmat că guvernul englez se împotrivește oricărei încercări de amestec a O.N.U. Comentînd atitudinea de pînă acum a cercurilor oficiale engleze, ziarul *Daily Herald* scria : „Acum, cînd grecii și turcii se înfruntă cu îndîrjire, Anglia este împinsă spre rolul de arbitru. Acest lucru ar fi fatal. Guvernul Ciprului a cerut intervenția Națiunilor Unite. Guvernul englez ar trebui să sprijine această inițiativă".

Trimiterea de trupe britanice în Cipru a fost primită nefavorabil de reprezentanți ai opiniei publice britanice. Ziarul *Daily Express* atrăgea atenția că : „certurile dintre greci și turci nu îi interesează pe soldații britanici — care se află în Cipru pentru un scop strategic". Patrick Gordon-Walker, purtătorul de cuvînt al partidului laburist în problemele de politică externă, a condamnat participarea trupelor engleze la operația „încetării focului". Într-o întrevedere pe care a avut-o cu R. A. Butler, ministrul de externe, el a cerut guvernului englez să sesizeze O.N.U. despre chestiunea cipriotă și a sugerat trimiterea la fața locului a unor observatori ai O.N.U. pentru a supraveghea încetarea focului.

Actualul conflict poate pune în primejdie independența statului cipriot datorită amestecului unor state străine și a prezenței unor trupe străine pe teritoriul insulei.

Fără îndoială că problemele care există între cele două comunități din Cipru ar putea fi mai lesne aplanate dacă nu ar exista permanentul amestec străin în viața acestui stat — facilitat și de acordurile anterior impuse poporului cipriot — care și-a căpătat independența de numai puțini ani.

Eugen PHOEBUS

ALGER

Vizita premierului Ciu En-lai

Timp de o săptămînă, premierul Republicii Populare Chineze, Ciu En-lai, însoțit de vicepremierul și ministrul afacerilor externe, Cen-I, au vizitat Algeria. Ei au avut ocazia să ia contact cu realitatea Algeriei independente. Alger, Oran, Boufaric, Sidi Feruch, întreprinderi industriale, așezări rurale, școli — acestea au fost principalele etape ale popasului algerian al călătoriei pe care o întreprinde delegația chineză în unele țări africane.

Într-o localitate în apropiere de Alger, oaspeții chinezi au vizitat cîteva întreprinderi industriale, la Boufaric ei au avut prilejul să se întîlnească cu muncitorii unei fabrici de prelucrare a fructelor. Fabrica fusese naționalizată cu numai 70 de zile în urmă. La Oran a fost vizitat complexul de la Arzew pentru lichefierea gazelor precum și o fabrică de sticlă.

La 22 decembrie, la primăria din Alger, în cadrul unei ceremonii, primarul Algerului, Balamane, a conferit premierului Ciu En-lai și vicepremierului Cen-I titlul de cetățean onorific al capitalei algeriene.

În cursul vizitei au avut loc convorbiri oficiale. Interlocutorii conducătorilor chinezi au fost — împreună, sau în întrevederi separate — președintele Algeriei, Ahmed Ben Bella, ministrul apărării naționale, colonelul Boumediene, ministrul de externe, Abdel Aziz Bouteflika, ministrul orientării naționale, Serif Belkassem și alte personalități algeriene. În cadrul acestor convorbiri au fost evocate probleme de interes comun general și probleme legate direct de relațiile dintre Algeria și R.P. Chineză.

Comunicatul final publicat aci vineri seară după încheierea vizitei relevă, printre altele, dezvoltarea relațiilor de prietenie și cooperare dintre cele două țări.

De la Alger, delegația chineză a plecat vineri spre capitala Marocului, Rabat. Aceasta este cea de-a treia țară pe care o vizitează premierul Ciu En-lai.

Agențiile de presă au relatat, de asemenea, despre vizita făcută anterior de delegația chineză în Republica Arabă Unită. Împărțindu-și timpul între convorbiri cu președintele Nasser și ceilalți conducători egipteni și vizite în principalele orașe ale R.A.U., Ciu En-lai și persoanele care îl însoțesc au avut prilejul să cunoască aspecte ale dezvoltării R.A.U. Delegația chineză a vizitat capitala țării Cairo, eroicul oraș Port-Said, de care este legată înfrîngerea intervenției imperialiste, Canalul de Suez, construcția marelui baraj de la Assuan, precum și monumentele Egiptului antic. Opiniile celor două delegații au fost reflectate în comunicatul comun publicat la Cairo. Cele două guverne și-au reafirmat hotărîrea de a continua eforturile lor „pentru destinderea încordării internaționale și pentru apărarea păcii în lume", de a se strădui „împreună cu toate celelalte țări și popoare pentru realizarea dezarmării generale și pentru interzicerea totală și distrugerea integrală a armelor nucleare", de a sprijini „înființarea în toate părțile lumii a unor zone denuclearizate și de a susține eforturile pentru înfăptuirea acestui obiectiv".

La Cairo, premierul Ciu En-lai a discutat cu numeroși ziariști acreditați în capitala R.A.U. În cursul conferinței de presă ținută la Palatul republican de la Cairo, premierul chinez s-a referit la numeroase aspecte ale actualei situații internaționale.

În timp ce scriem aceste rînduri, telegramele din Rabat anunță începerea convorbirilor dintre Ciu En-lai și regele Hassan al II-lea al Marocului, precum și cu celelalte personalități marocane.

Henri BASSAR

Alger, 27 decembrie

ANKARA

Noul guvern Inonü

La capătul celor 23 de zile de criză guvernamentală, guvernul constituit de partidul republican al poporului (cu numai trei miniştri independenţi) ridică unele semne de întrebare. Pentru ca noua echipă guvernamentală prezidată de Ismet Inonü să facă faţă numeroaselor probleme ce stau în faţa Turciei, ea trebuie în primul rînd să aibă garanţia că nu va fi răsturnată în cursul apropiatelor şi inevitabilelor voturi de cenzură. În această privinţă, speranţele guvernului se bazează pe teama multor deputaţi aparţinînd partidelor de opoziţie de a nu pierde mandatele în cazul dizolvării adunării actuale, pentru a se proceda la noi alegeri.

Cele două partide care aparţineau fostei coaliţii guvernamentale, partidul Turciei noi condus de Alican, şi partidul naţional-ţărănesc condus de Dincer, nu mai sînt acum alături de partidul republican al poporului. Ele s-au alăturat opoziţiei formate din partidul dreptăţii, condus de Gumuşpala, partidul naţional al lui Bolukbaşi şi partidul muncitoresc al lui Aybar. Din aceste şase partide, înainte de revoluţia din 27 mai 1960 existau doar două : partidul republican al poporului şi partidul naţional ţărănesc. În 1962, cînd acest partid, condus de Dincer, a intrat în guvernul de coaliţie al lui Inonü, fostul lui şef, Bolukbaşi, a format partidul naţional şi a trecut în opoziţie. Toate celelalte partide sînt creaţii noi. Se poate afirma că adepţii noilor partide provin aproape fără excepţie din rîndurile fostului partid democrat al lui Menderes, dizolvat după 27 mai 1960.

Regruparea opoziţiei reprezintă, în fond, o polarizare conformă cu un antagonism politic mai vechi. La aceasta trebuie adăugat faptul că s-au înregistrat defecţiuni şi în partidul republican al poporului : Kasim Gülek, fost secretar general al partidului, şi Avni Dogan, deputat de Yosgat şi fost ministru, au fost excluşi din partid şi de atunci atacă pe toate căile conducerea acestuia. De altfel, tensiunea din timpul crizei guvernamentale a avut repercusiuni şi mai profunde în partidul Turciei noi, al cărui lider, Ekrem Alican, a fost pus în minoritate în grupul parlamentar respectiv, acesta pronunţîndu-se în favoarea unei coaliţii cu republicanii-populari ; numai faptul că pretenţiile formulate de acest grup în privinţa posturilor ministeriale au fost respinse de premierul desemnat Inonü a împiedicat ca fisura produsă să provoace o sciziune la lumina zilei.

În ansamblu, prelungirea crizei de guvern a fost explicată de unii observatori prin relaţiile personale dintre liderii politici. „...Dezbaterile — relata corespondentul ziarului **Le Monde** la Istanbul — pun în cauză simpatiile personale şi incompatibilităţile de dispoziţii individuale. Nimeni nu pare să manifeste grijă pentru stabilirea sau propunerea unui program".

Pentru noul guvern, obstacolele abia încep. Inonü a declarat în faţa grupului parlamentar al partidului său : „Este urgent să se realizeze o reformă agrară în Turcia, precum şi alte reforme în diverse domenii. Dar ce vedem în jurul nostru ? Oameni care formulează revendicări neliniştitoare tinzînd să protejeze clasele privilegiate şi, în special, să obţină suprimarea declaraţiei asupra averii". Premierul a declarat că venitul anual al marii majorităţi a poporului turc, adică al majorităţii ţărănimii, nu depăşeşte 1 600 de lire turceşti pe an. Cu acelaşi prilej, el a preconizat crearea în viitorul guvern a unui minister pentru problemele satului.

Preocupării legitime faţă de situaţia ţărănimii i se adaugă şi alte dificultăţi economice. Greva de la rafinăria „Atash Oil" (prelucrează 70 la sută din produsele petroliere ale Turciei) a atras atenţia asupra situaţiei muncitorilor. În acelaşi timp, ziarele „Cumhuriyet" şi „Dünya" au relevat că deficitul balanţei comerciale a Turciei pe primele nouă luni ale anului 1963 se cifrează la 2 251 000 000 lire turceşti. „Cumhuriyet" a apreciat zilele trecute că Turcia va putea achita datoriile sale interne şi externe abia în anul 2012, cu condiţia ca în următoarea jumătate de veac să nu contracteze altele noi.

Z. FLOREA

CAIRO

O problemă litigioasă

Propunerea preşedintelui Nasser, de a se convoca o conferinţă la nivel înalt a ţărilor arabe pentru elaborarea măsurilor destinate a împiedica înfăptuirea planurilor Izraelului de a devia apele Iordanului a fost acceptată de nouă state arabe. Conferinţa, care ar urma să înceapă la 13 ianuarie, readuce în actualitate o problemă care datează încă din 1961.

Fluviul Iordan îşi poartă apele într-o linie aproape dreaptă din Siria pînă la Marea Moartă. Trecînd prin lacul Tiberiada formează, pe o porţiune de cîţiva zeci de kilometri, frontiera dintre Izrael şi Iordania pentru a-şi continua drumul pînă la vărsare prin teritoriul Iordaniei. Planurile izraeliene urmăresc devierea unei bune părţi a apelor acestui fluviu, la ieşirea sa din lacul Tiberiada, în spre sud-vest, pentru irigarea deşertului Neghev. Lucrările din prima etapă a proiectului sînt în curs de executare, urmînd a fi terminate la sfîrşitul anului 1964.

Ţările arabe au afirmat că devierea apelor Iordanului va dăuna economiei Iordaniei şi Siriei contravenind totodată dreptului internaţional. Protestele ţărilor arabe nu au determinat însă Izraelul să renunţe la proiectul său.

Pentru a împiedica realizarea planurilor izraeliene ţările arabe au preconizat o serie de contramăsuri. Ziarul britanic *Times* a menţionat existenţa mai multor proiecte arabe care, în esenţă, urmăresc devierea cursurilor unor afluenţi ai Iordanului, de pe teritoriile unor state arabe, pentru a reduce debitul fluviului. Astfel, Iordania a proiectat construirea, cu sprijin financiar american, a unor instalaţii pentru folosirea apelor rîului Yarmuk în scopul irigării regiunii de deşert din estul ţării. La rîndul lor, Libanul şi Siria au conceput, sub egida Ligii Arabe, un plan de folosire a apelor rîurilor Banyas şi Hasbani pentru irigaţii. Potrivit aprecierilor unor experţi aceste două rîuri asigură 40 la sută din debitul cursului mijlociu şi inferior al Iordanului.

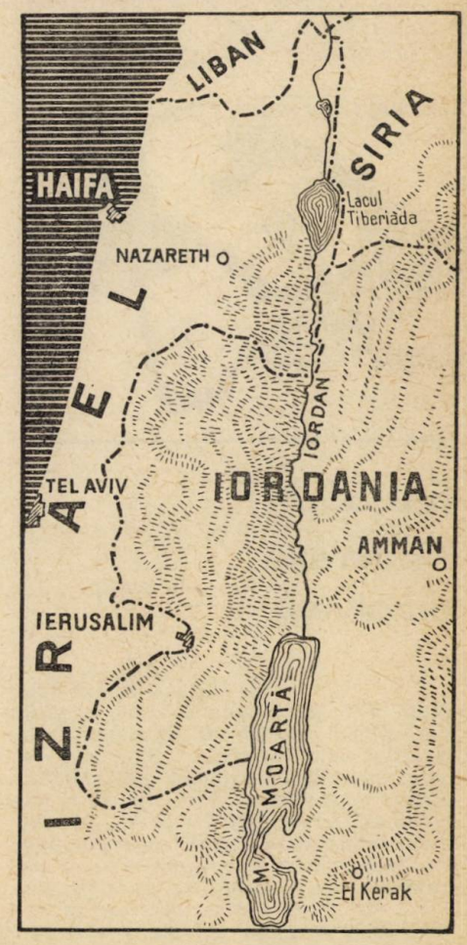

Pe de altă parte, avertizînd în repetate rînduri că vor considera abaterea apelor Iordanului drept un act de război, statele arabe au hotărît, la conferinţa miniştrilor de externe din ianuarie-februarie 1961, crearea unei comisii consultative militare. Comisia are drept sarcină coordonarea măsurilor menite să împiedice Izraelul să-şi pună în aplicare planurile considerate de conferinţă drept „un atac direct împotriva drepturilor şi suveranităţii" ţărilor arabe. Şefii statelor majore ale ţărilor arabe, cu excepţia Marocului şi Tunisiei, s-au întrunit ultima oară la începutul lunii decembrie la Cairo. Faptul că, după mai multe zile de dezbateri desfăşurate cu uşile închise, nu a fost dat publicităţii nici un comunicat, a determinat pe observatori să presupună că nu a fost realizat un acord în problemele discutate. Acest fapt explică şi propunerea de a se convoca o conferinţă a şefilor statelor arabe.

I.A.

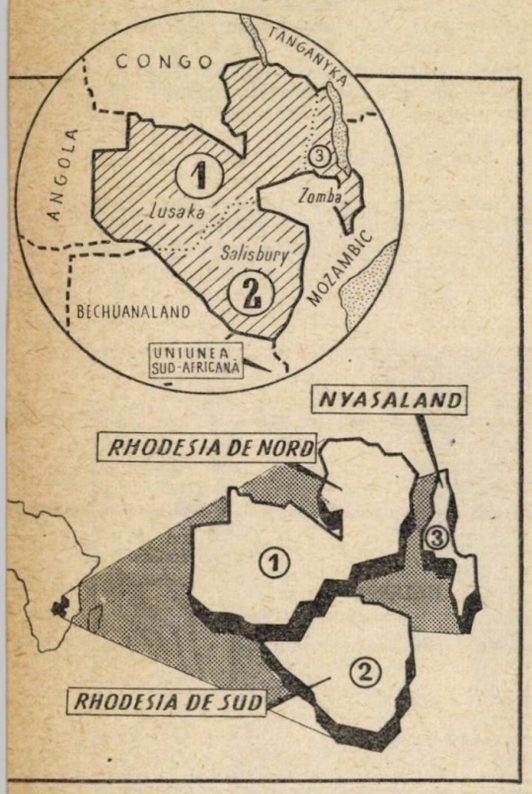

SALISBURY

Federația dizolvată

Cînd, în ultima ședință a parlamentului federal, a răsunat ultimul discurs al ultimului prim-ministru al Federației Rhodesiei și Nyassalandului, în galeria publicului au leșinat cîteva femei. Soția, fiicele și bucătăreasa lui sir Roy Welensky, care au avut întotdeauna locuri rezervate pentru ședințele în care capul familiei lua cuvîntul, au dovedit că sensibilitatea lor a fost pusă la grea încercare de cuvintele tragice ale lui sir Welensky : „Am luptat și am pierdut".

E adevărat că a luptat mult ca să nu piardă mai devreme. Dar scadența a venit în sfîrșit și de astă dată n-a mai putut fi eludată : 31 decembrie 1963 este ziua pentru care a fost fixată dizolvarea Federației celor două Rhodesii (de nord și de sud) și a Nyassalandului, creată cu zece ani în urmă în centrul Africii. Ea fusese concepută atunci ca o modalitate de a se facilita înfrînarea mișcărilor naționale de pe teritoriile celor trei colonii britanice și ca o unificare administrativă a intereselor engleze (și nu numai engleze) în exploatarea resurselor solului, subsolului și mai ales potențialului hidroenergetic care constituie marea bogăție a acestei părți a continentului african. Situate între Angola, Congo, Tanganika, Mozambic, Bechuanaland și Africa de Sud, cele trei colonii au fost reunite și în scopul de a juca rolul de tampon între mișcările de eliberare națională și de emancipare rasială din Africa. De altfel, Rhodesia de sud, în a cărei capitală, Salisbury, a fost stabilită reședința federală, s-a transformat repede într-un stat al apartheidului de facto, de cea mai pură inspirație verwoerdiană. Nu este de mirare deci că politica lui Welensky a fost urîtă de populație și dezaprobată atît de marea majoritate a statelor africane independente cît și de opinia publică mondială. Îngrijorarea pe care ea a provocat-o a avut ecou și la O.N.U., ceea ce a împiedicat traducerea în fapt a intenției lui Welensky și a prim-ministrului său sud-rhodesian, Winston Field, de a proclama o independență care să permită menținerea statu-quo-ului rasist în Rhodesia de sud.

Dar, o dată desfăcută federația, care este perspectiva politică a celor trei componente ale ei ? După cum se știe, mai de mult Nyassalandul și mai recent Rhodesia de nord au obținut autonomia. Constituția și autonomia Rhodesiei de nord vor intra în vigoare după ce noul guvern va fi format, în urma alegerilor fixate pentru ianuarie 1964, cînd teritoriul va avea un prim-ministru african. Guvernatorul va continua să conducă afacerile externe, poliția și armata. Consiliul legislativ va cuprinde 75 de membri, dintre care 65 reprezentînd circumscripțiile „africane" și 10 pe cele „europene". Miniștrii vor fi aleși de guvernator, dar cu avizul primului ministru. Legislația va trebui să țină seama de drepturile omului, dar disciplina și concedierea funcționarilor civili vor fi puse sub dublul control al serviciilor publice și poliției. Există și o promisiune britanică de a se acorda independența propriu-zisă la sfîrșitul lui 1964.

Cît privește Rhodesia de sud, unde 220 000 de albi domină peste trei milioane de negri, ministerul britanic al coloniilor a sfîrșit prin a accepta punctul de vedere după care independența să nu fie acordată decît după ce constituția va fi fost modificată în așa fel încît să garanteze egalitatea în drepturi a majorității negre a populației cu minoritatea albă. Este probabil ca, dat fiind largul sprijin mondial de care se bucură acest punct de vedere, constituția să fie într-adevăr modificată. În această perspectivă „îngrijorătoare", 500 de coloniști au și plecat în Africa de Sud sau în alte continente, unde speră să poată regăsi pe un termen mai lung o legislație pe placul lor. Sir Roy Welensky nu se numără însă printre aceștia. El rămîne, cu îndărătnicia care-l caracterizează și cu intenția expresă „de a nu fugi și de a nu vîrî capul în nisip". „Minimul" propus de Londra — ca o treime din posturile parlamentare să fie concedate negrilor — a fost deja respins de guvernul sud-rhodesian, care n-a ezitat să amenințe cu o ruptură față de Marea Britanie prin proclamarea unilaterală a independenței. Autoritățile au interzis liderului mișcării de eliberare, Joshua Nkomo ca să participe timp de trei luni la vreun miting, sau să ia cuvîntul în public. S-a interzis, pe aceeași perioadă, Consiliului pentru salvgardarea populației, condus de Nkomo, să convoace reuniuni publice.

In ambele Rhodesii mișcarea națională este divizată prin existența unor partide care-și fac opoziție reciprocă : cel al lui Kenneth Kaunda și cel al lui Harry Nkumbula (care alcătuiesc actualul guvern de coaliție în Rhodesia de nord) și partidele lui Nkomo și Sithole în Rhodesia de sud. Aici primul l-a acuzat pe al doilea de a colabora cu guvernul rasist al lui Field. Această situație va face ca apropiatele alegeri din Rhodesia de nord și cele care eventual se vor ține (dar cînd ?) în Rhodesia de sud să prilejuiască poate ciocniri politice al căror rezultat e greu de prevăzut.

Gabriela DOLGU

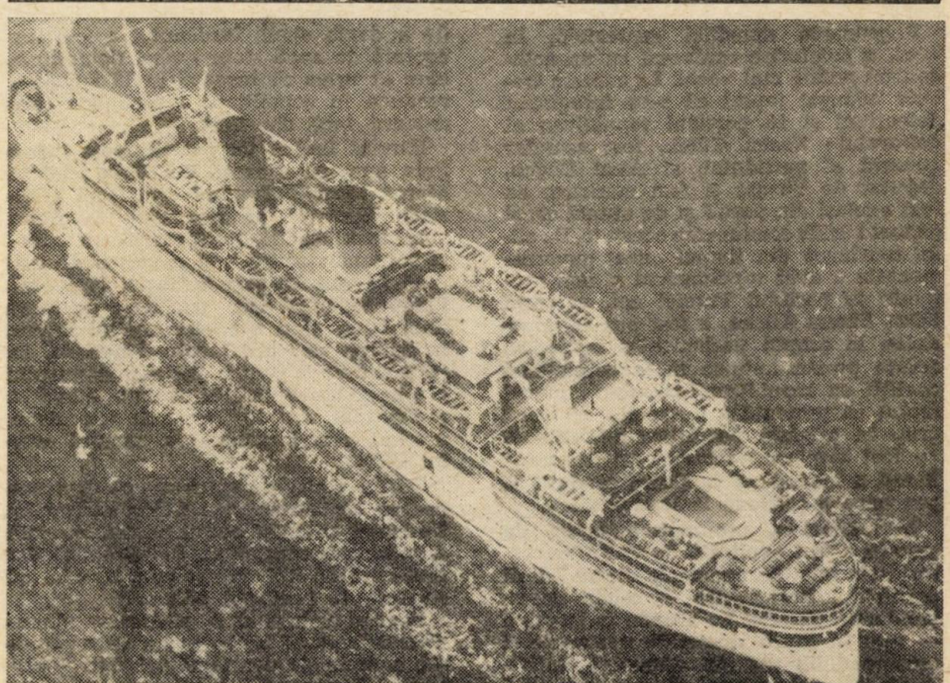

Un incendiu izbucnit la miezul nopți a distrus pachebotul grecesc „Laconia", pe cînd naviga între Gibraltar și insulele Madere. Iată o fotografie a vasului înainte de catastrofă.

edificiul la care lucrăm

CÎND lumea noastră va deveni o lume a păcii — şi ea va deveni fără îndoială o lume a păcii — atunci vom putea admira, nu într-un continent sau altul, ci în toate continentele, pe tot pămîntul, de jur împrejurul lui, cel mai grandios edificiu pe care l-a făurit vreodată geniul solar al omului.

Pentru mine, noţiunea de pace cheamă neapărat alte cîteva noţiuni — echilibru, armonie, desăvîrşire — care pînă la urmă se materializează în forma templului antic, aşa cum l-au conceput şi realizat grecii. Forma aceasta implică neapărat strălucirea şi puritatea marmurei în slujba unei idei exprimată geometric. Ce libere pot fi, străine de orice imixtiune telurică, deschizînd spiritului omenesc drumul spre orice profunzimi şi spre orice înălţime, liniile templului antic. Imaginea lui n-a putut fi depăşită, ca frumuseţe şi simbol, chiar de formele atît de pure şi avîntate pe care, în zilele noastre, le-a dat la iveală aerodinamica. Şi, probabil, nici nu va fi depăşită, orice ar fi să se mai întîmple de acum înainte în Univers. În fond, chiar cele mai uluitoare maşini de calculat înmulţesc tot după tabla lui Pitagora.

Cîndva, coborînd de pe Acropole, le-am spus grecilor că într-un viitor îndepărtat — la apogeul erei cosmice, cînd civilizaţiile feluritelor lumi vor fi puse faţă în faţă — planeta noastră şi-ar putea alege drept emblemă templul de marmură din inima Atenei.

Exprimînd într-o formă ce nu poate fi depăşită raţiunea umană, biruitoare asupra haosului şi dezordinii, Parthenonul n-ar putea avea egal decît în documentul solemn prin care conducătorii tuturor popoarelor din lume, libere şi egale, s-ar angaja să arunce toate tunurile în mare, să renunţe pentru totdeauna la război, făcînd din lumea noastră o lume a păcii.

Atunci, în fiecare om ar fi atîta linişte şi armonie — fiindcă groaznic tulburător de spirite este războiul — încît în orice punct al pămîntului, chiar în pustiu, orice fiinţă umană s-ar simţi protejată, înălţată, înnobilată, ca şi cum s-ar găsi într-un templu de marmură. Pacea nu e o abstracţie, pacea e un asemenea templu, un Parthenon universal, liniştind şi înnobilînd cu coloanele lui întreg Pămîntul.

Un asemenea templu ne străduim să zidim. Milioane şi milioane de oameni se străduiesc să zidească un asemenea templu. Cei care au rînjit la început, cu rînjetul neîncrederii şi al batjocurii, sînt tot mai puţini.

Noi romînii ştim de la Meşterul Manole ce greu e să zideşti, dar tot de la el ştim că se poate zidi. Alte şi alte popoare au legendele lor, marile lor aspiraţii şi marea lor forţă morală, şi ele ştiu că se poate zidi.

Deocamdată abia sînt trasate drumurile de acces, mai există terenuri total nedefrişate, se mai pot petrece fapte monstruoase ca uciderea preşedintelui Kennedy. În multe ţări mai curge sînge, în multe ţări popoarele mai au de luptat cu ultimele brutalităţi şi violenţi ale colonialismului, în multe ţări sînt schingiuiţi şi ucişi tocmai partizanii păcii şi ai vieţii, pe multe cîmpuri de instrucţie soldaţii învaţă mînuirea unor arme tot mai distrugătoare, fabricile de armament nu şi-au încetat activitatea, iar bombele atomice pot fi produse mai departe, în număr nelimitat, fiindcă Tratatul de la Moscova n-a pus o stavilă nici fabricării lor, nici experienţelor subterane. Şi totuşi...

Şi totuşi, tocmai datorită acestui tratat, e mai puţin stronţiu în lume şi e mult mai multă linişte, mult mai multă încredere şi mult mai multă speranţă decît oricînd în ultimii douăzeci de ani. Experienţe nucleare, de o putere înspăimîntătoare, otrăvind atmosfera pămîntului şi la propriu şi la figurat, nu se mai produc pe întinderea Pacificului, tulburînd liniştea acelor mirifice insule pe care atît le-au iubit Gauguin şi Alain Gerbault.

Mai sînt oameni care regretă războiul rece, mai sînt oameni care visează războiul cel mare, fierbinte, distrugător. Mai sînt călăi ai unor întregi popoare, mai sînt pescuitori în apă tulbure de anvergură oceanică.

Dar şansele lor sînt mai mici decît oricînd în ultimii douăzeci de ani. Treptat, raţiunea biruie.

Imaginea globală a lumii, la începutul acestui an, este aceea a unui vast şantier pe care milioane de oameni sînt angajaţi la construcţia marelui templu al păcii.

Sîntem abia în primele ceasuri ale lucrării, dar putem întrezări, fiindcă pururi am purtat-o în inima şi conştiinţa noastră, silueta clasică de un perfect echilibru, biruitoare asupra haosului şi dezordinei, a celui de-al doilea Parthenon din istoria omenirii.

Geo BOGZA

MESAJE „LUMII"

Poetul italian,
laureat al premiului Nobel,

Salvatore Quasimodo:

Evenimentele dramatice din ultimele luni ale anului ne-au dezvăluit iarăşi existenţa unor forţe subterane care uneltesc împotriva păcii şi drepturilor omului. Se pare că a devenit insuficientă simpla bunăvoinţă pentru a sfărîma arhitecturile violenţei, care duc la crimă şi neagă egalizarea absolută a tuturor raselor ce îşi duc existenţa într-un mod aproape civilizat pe acest pămînt.

Dar dorinţa noastră rămîne stăruitor aceea a păcii şi a colaborării deschise între popoare. Dincolo de orice ideologie politică, putem nădăjdui ca anul 1964 să ne aducă în dar şi Luna, dar mai ales să ne ofere o conştiinţă a Pămîntului.

Acad. Anatoli Blagonravov:

Anul 1963 a fost pentru omenire un an important. Un eveniment de mare însemnătate a fost încheierea Tratatului de la Moscova cu privire la interzicerea experienţelor nucleare în spaţiul cosmic, în atmosferă şi sub apă.

Anul 1963 a vestit lumii despre primul zbor în Cosmos al unei femei-cosmonaut, femeia sovietică Valentina Tereşkova.

Dezvoltarea ştiinţei a fost marcată prin noi succese. În vremurile noastre ştiinţa progresează cu paşi gigantici. Fiecare nouă descoperire a ştiinţei contemporane deschide largi perspective în faţa oamenilor de ştiinţă şi înarmează cu mijloace mai perfecţionate în lupta pentru stăpînirea deplină de către om a naturii. Fără îndoială, anul 1964 va oferi ştiinţei noi perspective îndreptate spre binele întregii omeniri.

Dorim ca anul 1964 să fie un an al marilor cuceriri în folosirea izvoarelor de energie, un an al creării de noi materiale mai perfecţionate prin calitatea lor decît cele pe care omenirea însăşi le oferă omului şi, în sfîrşit, un an care să croiască noi drumuri ale consolidării unei păci trainice pe pămînt.

Dorim din toată inima oamenilor de ştiinţă precum şi tuturor oamenilor muncii din Romînia mari succese în anul care vine.

Scriitoarea cehoslovacă

Marie Majerová:

Aş vrea ca în anul care vine natura să fie generoasă cu noi, oamenii, astfel încît să avem recolte bogate; ca planeta noastră să rămînă calmă, nezguduită de cutremure catastrofale sau de catastrofele uraganelor; ca lupta tuturor oamenilor de bunăvoinţă să rodească pe calea care duce la consolidarea păcii.

Aş vrea ca pe mările libere, care aparţin întregii omeniri, să poată pluti liber toate navele, nave de pescari sau nave de comerţ, nave de recreaţie, dar nici un fel de nave militare.

Aş vrea ca încercările în vederea cuceririi Cosmosului să se bucure de atîta succes, încît ele să folosească oamenilor şi îmbogăţirii cunoştinţelor lor.

Iar mie îmi doresc forţa necesară pentru a putea vedea toate acestea, pentru a mă putea bucura de toate acestea.

SCRISOARE DIN MOSCOVA

relaţiile EST VEST în 1963

CONCEPEM anul ca o totalitate de zile, săptămîni şi luni. Ce-ar fi dacă l-am concepe ca un drum de la o culme spre alta? La sfîrşitul acestui drum, ajungînd pe înălţime, te uiţi înapoi — poţi vedea mult mai bine drumul parcurs. Poţi să te uiţi şi înainte şi vei vedea şi acolo un drum, dar nimeni încă nu l-a bătătorit. Pînă nu-l vei străbate, nu ştii ce te aşteaptă pe el...

Se termină, deci, încă un an. Ne aflăm împreună la hotarul cu inscripţia „1963—1964". Potrivit unui vechi obicei, să recapitulăm drumul parcurs.

Scriu aceste rînduri aflîndu-mă încă sub profunda impresie a importantei dezbateri de partid care s-a desfăşurat în Palatul Congreselor din Kremlin. A avut dreptate N. S. Hruşciov: dacă ar fi trăit Vladimir Ilici Lenin, el ar fi spus astăzi cam aşa: „Comunismul este puterea sovietică plus electrificarea întregii ţări plus chimizarea economiei naţionale". Aceste cuvinte au fost întîmpinate cu căldură de toţi cei prezenţi în Palatul Congreselor. Ele au fost salutate de întregul popor care a văzut în politica partidului continuarea măreţului plan leninist de construire a comunismului.

Toată omenirea a urmărit lucrările plenarei C.C. al P.C.U.S. şi sesiunea Sovietului Suprem, care a urmat acestui eveniment. Chiar adversarii noştri cei mai înrăiţi sînt nevoiţi să recunoască că fondul hotărîrilor acestor două foruri de la Moscova cere continuarea eforturilor în vederea destinderii încordării internaţionale, a consolidării păcii şi securităţii popoarelor.

Uniunea Sovietică a adoptat un program grandios de chimizare a economiei naţionale, a cărui îndeplinire este posibilă numai în condiţiile păcii; ea propune măsuri concrete de dezarmare, de reducere a efectivelor forţelor armate şi armamentelor; ea propune încheierea unui pact de neagresiune între N.A.T.O. şi statele Tratatului de la Varşovia. Guvernul sovietic a considerat posibil (desigur nu în detrimentul apărării ţării) reducerea — în 1964 — a cheltuielilor pentru forţele armate cu 600 milioane de ruble.

Semnificaţia acestor măsuri, care decurg în mod logic din întreaga politică a coexistenţei paşnice promovată de ţările socialiste, este evidentă. Şi orice om raţional înţelege că, în prezent, se aşteaptă cuvîntul Occidentului.

În toamna anului 1962 mă aflam în Statele Unite. Mi-aduc aminte de emisiunile televizate în cadrul cărora se anunţa blocada Cubei. Nu poate fi uitată atmosfera încinsă care ameninţa dintr-o clipă în alta cu o explozie. „Turbaţii" din America atrăgeau Statele Unite pe calea unei aventuri agresive.

Dar explozia n-a avut loc. Fostul preşedinte al S.U.A. a avut curajul să reziste „turbaţilor", să plece urechea la vocea raţiunii şi să salute imediat propunerile sovietice care indicau calea spre o soluţie paşnică a crizei în bazinul Mării Caraibilor. Adversar ideologic al comunismului, apărător al intereselor clasei sale, Kennedy a fost totuşi un om de stat cu vederi largi. El a fost unul dintre primii, în Occident, care a înţeles cît de evidentă este schimbarea raportului de forţe pe arena internaţională şi a considerat necesară o abordare realistă în ce priveşte soluţionarea problemelor internaţionale.

Analiza lucidă a situaţiei în perioada crizei din bazinul Mării Caraibilor a avut consecinţe importante pentru politica S.U.A. în anul care s-a încheiat. Realismul l-a dus pe preşedintele Kennedy la semnarea Tratatului de la Moscova privitor la interzicerea parţială a experienţelor cu arma nucleară. Eforturile comune ale U.R.S.S., S.U.A. şi Angliei, întruchipate în acest tratat, au constituit primul pas pe calea slăbirii încordării internaţionale. S-au deschis perspective noi. În acelaşi timp, în Occident, şi în mod special în S.U.A., s-a ascuţit lupta între clica dementă a „turbaţilor" şi acei care nu voiau să

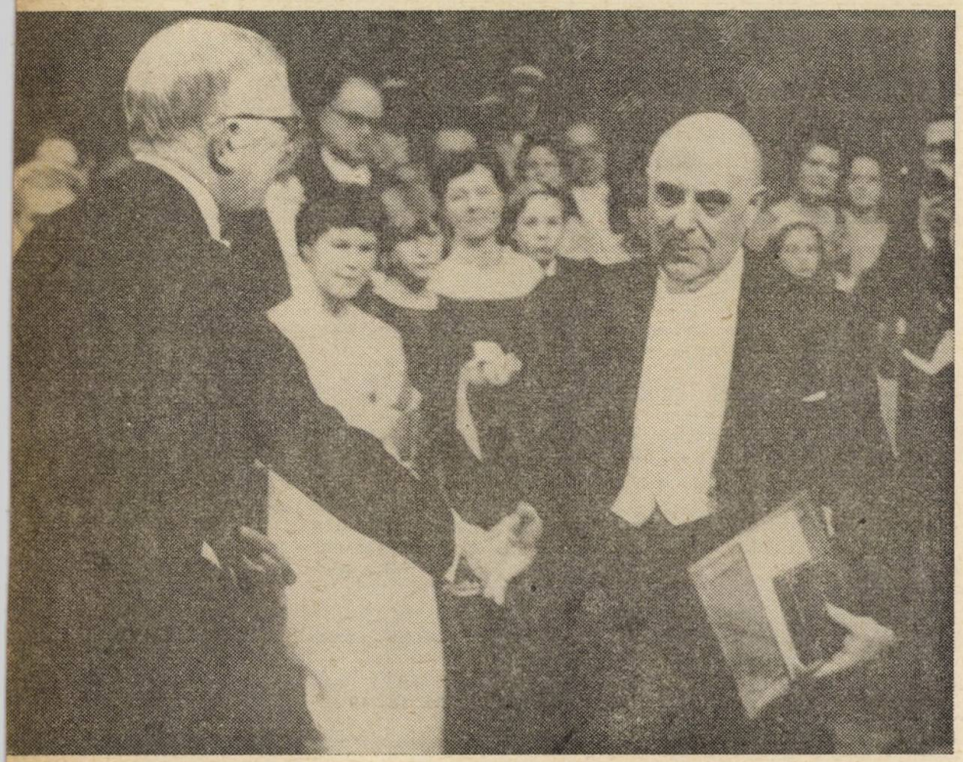

Stockholm: Regele Gustav Adolf înmînează premiul Nobel pentru literatură pe anul 1963 poetului grec Giorgios Seferis.

renunțe la faptele reale. „Ultra"-americanii au pornit un adevărat marș împotriva rațiunii. Amiralul Ward striga: „Ne amenință o catastrofă națională. Ratificarea de către Senat a Tratatului cu privire la interzicerea experiențelor nucleare va duce la distrugerea țării noastre". Alt „ultra", Frank McGhee, care-și are reședința la Dallas, cerea darea în judecată a lui Kennedy „pentru trădare națională".

Era atacată nu numai politica externă a lui Kennedy dar și încercările lui de a reglementa problema drepturilor civile ale negrilor. Robert Shelton „marele dragon" al Ku-Klux-Klan-ului, luînd cuvîntul în prezența a 2 000 de oameni adunați în fața unui rug în flăcări, blestema „clica lui Kennedy" și striga: „Mișcarea pentru drepturile civile este o parte a unui complot comunist care are drept scop crearea unui guvern mondial și a unei noi rase mondiale!" Lucrurile s-au complicat prin începerea campaniei electorale în S.U.A. S-a creat o atmosferă propice împușcăturilor tragice de la Dallas. Președintele Kennedy a fost asasinat.

Misterul acestei „crime a anului" nu a fost încă dezlegat și cine știe dacă lucrurile nu se vor întîmpla la fel ca și cu asasinarea lui Abraham Lincoln. Chiar și astăzi, pe Broodway este prezentat spectacolul „Cine l-a asasinat pe Lincoln?". Dar fiecare înțelege că pe Kennedy au vrut să-l înlăture acei pe care îi deranja politica lui, modul lui — poate nu totdeauna consecvent, dar suficient de realist — de abordare a problemelor complexe.

Și totuși, acul barometrului internațional se mișca încet în direcția slăbirii încordării. Lucrul acesta s-a văzut și în ceea ce privește lucrările Adunării Generale a O.N.U., for constant al dialogului între Est și Vest.

Sesiunea a 18-a a Adunării a adoptat o rezoluție care cheamă statele să nu plaseze pe orbite circumterestre nici un fel de obiecte cu arme nucleare sau cu alte arme de exterminare în masă. Adunarea a discutat pe larg aspectele importante ale problemei dezarmării, pregătirea conferinței O.N.U. pentru comerț și dezvoltare, a adoptat o rezoluție cu privire la colaborarea economică mondială. Adunarea a aprobat o serie de hotărîri care vor contribui neîndoielnic la desăvîrșirea lichidării sistemului colonial, la distrugerea rușinoasei discriminări rasiale.

În anul care s-a scurs și-au căpătat independența Kenya și Zanzibarul — completînd rîndurile țărilor care s-au eliberat din Asia și Africa. Aceste state își aduc contribuția la lupta pentru destinderea încordării internaționale. Un eveniment important al acestui an l-a constituit conferința șefilor de state și guverne din țările africane, care s-a desfășurat la Addis-Abeba. Aici a răsunat vocea Africii care a înțeles în mod profund că lupta împotriva colonialismului și lupta pentru pace și progres sînt indisolubile.

Îmi aduc aminte de Algeria. Am avut prilejul s-o vizitez anul acesta de două ori. Lupta eroică a poporului pentru eliberare s-a transformat într-o puternică furtună revoluționară, de transformări sociale radicale: naționalizarea fermelor și întreprinderilor franceze, crearea unui „comitet de autoconducere", noi școli și grădinițe în care îi găsești pe acei care mai ieri lustruiau pantofii, o nouă constituție care a proclamat construirea socialismului... În cîteva luni după cucerirea independenței, Algeria a parcurs un drum pe care unele state africane nu l-au putut străbate nici măcar în cîțiva ani. Și deodată — conflictul la frontiera algeriano-marocană. Războiul putea întoarce totul. Algeria s-a ridicat în apărarea pămîntului său și a manifestat nu numai fermitate, dar și înțelepciune: împreună cu Marocul, cu contribuția altor state africane, a fost găsită calea pentru reglementarea conflictului.

Îmi aduc aminte de cuvintele înscrise pe piedestalul pe care cîndva se înălța statuia de bronz a guvernatorului general al Algeriei: „Socialismul da, neocolonialismul nu!"

În această luptă, forța statelor socialiste, progresul lor economic și politica lor de pace au o importanță deosebită.

Fiecare măsură pașnică a țărilor socialiste provoacă derută în rîndul „turbaților" și totodată aceste măsuri au o uriașă influență asupra minților milioanelor de oameni din Occident, și, evident, nu pot să rămînă fără răspuns.

Evenimentele ultimelor săptămîni ale anului care s-a scurs au confirmat și acest lucru. Măsurile pașnice ale Uniunii Sovietice, sprijinite de milioanele de oameni din țările socialiste, din țările independente din Asia și Africa, de toate forțele progresiste ale planetei noastre au determinat Occidentul să mediteze.

La 17 decembrie, la sesiunea Adunării Generale a O.N.U., a luat cuvîntul noul președinte al S.U.A., Lyndon Johnson. Pot fi discutabile unele sau altele din tezele conținute în această cuvîntare. Dar, în ansamblul ei, ea are în mod neîndoielnic un caracter constructiv și s-a bucurat de un ecou larg în O.N.U. Luînd cuvîntul la sesiunea Consiliului N.A.T.O., Dean Rusk a declarat că Occidentul nu trebuie să scape ocazia de a studia toate posibilitățile încheierii unor noi acorduri cu U.R.S.S. În pofida oricăror reticențe, Rusk a fost nevoit să se pronunțe în favoarea coexistenței pașnice. Lucrurile n-au decurs, bineînțeles, fără complicații. După cuvîntarea lui Rusk, Departamentul de stat a făcut o declarație, în care a considerat necesar să precizeze că Rusk nu consideră drept ideală „coexistența pașnică în felul în care este practicată de Uniunea Sovietică".

Oricum ar fi, viața cere conducătorilor occidentali să mediteze asupra coexistenței pașnice. Și aceasta constituie una din principalele trăsături ale anului 1963.

Desigur, nimeni nu se leagănă în iluzia transformării peste noapte a lupilor în miei. În 1963, Adenauer a părăsit — în sfîrșit — fotoliul de cancelar, dar vocea lui tot se mai aude de pe malurile Rinului. El cere ca lumea socialistă să fie sugrumată printr-o blocadă, fără să se gîndească probabil cît de stupid este un asemenea gînd.

Dar și unii dintre urmașii lui Adenauer nu sînt în pas cu realismul. Ministrul de externe al Bonnului, Gerhard Schroeder, a luat cuvîntul la sesiunea N.A.T.O. atacînd politica coexistenței pașnice. Ideile lui au fost repetate de ministrul de război vest-german, von Hassel, și de generalul Heusinger.

La statul major al N.A.T.O., din pădurea Boulogne, s-a făcut ca de obicei un calcul al diviziilor, bombardierelor, încărcăturilor nucleare. Dar de această dată, mai mult ca de obicei, s-a vorbit despre relațiile dintre Est și Vest. Este drept, lumea n-a auzit nici un răspuns pozitiv la propunerea de a se încheia un pact de neagresiune cu statele Tratatului de la Varșovia. Există și alte propuneri importante care așteaptă răspuns.

Anul 1963 ia sfîrșit într-o atmosferă în care fiecare înțelege cît se poate de bine un lucru: omenirea poate să mai

Linus Pauling și soția sa la o conferință de presă după decernarea Premiului Nobelpentru pace.

facă încă un pas spre consolidarea păcii, dacă conducătorii puterilor occidentale vor arăta că înțeleg situația și vor lua hotărîrea de a continua căutarea unor soluții raționale.

...Am ajuns la hotarul cu inscripția „1963—1964". Ne-am uitat îndărăt, la calea furtunoasă pe care am parcurs-o. Ne așteaptă un drum nou de străbătut. Ne uităm cu curaj înainte, convinși de forțele noastre călite în marșuri grele.

Noi — înseamnă țările socialiste frățești, popoarele — victorioase sau care încă mai luptă — ale Asiei, Africii și Americii Latine, proletariatul din țările capitaliste, milioanele de comuniști, milioanele de luptători consecvenți pentru pace din toate continentele.

La mulți ani, tovarăși, prieteni!

Viktor MAEVSKI

SCENA POLITICĂ BRITANICĂ ÎN FAŢA ANULUI 1964

SCRISOARE DIN LONDRA

AŞA CUM se înfăţişează privită din Londra, scena politică este dominată în minţile celor mai mulţi de întrebarea: cine va cîştiga oare viitoarele alegeri parlamentare şi cînd vor avea loc aceste alegeri? La această întrebare, cei care gîndesc mai departe, adaugă — şi care vor fi oare consecinţele victoriei pe care unul sau altul dintre partide o va obţine în aceste alegeri? Care sînt perspectivele, liniile probabile pe care vor evolua evenimentele în anul viitor?

Unele elemente care ar permite cel puţin anumite presupuneri mai plauzibile reies din urmărirea evenimentelor desfăşurate în anul ce se încheie. Anul 1963 s-a deschis o dată cu vetoul generalului de Gaulle opus cererii Marii Britanii de a intra în Piaţa comună. El a adoptat această atitudine din motive pur politice pe care le-a rezumat de altfel într-o frază: „Marea Britanie este atît o putere europeană, cît şi o putere mondială — aceasta în calitatea sa de membru conducător al Comunităţii britanice de naţiuni. Dacă ea va intra în Piaţa comună ca putere europeană, ea va distruge Commonwealthul; dacă va intra în calitatea sa de putere mondială, adică împreună cu Commonwealthul, atunci ea va distruge Piaţa comună". La această obiecţie de ordin general, el a adăugat una mai concretă — şi anume că acordurile încheiate la Nassau între preşedintele Kennedy şi primul ministru Macmillan ar fi subordonat practic Marea Britanie Statelor Unite, şi că includerea Marii Britanii în C.E.E., în aceste împrejurări, ar echivala cu încorporarea acestei comunităţi europene într-o uniune atlantică condusă de Statele Unite.

Dl Macmillan îşi angajase însă întregul prestigiu în încercările de a obţine aderarea Angliei la Piaţa comună şi prăbuşirea acestei politici a constituit o lovitură dureroasă pentru prestigiul său. Acordurile de la Nassau reprezentau din punctul său de vedere o primă de consolare pentru abandonarea de către administraţia S.U.A. a programului „Skybolt", de care guvernul conservator englez îşi legase speranţele de menţinere a aşa-numitului „mijloc britanic independent de descurajare". În loc de aceasta însă, acordurile de la Nassau prevedeau că Marea Britanie va căpăta acum permisiunea de a cumpăra rachete „Polaris", de a le echipa cu focoase nucleare de fabricaţie britanică şi de a le amplasa pe bordul unor submarine de fabricaţie britanică. Aceasta, cu condiţia ca forţele militare astfel create să fie încorporate în unităţi N.A.T.O. sub conducere americană. Este adevărat că acordurile cuprindeau şi o prevedere teoretică cu privire la retragerea forţelor britanice de acest tip şi la folosirea lor „independentă" în cazul „unei situaţii excepţionale care ar afecta naţiunea britanică". Dar această prevedere a fost tratată cu egală neîncredere şi ironie de laburişti, liberali şi de conservatorii dizidenţi în Anglia, ca şi de generalul de Gaulle în celebra sa conferinţă de presă din 14 ianuarie.

Între timp, numărul şomerilor crescuse cu repeziciune, ceea ce a agravat situaţia decurgînd dintr-o iarnă extrem de aspră (cea mai rea din ultimii 140 de ani). Însă stagnarea economică şi şomajul începuseră încă din vara precedentă şi se datorau în esenţă politicii nereuşite a fostului ministru de finanţe Selwyn Lloyd, caracterizată prin rata de scont ridicată, prin restricţii de credit şi prin tentativele de îngheţare a salariilor. Faptul că această politică a eşuat a fost recunoscut de toată lumea atunci cînd dl Macmillan l-a demis pe Lloyd — împreună cu alţi miniştri — şi a modificat radical politica economică în vara anului 1963.

Pe de altă parte, partidul laburist şi-a strîns rîndurile împotriva Pieţei comune şi a folosit această unitate pentru o politică mai ofensivă de opoziţie, sub conducerea lui Harold Wilson, care l-a înlocuit pe Hugh Gaitskell, exponent al conducerii de dreapta.

Rezultatul unor alegeri parţiale şi ale unor anchete întreprinse în rîndurile opiniei publice au arătat, deopotrivă, că avansul partidului laburist continuă să crească masiv. Un element nou l-a constituit apariţia ca o forţă a partidului liberal, ai cărui candidaţi au obţinut în mereu alte circumscripţii voturi numeroase din partea alegătorilor din păturile mijlocii, fără a afecta în acelaşi timp în mod serios voturile obţinute de partidul laburist, dar aducînd pierderi mari celui conservator. (Potrivit procedurii electorale britanice, într-o circumscripţie este ales un singur candidat, şi anume cel care întruneşte numărul cel mai mare de voturi, chiar dacă voturile celorlalţi candidaţi, adunate, depăşesc numărul de voturi obţinut de primul clasat).

Deşi a înlocuit jumătate din cabinetul său, în încercarea de a „reîntineri" guvernul, sau cel puţin de a-l face mai maleabil şi de a crea o altă „imagine", dl Macmillan nu a izbutit să redreseze situaţia. La un moment dat s-a ridicat chiar problema propriei sale demisii. Cînd cererile în acest sens au devenit presante în rîndurile partidului conservator, dl Macmillan a făcut cunoscut că se va retrage „în interval de două sau trei luni" pentru a împiedica o abţinere în masă a deputaţilor conservatori atunci cînd opoziţia laburistă a prezentat, la sfîrşitul lunii iulie, o moţiune de neîncredere în guvern în legătură cu cazul Profumo. Chiar şi aşa, 26 de deputaţi conservatori s-au abţinut de la vot şi doi deputaţi conservatori au cerut făţiş şi fără menajamente demisia d-lui Macmillan.

După oarecare temporizări, în luna octombrie, dl Macmillan se decisese totuşi să-şi păstreze funcţia de premier şi să conducă partidul conservator la viitoarele alegeri. Dar exact atunci s-a îmbolnăvit şi a fost nevoit să demisioneze.

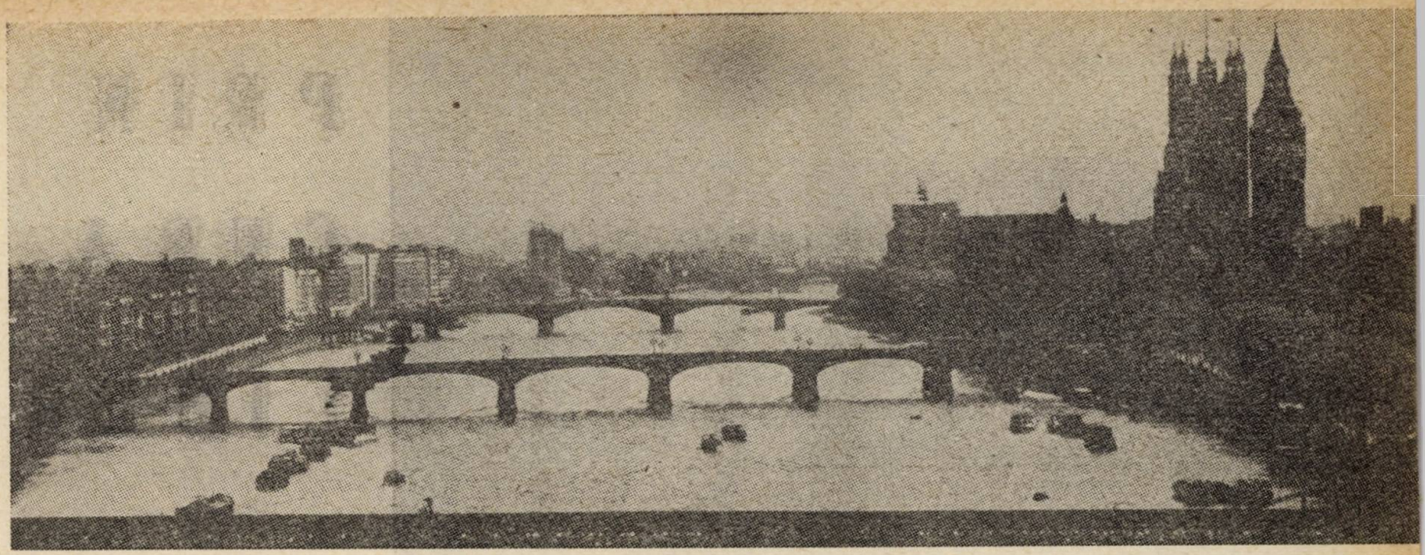

Poduri pe Tamisa

Cel de al 14-lea lord Home, un pair de la granița dintre Scoția și Anglia, dintr-o familie veche și cu întinse posesiuni, și-a sacrificat titlul nobiliar pentru a-și prelua funcția de lider al partidului conservator.

Conducerea partidului conservator s-a raliat în jurul său, cu excepția a doi dintre cei mai capabili membri ai cabinetului britanic — Macleod, fost lider al Camerei Comunelor, și Enoch Powell, ministrul sănătății, care au refuzat să servească sub conducerea noului prim-ministru.

Trebuie să subliniem că în partidul conservator se desfășoară o adevărată luptă între marile grupuri ale vechii aristocrații și vîrfurile cercurilor de afaceri — care s-au unit prin căsătorii și prin legături de interese cîștigînd posturile de control ale marilor companii și, care, de asemenea, controlează prin tradiție partidul conservator — pe de o parte — și noua clasă mijlocie și elementele de „profesioniști" care au pătruns în acest partid ca rezultat al reformelor efectuate de dl Butler după zdrobitoarea înfrîngere suferită de conservatori la alegerile din 1945.

Să notăm că situația economică s-a îmbunătățit începînd de iarna trecută, iar numărul șomerilor a scăzut la mai puțin de 500 000. Guvernul afirmă că aceasta se datorește bugetului lansat în aprilie de noul ministru de finanțe, Maudling. A fost lansat, de asemenea, un program vast și costisitor de învățămînt, de îmbunătățire a învățămîntului superior, pentru aplicarea științei în industrie, pentru construirea de locuințe, de școli și spitale. Dar toate acestea se bazează pe presupunerea că producția va continua să se dezvolte, în anii care vor urma alegerilor, cu cel puțin 4 la sută anual.

Guvernul subliniază cu satisfacție meritul care-i revine pentru încheierea Tratatului de la Moscova cu privire la interzicerea parțială a experiențelor nucleare, și reprezentanții partidului conservator vorbesc cu eleganță — deși deocamdată vag — despre lucrurile majore pe care le vor realiza după alegeri în favoarea păcii și pentru consolidarea ei.

Conservatorii declară chiar că moartea președintelui Kennedy a lăsat în conducerea lumii occidentale un gol care ar putea fi umplut de către oamenii de stat cei mai influenți și experimentați ai lumii occidentale de astăzi, eventual de fostul lord Home, care a fost ministru de externe înainte de a deveni prim-ministru. Primul ministru insistă de asemenea — deși entuziasmul său nu este împărtășit de mulți dintre colegii săi — asupra menținerii așa-numitului „mijloc britanic de descurajare", ca un indiciu al statutului de putere mondială al Marii Britanii și al capacității sale de a „influența" popoarele în tratativele internaționale.

Pe de altă parte, partidul laburist urmărește în primul rînd să desfășoare lupta electorală în jurul problemelor de interes imediat. Harold Wilson are darul să vadă punctele nevralgice și el a captat interesul și atenția opiniei publice prin discursul pe care l-a rostit la începutul lunii octombrie la conferința anuală a partidului laburist și în care a trasat direcțiile „revoluției științifice", necesitatea de a aplica această revoluție științifică în economia britanică, atrăgînd atenția asupra imposibilității de a face aceasta fără a asigura în prealabil proprietatea publică asupra industriei și fără planificare.

Laburiștii au atacat, de asemenea, poziția guvernului conservator în problema „mijlocului independent britanic de descurajare". Partidul laburist a prezentat o politică proprie pentru un compromis în problema dezarmării și pentru dezangajare în Europa, propunînd ca bază de tratative planul polonez denumit „planul Rapacki". Dar partidul laburist nu și-a precizat încă politica în problemele militare, care este confuză. De aici și dorința liderilor laburiști de a ocoli pentru moment această chestiune.

La 22 decembrie, *Sunday Times* își mărturisea neliniștea pentru faptul că „în ciuda nemulțumirii pe care o demonstrează recentele alegeri parțiale, în ciuda faptului că sondajele opiniei publice arată cu consecvență o mare majoritate laburistă, mulți lideri conservatori își imaginează că ar fi posibilă chiar acum o nouă victorie conservatoare. Această atmosferă de mulțumire de sine subapreciază sarcinile care ar trebui să stea în fața partidului conservator și a liderilor săi. Dacă sir Douglas-Home dorește să cîștige viitoarele alegeri, el trebuie să facă acest lucru înfrîngînd un sector deocamdată predominant al opiniei publice...".

Să menționăm, în sfîrșit, că la finele anului 1963 doi factori care nu sînt de natură politică au început să-și exercite influența asupra vieții publice — și ei s-ar putea dovedi decisivi în viitorii cîțiva ani. Primul dintre acești factori este dorința puternică și crescîndă — împărtășită deopotrivă de cercurile de afaceri și de cele sindicale, de conservatori ca și de laburiști și liberali — de a extinde rapid și masiv comerțul cu țările socialiste. Cel de-al doilea este sentimentul general, de asemenea tot mai pronunțat pe măsură ce trece timpul, că războiul rece este un joc primejdios — mai ales ca urmare a dezvoltării armelor nucleare — și constituie de asemenea o risipă nebunească.

Cei care au urmărit cu atenție desfășurarea evenimentelor și știu să tragă concluziile corespunzătoare sînt acum plini de speranță că anul 1964 ar putea constitui punctul de plecare al afirmării hotărîte a bunului simț, care impune ca o necesitate absolută politica de menținere și consolidare a păcii.

K. ZILLIACUS

membru al Camerei Comunelor

Londra, 28 decembrie

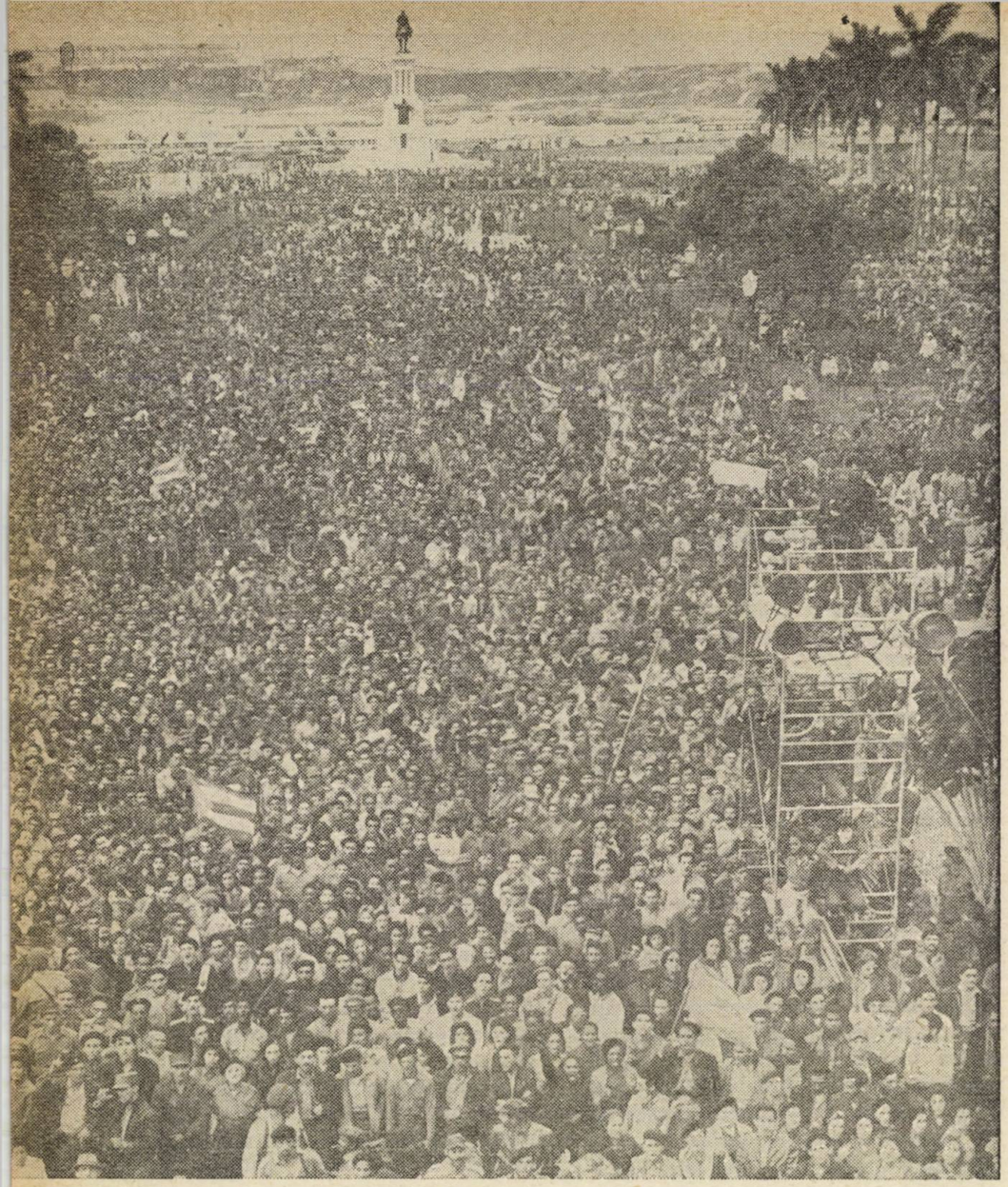

PRIN CUBA LIBERĂ

LA 1 IANUARIE 1964 POPORUL CUBANEZ SĂRBĂTOREȘTE A 5-A ANIVERSARE A ZILEI ELIBERĂRII

LA TROPICE cerul este mai profund, stelele ard cu o lumină fierbinte, albăstrimea oceanului concurează puritatea înalturilor. În lunile de iarnă, vegetația veșnic verde a Cubei are o încremenire de seră. Printre coloanele zvelte ale palmierului specific acestei țări — palma real — se crispează crengile torsionate ale framboyán-ului, ca într-un peisaj de van Gogh. Munții — fără grandori alpine — respiră o forță calmă, tainică. Pădurea luxuriantă, cățărată pînă pe creste, ascunde bulboane năprasnice și cărări ametitoare. Flajele au un nisip fin, mîngîietor și întinderi nelimitate. Vietățile din adîncurile Mării Caraibilor întrec în ciudățenie produsele fanteziei suprarealiștilor. Orașele îmbină farmecul vechilor clădiri în stil colonial cu dinamica săgetătoare a „rascacielos"-urilor de peste 30 de etaje, iar benzile de asfalt, pe care mașinile le parcurg cu viteze „obișnuite" de 150 de km pe oră, apar uneori pe fundalul încremenit în istorie al fortărețelor spaniole.

La tropice nenumărate sînt frumusețile cerului și pămîntului, și exclamațiile extaziate ale bătrînului Cristóbal Colón la descoperirea Cubei le repetă — într-o formă sau alta — toți cei care i-au pășit pe urme de peste patru sute de ani încoace. Cel mai minunat lucru în Cuba este însă poporul, entuziastul, eroicul popor cubanez. Cei care au pus la cale anii trecuți invadarea Cubei și-au imaginat că mercenarii vor fi primiți cu brațele deschise. Dar ce știau ei despre cubanezi, despre adevărații cubanezi? În mintea lor Cuba se reducea la orgiile sub bolțile „Tropicanei" de altădată — „The Most Famous Bar In The World" — la pătimașii tripourilor somptuoase din hotelurile „Hilton", la traficul de stupefiante și, mai ales, la marele „bussines" — zahărul. Poporul Cubei? **„Locuitorii sînt în general indolenți și apatici"** — notase cu dispreț în trecut un vizitator american. Apatici și indolenți! Așa erau — poate — oamenii fostei sărmane și bogate Cube atunci cînd n-aveau **pentru ce** și **pentru cine** să fie entuziaști.

Am avut fericitul prilej să cunosc acest popor la el acasă, de două ori, la interval de un an. La începutul lui 1961, poporul cubanez a trăit o supremă încordare, de mobilizare a tuturor forțelor. Agresiunea părea iminentă (ea a și avut loc ceva mai tîrziu, la Playa Giron). Sînt împrejurări în viața mulțimilor, ca și în aceea a indivizilor, care concentrează tot ce e esențial, zile nodale, în care apare în toată splendoarea lui cristalul pur al sufletului unui popor.

Cubanezii sînt extrem de comunicativi. Este greu de spus dacă-i întrec pe alți meridionali sau ba, dar discuțiile lor sînt aprige, cuvintele sînt rostite cu o viteză ametitoare pentru noi. Iar mimica și gesticulația sînt pe mă-

sura acestor cascade de cuvinte. Marea majoritate a discuțiilor agitate pe care le-am auzit în preajma noastră, la care am luat parte, erau pe teme actuale, politice.

Am văzut sutele de mii de manifestanți îngrămădindu-se în uriașa piață din fața monumentului lui José Marti, de la Havana, la marea sărbătoare a victoriei revoluției. Fiecare încerca să ajungă mai aproape de tribuna înaltă de la care vorbea Fidel Castro. Nu poți să uiți masa uriașă de oameni cînd întunecată și concentrînd mînie, cînd dezlănțuită ca oceanul.

Am petrecut un revelion de neuitat la Havana, printre oaspeții primului ministru, alături de peste zece mii de „maestros voluntarios", tineri învățători gata să pornească la asaltul împotriva analfabetismului. Ospățul a fost sobru — deasupra Cubei plutea atunci amenințarea steagului negru al invaziei. Dar buna dispoziție a mesenilor era explozivă. În Cuba hispano-africană totul se transformă repede în ritm și melodie. Serpentinele și confetiile ne-au îngropat într-o ninsoare foșnitoare, prin aer zburau mii de farfurii de carton ca un stol de hulubi. Vuietul maracasurilor, al zbîrnîietorilor (pe mese erau așezate cu miile), cîntecele întretăiate, pocnetele rachetelor — toate la un loc alcătuiau o muzică stranie, asurzitoare, dar plină de tîlc: muzica optimismului de neînvins, a încrederii în forțele proprii, a vitalității îndelung înăbușite, scăpată în sfîrșit la lumină... La mii de kilometri de patrie, amețiți încă de drum (sosisem în aceeași zi) ne-am găsit la acest revelion dogoritor înconjurați de prieteni afectuoși, simpli, comunicativi, de parcă am fi fost de cînd lumea împreună.

Peste cîteva zile, la un restaurant din Santa-Clara, oraș în Cuba centrală, gazdele nu știau ce să facă ca să ne simțim mai bine: unii întrebau mereu ce mai dorim, deși în mod evident n-aveam nevoie de nimic, alții se repezeau să-i ajute pe ospătari, cu toate că aceștia își făceau meseria fără cusur.

La un popas pe șosea, într-un sat oarecare, locuitorii s-au strîns repede în jurul nostru: se interesează cu vioiciune de Romînia îndepărtată, vor să ni-l arate neapărat pe bătrînul satului, tovarăș de luptă al lui Marti și Maceo în războiul de independență de sub jugul spaniol. Și aceștia, și lucrătorii de la o stație de benzină în cele cîteva momente cît am zăbovit acolo, și muncitorii de la fabrica „Bacardi" din Santiago, și milițienii întîlniți noaptea în tranșeele de la Havana (e vorba de ianuarie 1961) țineau fiecare să ne asigure că sînt gata să-și dea viața pentru libertatea și independența patriei.

În Cuba, toți se simt datori să dea lămuriri, să explice, însoțindu-și cuvintele cu gesturi vii, expresive... În tot ce spun străbate izbitor conștiința că aici se petrece un lucru cu o semnificație mai largă, cu un ecou în lumea întreagă, de mare răspundere. Uneori frazele lor pot să pară puțin cam sunătoare, chiar pompoase, aceluia care nu are obișnuința felului de exprimare hispanic. Dar totdeauna te impresionează spontaneitatea, sinceritatea, căldura interlocutorilor, interesul și pasiunea pe care le pun în tot ceea ce fac.

Nu poate fi vorba aci de vreo frenezie goală, superficială sau pur temperamentală. I-am văzut pe cubanezi în împrejurări din cele mai diverse: și la marile sărbători, și la lucru, în uzină, pe cîmp, în școli. Totul izvorăște dintr-o trăire serioasă, profundă, a marilor probleme ale revoluției pe care majoritatea cubanezilor o simt ca o chestiune personală, de viață și de moarte. Adeziunea la cauza revoluției nu se manifestă doar în formele exterioare ale entuziasmului, oricît de cuceritoare ar fi acestea. Ea se manifestă în primul rînd în abnegație și devotament, în muncă — grea adesea chiar prin noutatea ei — în deprinderea meșteșugului construcției în toate sferele economiei, în pregătirea pentru apărarea patriei.

Desigur, intervalul dintre cele două vizite pe care le-am făcut în frumoasa insulă din Marea Caraibilor este mic. Dar chiar într-un singur an s-au petrecut destule evenimente cu semnificație istorică mai largă pentru țările restului Americii Latine, în care sute de milioane de țărani analfabeți și mizeri tînjesc după pămînt, după un adăpost omenesc. Alfabetizarea în masă a cubanezilor, începută în 1961 — „Anul învățămîntului" — a fost dusă, perseverent, pînă la capăt. Cuba a înălțat cu mîndrie — prima în această parte a lumii — drapelul pe care stă scris **„Territorio libre de analfabetismo"**.

La Manzanillo, în vechiul cartier al pescarilor, la Santiago de Cuba, unul din marile orașe ale insulei, am mai văzut în cursul primei vizite bordeiele încropite din bidoane goale și carton gudronat, înecate în miasmele bălților. Surori „bune" cu „favelele" din Rio de Janeiro sau São Paulo, cu „Cayampas"-urile din Santiago de Chile. La ferestre și uși și-au făcut apariția, atrași de zgomotul mașinilor, bătrîni mumificați de mizerie, femei cu celebrele bigudiuri și rochii înflorate, copii, mulți copii. Ne priveau cu o curiozitate zîmbitoare. Majoritatea sînt negri. Într-o cocioabă cu o singură încăpere stau, claie peste grămadă, cinci, șase, șapte. Copiii se bălăceau goi prin smîrcurile care brăzdează ulițele prăfoase. În acest decor insalubru, unii încearcă să trăiască decent: la un geam spart se zărește o floare, pe pereți atîrnă tablouri naive, sînt prinse în pioneze tăieturi din reviste, „bilduri" pestrițe. Imaginea vechii Cube — în care traiul la adăpostul bidoanelor sau, chiar, al... cerului liber se împerechea cu giganticele „building"-uri ale hotelierilor și oamenilor de afaceri căptușite cu marmură, pardosite cu mochete pufoase, care fac mersul aproape aerian, înzestrate cu baruri din cristal și oțel, cu stranii sculpturi abstracte — această imagine dispare rapid.

În fostele uriașe hoteluri ale companiei Hilton, astăzi „Habana Libre" și „Habana Riviera", care și-au păstrat întreaga strălucire, pot să-și petreacă astăzi luna de miere sau concediul și tineri muncitori, învățători care s-au distins. Cartierul cocioabelor din Santiago l-am găsit aproape dărîmat. Mai rămăseseră pe atunci doar 19 familii... Alfredo Martin e unul din ultimii lui locuitori. Locuiește pe „Calle Leront nr. 8". Nume pretențios, desigur, căci nu se vede nici urmă de stradă. Doar o biată colibă izolată, lîngă un șanț. Martin ne povestește cîte ceva din istoria acestui sinistru cartier. Aci a fost un teren unde se depozitau gunoaiele. Cu douăzeci de ani în urmă li s-a dat voie să-și „construiască bordeiele". E adevărat că el nu s-a putut muta încă, dar povestește totul cu liniștea omului care are certitudinea ma-

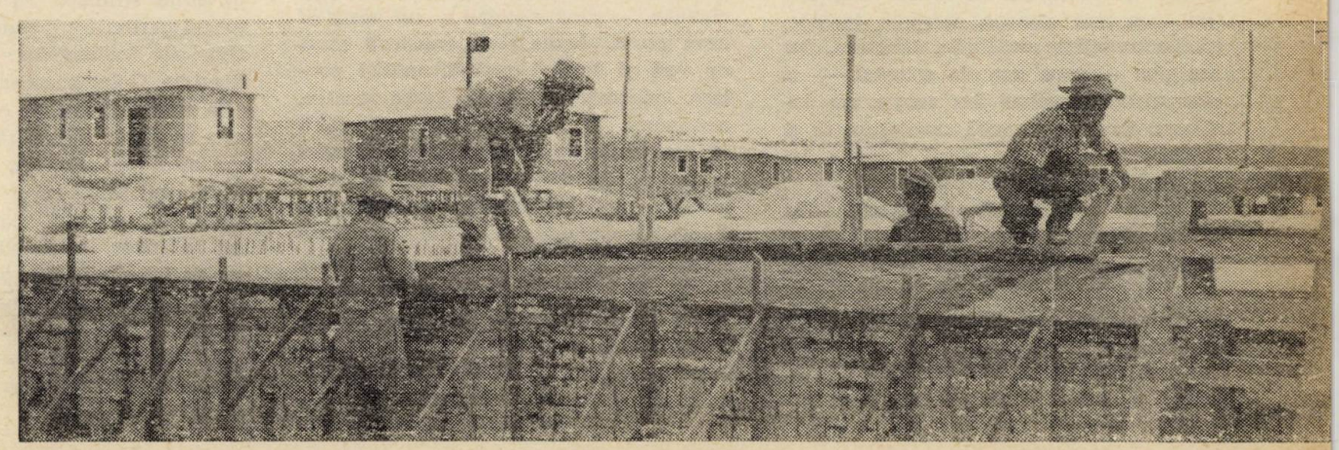

tematică a schimbării soartei sale. Nu se plînge. Chiar şi aşa trăieşte mult mai bine ca înainte.

Acum cartierul vechi a dispărut pentru totdeauna. Foştii lui locuitori s-au reîntîlnit desigur ceva mai departe, în noul cartier, „Nuevo Vista Alegre". În faţa şcolii „Luis Pozo", copii — mulţi negri — aceiaşi probabil care alergau goi prin noroaie în 1961, ne întîmpină cîntînd focos marşul lui 26 Iulie :

„Adelante, cubanos,
que Cuba premiará nuestro heroismo..."

În Cuba se construieşte în toate domeniile. Ţara se transformă într-un mare şantier. Se înalţă fabrici, se ivesc noi unităţi agricole, noi sate şi cartiere cu o arhitectură aeriană, zveltă, se schimbă deprinderile oamenilor, se învaţă cu pasiune. Telefonista de la Motel Versalles din Santiago, care ne face legătura cu Havana, se desparte cu regret, pentru cîteva minute, de un volum gros de José Marti. Liftierul de la hotelul „Habana Riviera" poartă subsuoară „Capitalul" lui Marx. Se citesc cărţi de filozofie, de economie politică.

Nu e deloc un lucru uşor să construieşti în Cuba, înfruntînd blocada economică, beteşugurile proprii moştenite din trecut, cînd întreaga economie a Cubei era subordonată intereselor străine.

Entuziasmul, energia poporului cuban sînt surori bune, — desigur, în forme temperamentale specifice — ale entuziasmului şi energiei dovedite de toate popoarele care şi-au luat soarta în propriile mîini. În adîncurile lui acest entuziasm are resorturi cumplite, iar în forţa imnurilor de azi străbat gemetele robilor de pe vremuri, hărţuiţi de cîini dresaţi special de moşieri, clocoteşte mînia fiilor „celui mai frumos ţinut din lume", cum pe drept i-a spus Columb, mînia muncitorilor şi ţăranilor care n-au cunoscut altădată decît trudă şi beznă, a intelectualilor care-şi iroseau energia în deşert.

Istoria recentă a Cubei ar putea să pară cuiva paradoxală.

Un grup de tineri, debarcă în 1956 pe coasta Cubei, străbate (greu de imaginat astăzi) o adevărată mlaştină a morţii şi este aproape exterminat în prima luptă. Cîţiva se refugiază în munţii sălbatici, pe care nu-i cunosc, înfruntă foamea, ploile torenţiale nesfîrşite, trădarea, dar nu pier — cum era de aşteptat — ci dimpotrivă numărul lor creşte, se întăreşte, devin o armată revoluţionară şi înfrîng în cele din urmă trupele lui Batista. De ce ?

Pentru că tinerii insurgenţi din „Sierra Maestra" erau puţini la început, dar nu erau singuri. Nu erau singuri nici în ţara lor, nici în lume. A fost destul ca să se ridice steagul insurecţiei armate şi poporul cubanez, care nu voia, nu putea, să creadă că acest steag a fost doborît — cum anunţau grăbite posturile de radio ale lui Batista — l-a căutat prin jungla de nepătruns, l-a găsit şi l-a dus la biruinţă. Ţăranii hăituiţi de jandarmi şi perceptori, muncitorii exploataţi crîncen, toţi patrioţii, forţele organizate revoluţionare care pregăteau revoluţia, i-au sprijinit pe vitejii din munţii provinciei Oriente şi, sub conducerea lor, au realizat „minunea" : un popor puţin numeros, aşezat la 180 de km de locul unde trăiesc stăpînii principalelor lui bogăţii, izbuteşte să-şi smulgă jugul, să-şi apere independenţa, să înceapă o viaţă nouă. David îi ţine piept lui Goliat. Pentru că în fruntea lui sînt acele forţe care-i exprimă voinţa, interesele. Pentru că energia unui popor liber este inepuizabilă. Pentru că lucrurile s-au schimbat în lume, şi se schimbă tot mai mult în favoarea forţelor păcii şi socialismului.

Acest factor hotărîtor îl cunosc bine cubanezii.

Nicolás Marañón, — responsabilul magazinului de stat din „Nuevo Vista Alegre" — cum află că sîntem romîni, intră direct într-o conversaţie politică, după obiceiul cubanez. E un om care a trăit foarte greu. Vorbeşte cu multă mîndrie de tot ce s-a înfăptuit în Cuba. „Fără ajutorul ţărilor socialiste n-am fi putut însă să ne menţinem, ne-ar fi îngenuncheat din nou şi nici n-am putea să avansăm atît de repede. Desigur, avem multe de făcut. În cîţi ani ? Nu ştiu. Dar nu puţini. Ne trebuie linişte, pace, ca să putem învăţa şi munci cum se cuvine. Dar copiii aceştia se vor bucura din plin de socialism", sfîrşeşte Marañón, arătînd spre un grup de pionieri de la şcoala „Luis Pozo".

Nu e multă vreme de cînd Cuba ajunsese o adevărată moşie a familiei lui Batista şi a complicilor lui. O moşie părăginită. Astăzi, noul stăpîn, poporul, face din această moşie o grădină. „Granja del pueblo El Rosario", pe care am vizitat-o în Pinar del Rio, se întinde pe pămînturile pe care le acaparase sr. Beto Badia, om cu mari merite în ierarhia batistiană, deoarece, după spusele ţăranilor de la „El Rosario", era însuşi amantul soţiei dictatorului...

Bernardo Parrido, ţăran din gospodărie, şi-l aduce bine aminte pe acest domn, deşi nu-l prea întîlnea ; lui Badia nu-i plăcea agricultura. Pe timpul acela ziua de muncă era nelimitată, n-aveau case, cîştigau, — cînd cîştigau — un pesos şi ceva pe zi. Acum şi-au construit case, au apă şi lumină gratuit, unităţi şcolare, asistenţă medicală, teren sportiv, restaurant. Parrido este însă mai grăbit să ne vorbească gospodăreşte despre treburile obşteşti. Gospodăria de stat produce mai ales bumbac, apoi mei. Au început construcţia a 36 de crescătorii de curcani, pentru a atinge o producţie de 25—30 000 de curcani pe an. Acest ţăran nu prea savant face planuri, mînuieşte cu repeziciune cifrele, se întreabă cum pot fi folosite mai bine pămînturile fermei pe care moşierul Badia, om cu învăţătură înaltă, le ţinea în mare parte necultivate, indiferent faţă de tot ce depăşea interesele sale imediate.

Mă găseam la începutul lui 1962 între zidurile „Moncadei" din Santiago, fosta cazarmă fortificată a trupelor lui Batista. În locul acesta — ca şi în toate cazărmile vechiului regim — se află astăzi centre şcolare. Curtea era plină cu brigadieri, băieţi şi fete, elevi de vîrsta şcolii medii, gălăgioşi, veseli. La sfîrşitul campaniei 100 000 de brigadieri au fost 5—6 luni în munţi să-i alfabetizeze pe ţărani. Aici sînt doar cîţiva care aşteaptă să-şi primească bursele la învăţătură. Ar fi multe de povestit despre aceşti copii care au căpătat o maturitate fermecătoare, fără să-şi piardă firescul, spontaneitatea, veselia. A fost greu ? Sierra Maestra — munţi de 2 000 m, junglă tropicală — este aspră şi pentru oameni călîţi. Satele sînt pierdute prin văi neumblate, în sezonul ploilor apele vin mari şi îneacă totul. Pe aceste meleaguri a bîntuit anul acesta şi uraganul Flora... Desigur, în munţi erau şi ţărani sălbăticiţi şi îndărătnici, care nici nu voiau să audă de carte şi învăţătură... Pedro Gada, de 14 ani, a alfabetizat 6 persoane. Doi „elevi" — de 42 şi de 26 de ani — găseau că romul „Bacardi" e mai bun ca abecedarul... „I-am alfabetizat totuşi şi i-am făcut să se lase şi de băutură", adaugă Gada cu mîndrie, înălţîndu-şi trupul puţintel. E doar o mică întîmplare, din multe altele. Ceea ce m-a impresionat este siguranţa calmă, încrederea în viitor cu care vorbesc aceşti copii. Ce vei face mai departe Pedro ? „Medicina, după ce termin şcoala, răspunde imediat, fără să clipească". „Chimia industrială", precizează neîntrebată Haydée Pons, o fetişcană cochetă în uniformă de brigadier... Este însăşi siguranţa şi încrederea în viitor a poporului Cubei libere de astăzi.

Deşi n-am mai călcat a treia oară pe pămîntul Cubei, am avut prilejul să mă întîlnesc cu Cuba din nou, în 1963, de-a lungul unei călătorii de 75 de zile prin ţările Americii Latine. Chiar şi acolo unde oamenii de rînd nu-şi pot rosti public sentimentele faţă de fraţii cubanezi, Cuba revoluţionară este prezentă prin chemările ei, prin lozincile scrijelate de mîini stîngace, cu litere mari, de-a lungul gardurilor, pe zidurile cetăţilor şi chiar ale închisorilor : „Cuba înseamnă libertate, Cuba înseamnă pace".

În marea dezbatere a căii spre viitor, care nu poate să nu frămînte într-un fel sau altul pe orice fiu al acestui continent, experienţa cubaneză, reuşita cubaneză, cîntăresc tot mai mult, joacă un rol hotărîtor, dovedind că unirea tuturor forţelor viabile, patriotice ale naţiunii poate curma marasmul, letargia, mizeria, poate — în actualele împrejurări din lume — să croiască un alt destin demn de aceste popoare înzestrate.

Nestor IGNAT

MESAJE „LUMII"

Poetul grec,
laureat al Premiului internațional
LENIN,

Costas Varnalis:

Nădăjduiesc că noul an va fi un an mai bun pentru pace, căci cred întotdeauna în victoria păcii, în eliberarea tuturor popoarelor. Doresc de asemenea ca în noul an să se realizeze și o mai bună înțelegere între popoare ; dar trebuie folosite toate mijloacele spre a neutraliza contraatacurile reacțiunii internaționale.

Transmit poporului frate romîn, prin intermediul revistei Lumea, *un an nou, fericit ; îi urez să se bucure de cuceririle sale sociale și tineretul său să nu cunoască niciodată nenorocirile unui nou război.*

Președintele Uniunii scriitorilor
din R. P. Ungară,

Darvas Jozsef:

Doresc, în primul rînd, ca în zorile anului 1964 să se înțeleagă tot mai bine menirea vieții, pe care avangarda omenirii o vestește în deplina ei strălucire.

Dacă aceste adevăruri vor fi înțelese de tot mai mulți oameni, atunci omenirea, popoarele se vor apropia tot mai mult, se vor uni și împreună vor lupta pentru înfăptuirea lor.

Aceasta este calea spre înfăptuirea marii mele dorințe de Anul Nou : pace lumii și fericire tuturor oamenilor cinstiți.

Urez din inimă an nou fericit tuturor oamenilor muncii din țara prietenă, Republica Populară Romînă. Privesc cu simpatie munca plină de abnegație și avîntul cu care poporul romîn construiește țara sa socialistă.

Admir cu sinceră bucurie rezultatele bogate, măreție, ale acestei munci. Prin muncă și străduință, poporul romîn își făurește un viitor strălucit de pace și fericire.

Un an nou fericit și rezultate tot mai mari, dragi prieteni romîni !

Senatorul belgian, ministru de stat,

Henri Rolin:

Pentru anul care vine exprim urări pline de încredere pentru accentuarea destinderii internaționale.

Constat cu bucurie că atît guvernul belgian cît și guvernul romîn își înțeleg din ce în ce mai bine posibilitățile și răspunderile în efortul pentru colaborarea internațională.

Notez faptul că reprezentanțele diplomatice ale celor două țări au fost ridicate la rangul de ambasade ; încheierea unui acord cultural între Belgia și Romînia constituie, de asemenea, un element important de apropiere între cele două țări.

Doresc ca eforturile lor să se înfrățească și în domeniul dezarmării regionale.

Poporul belgian se pregătește să manifesteze încă o dată, la 15 martie 1964, pentru a-și exprima ostilitatea ireductibilă față de orice formă de participare a țării noastre la înarmarea nucleară.

URĂRI DE ANUL NOU

de Cik DAMADIAN

Colonialismului
— *Un an nou ca să-și numere zilele*

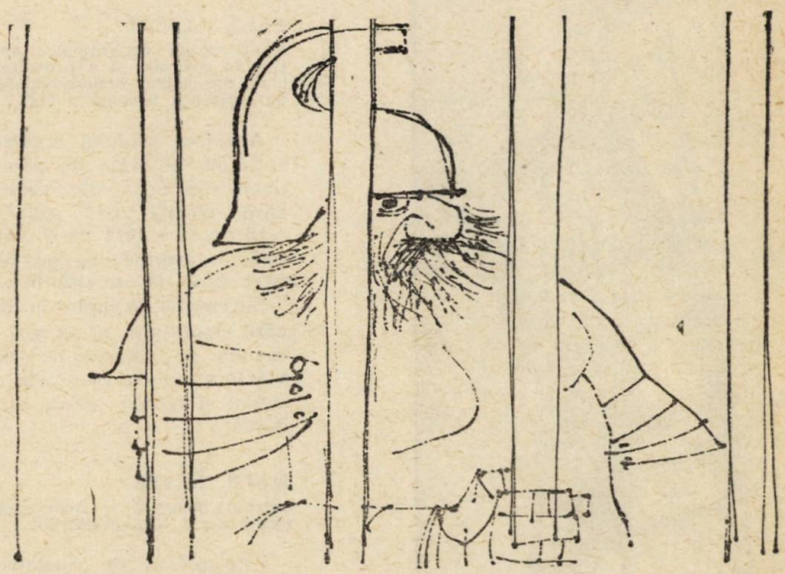

Războiului rece
— ... *la mulți ani !* (între gratii).

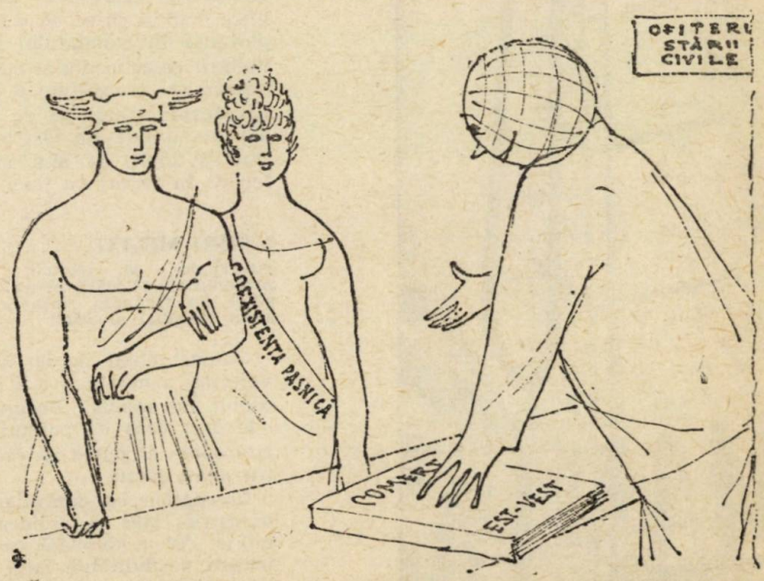

Lui Mercur
— *La mulți ani și prosperitate*

ROMÎNIA ÎN LUME

Anul 1963 a adăugat noi mărturii ale prezenței active a R. P. Romîne în arena internațională. Consemnăm în cele ce urmează opinii despre realitățile din țara noastră, despre contribuția Romîniei socialiste la dezvoltarea relațiilor de colaborare multilaterală dintre statele lumii, despre aportul politicii externe românești la triumful coexistenței pașnice.

PAUL ALPERT
șeful secției programelor de pregătire în grupuri și a proiectelor speciale din cadrul Biroului operațiunilor de asistență tehnică a O.N.U.

Am fost profund impresionați de rezultatele obținute de poporul romîn în domeniile economic, social și cultural, care merită toată admirația. Romînia este acum o țară cu o industrie dezvoltată, întreprinderile pe care le-am vizitat fiind la nivelul tehnicii moderne.

Succesele obținute în domeniul educării tineretului ni se par, de asemenea, extrem de interesante. Dezvoltarea învățămîntului, și îndeosebi a celui profesional și tehnic, merită un studiu aprofundat.

H.M.R. KEYES
secretar general al Asociației Internaționale a Universităților

Este plăcut să constați că pretutindeni, pînă în cel mai mic cătun, se acordă o excepțională importanță învățămîntului, educației, instrucțiunii publice. Faptul că se dă o foarte mare importanță învățămîntului elementar, dezvoltării celui mediu și mai departe celui universitar, constituie o mare realizare. Cît despre condițiile de viață și studiu ale studenților am fost bucuros să constat că tinerii dv. sînt niște mari privilegiați în raport cu tinerii din alte țări.

VÄINÖ MELTTI
guvernator al regiunii Helsinki, președintele Mișcării pentru apărarea păcii din Finlanda, membru în Consiliul Mondial al Păcii

Constat chiar de la început că dezvoltarea generală a țării dv. a fost deosebit de rapidă. Bucureștiul este un adevărat oraș de parcuri și multe alte metropole ar putea să vă invidieze pentru acest lucru.

Constatăm că dezvoltarea și lărgirea industriei sînt la ordinea zilei în Romînia. Avem totodată cuvinte de laudă pentru posibilitățile largi care sînt oferite oricărui om al muncii pentru a petrece concediul.

Acad. prof. VLADIMIR VEXLER
laureat al Premiului Lenin

Mi-a făcut o foarte bună impresie centrul dv. de cercetări în domeniul fizicii atomice. Consider că el reprezintă o instituție științifică foarte bine concepută și organizată, cu laboratoare admirabile, lucru care permite colegilor romîni să desfășoare o largă activitate științifică în domeniul studierii și aplicațiilor pașnice ale energiei nucleare.

Dr. ANTONIO NUNEZ JIMENEZ
președintele Comisiei Naționale a Academiei de Științe din Cuba

Vizitînd unele unități cu caracter științific din țara dv., printre care Institutul de fizică atomică, cel de geologie și geografie, am fost într-adevăr uimit de marile succese științifice pe care le-a realizat Republica Populară Romînă. Aceasta dovedește că știința în Romînia a făcut un important progres. Am putut vedea în mod concret și felul în care în țara dv. se îmbină știința cu practica, cercetarea științifică cu învățămîntul și am constatat o experiență foarte bogată în acest sens, pe care o vom duce cu noi în Cuba.

TAKEJI OSHIMA
directorul general al Asociației industriilor chimice japoneze

O primă și puternică impresie : vizita la complexul petrochimic de la Onești a fost deosebit de interesantă. Cred că această unitate va deveni una dintre cele mai impunătoare din Europa. Toate produsele pe care le-am văzut sînt de cea mai bună calitate și se compară cu cele cunoscute de noi în alte țări cu o înaintată industrie chimică. Există mari posibilități de colaborare între țările noastre.

Dr. MARTIN HUBERT
deputat, conducătorul delegației parlamentare franceze

Am putut constata că Romînia este un vast șantier, că peste tot se construiește. Vizitele reciproce de delegații parlamentare le consider foarte utile. În felul acesta ne vom cunoaște mai bine,

A 18-a sesiune a Comisiei Economice pentru Europa (18 aprilie — 4 mai 1963), sub preşedinţia ministrului Comerţului Exterior al R.P.Romîne, Gogu Rădulescu

adîncind prietenia tradiţională dintre popoarele noastre, ne vom aduce împreună contribuţia la cauza păcii.

Dr. JOSE ANCIZAR LOPEZ
preşedintele Camerei Reprezentanţilor din Columbia

Doresc să arăt cît de puternică este impresia pe care ne-o lasă marea dezvoltare ce am găsit-o în Romînia, dezvoltare mult superioară cunoştinţelor noastre despre realizările obţinute de poporul dv. atît în domeniul economic cît şi cultural-ştiinţific. În ce priveşte industria, ni se pare foarte importantă transformarea pe care poporul romîn şi conducătorii săi au realizat-o. Am putut observa marea transformare realizată în domeniul agriculturii.

Poporul romîn ne-a lăsat o impresie admirabilă. El munceşte cu entuziasm pentru progres şi obţine rezultate minunate realmente de invidiat.

HENRI COLPI

Străzile oraşelor dv. oferă ochiului oricărui oaspete — şi nu numai ochiului exersat al unui cineast — imaginea bunăstării şi bucuriei de viaţă. Oamenii pe care-i întîlneşti sînt mulţumiţi, satisfăcuţi, bine îmbrăcaţi. Sentimentul dominant este entuziasmul, optimismul.

VADIM KOJEVNIKOV
secretar al Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S.

Sînt pentru a treia oară în Romînia. Oricine vizitează ţara dumneavoastră se poate convinge că aici se desfăşoară impetuos un proces de înfăptuire a ideilor socialismului, idei care intră tot mai mult în conţinutul vieţii omeneşti.

EDUARD HARTMANN
ministrul agriculturii şi silviculturii al Austriei

Aţi obţinut succese mari în agricultură, în industrie şi în alte sectoare. Ţara dv. se dezvoltă armonios. În institutele de cercetări şi staţiunile experimentale pe care le-am vizitat m-a impresionat nivelul ridicat al activităţii de cercetare, legătura strînsă între ştiinţă, cercetare şi practică, iar în unităţile agricole, rezultatele remarcabile obţinute în producţie. Agricultura Romîniei este în plină dezvoltare, corespunzător cerinţelor economiei şi ale condiţiilor naturale.

PETER VIEREK
scriitor şi publicist american

Am constatat la întîlnirea internaţională care a avut loc la Sinaia că participanţii din Răsărit şi cei din Occident, indiferent de divergenţele lor politice, au căzut de acord în problema păcii. Veţi înţelege de ce m-am îndrăgostit de spiritul romînesc cînd vă voi spune că am găsit aici spiritul concret al culturii umane. Am aflat în poezia romînă pe care am citit-o un spirit de cald umanism.

GIUSEPPE TRABUCCHI
ministrul comerţului exterior al Italiei, senator

Romînia trece printr-o perioadă de amplă dezvoltare, în special din punct de vedere industrial, dar, de asemenea, şi agricol. O astfel de dezvoltare a economiei romîneşti duce la apariţia unei noi tendinţe de intensificare a schimburilor reciproce de bunuri şi servicii.

HISAO KODAIRA
fost ministru, preşedintele Comitetului de coordonare şi procedură al Camerei Reprezentanţilor

Ne-am convins că în ţara dv. se depun eforturi mari pentru ridicarea nivelului de trai al poporului. În ceea ce priveşte perspectiva lărgirii relaţiilor între ţările noastre, poporul japonez nu poate trăi dacă nu dezvoltă comerţul cu toate ţările din lume, indiferent de sistemul lor social; vom lărgi deci relaţiile economice şi cu ţara dv. Cred, de asemenea, că şi relaţiile culturale dintre Japonia şi Romînia se vor dezvolta în viitor şi vor da rezultate frumoase.

LUIS PADILLA NERVO
şeful delegaţiei Mexicului la O.N.U., judecător la Curtea Internaţională de Justiţie, fost ministru de externe

În ceea ce priveşte iniţiativa Republicii Populare Romîne în legătură cu relaţiile de bună vecinătate între statele europene, consider că orice efort de îmbunătăţire a relaţiilor dintre state, indiferent de sistemele lor politice, tinde spre menţinerea păcii şi spre găsirea de soluţii paşnice în relaţiile dintre state.

ALEX. QUAISON-SACKEY
şeful delegaţiei Ghanei la O.N.U.

Noi apreciem propunerea făcută de Romînia în 1960 cu privire la crearea unei zone denuclearizate în Balcani, precum şi propunerea înscrisă anul acesta. Considerăm că tot ceea ce se face în această direcţie aduce o nouă contribuţie la apropierea etapei în care se va realiza dezarmarea generală şi totală.

ORVILLE FREEMAN
ministrul agriculturii al S.U.A.

Aveţi un popor foarte entuziast, a cărui ospitalitate este minunată, o ţară foarte bogată şi productivă, cu resurse mari, de o rară frumuseţe. Poporul este harnic şi dîrz în muncă, dezvoltă în mod continuu aceste resurse. Părăsesc Romînia cu sentimente de prietenie şi stimă.

FREDERICK BOLAND
reprezentantul permanent al Irlandei la O.N.U.

Părerea noastră este că există mari posibilităţi pentru lărgirea acţiunilor regionale şi a coordonării lor. Pentru acest motiv a stîrnit un mare interes în cadrul delegaţiei noastre iniţiativa delegaţiei romîne de a înscrie pe ordinea de zi a actualei sesiuni un punct cu privire la organizarea unor înţelegeri pe plan regional în Europa. Îmi pare rău — în acest fel s-a exprimat şi preşedintele Comitetului nr. 1 — că n-a mai fost timp pentru discutarea acestei propuneri. Dar, cum a spus preşedintele acestui comitet, este vorba numai de o amînare pînă la sesiunea din anul viitor. Sînt convins că discutarea iniţiativei romîneşti, despre care cred că toate delegaţiile sau cele mai multe dintre ele sînt sigure că a fost propusă într-un spirit constructiv, va prilejui o dezbatere foarte interesantă anul viitor.

PIAŢA COMUNĂ

TRATATIVELE recent încheiate de la Bruxelles privind crearea Pieţei agrare comune au cunoscut o desfăşurare dramatică, prin faptul că generalul de Gaulle a fixat ca dată-limită ziua de 31 decembrie 1963 pentru încheierea acordurilor necesare. A constituit aceasta o ameninţare serioasă ? În orice caz, delegaţia franceză a subliniat că este vorba de un lucru serios.

După hotărîrea unilaterală a Franţei, din ianuarie 1963, de a întrerupe negocierile cu Marea Britanie, privind intrarea acesteia în Piaţa comună, criza din sînul Comunităţii Economice Europene continuă să dureze. Ea a fost vizibilă nu numai la Bruxelles — în ciuda acordurilor la care, finalmente, s-a ajuns — ci şi în toate acţiunile întreprinse de ţările din C.E.E. Ea are un triplu aspect : economic, politic şi militar.

Contradicţiile din cadrul C.E.E. sînt legate de evoluţia relaţiilor franco-vest-germane şi franco-americane şi, în general, de relaţiile existente în sistemul atlantic. În plus, contradicţiile dintre ţările capitaliste în materie agrară au dat loc la alte divergenţe, întrucît negocierile privind aderarea Marii Britanii la Piaţa comună au eşuat, printre altele, tocmai din cauza problemelor agrare.

Întreg procesul de „integrare" economică desfăşurat în Europa apuseană — care s-a realizat prin suprimarea progresivă a tarifelor vamale şi a contingentelor de import, libera circulaţie a capitalurilor şi stabilirea unui tarif vamal unic, are drept scop declarat crearea unei Europe politice a „celor şase". Cu alte cuvinte, Piaţa comună, rezultat al politicii monopolurilor capitaliste, încearcă să constituie un mijloc pentru dezvoltarea şi garantarea puterii lor economice şi a puterii lor politice.

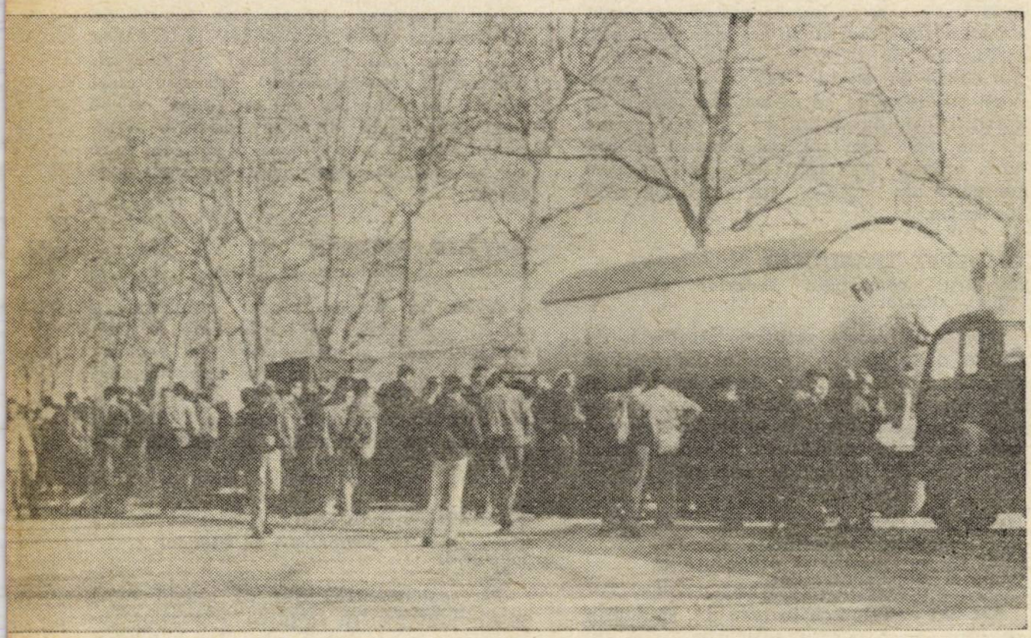

Dificultăţile create de politica agrară a Pieţei comune au dus la numeroase manifestaţii de protest ale fermierilor francezi

Este limpede că nici obligaţiile şi nici diferitele restricţii care figurează în legislaţia Pieţei comune nu afectează înţelegerile existente între grupurile financiare şi cartelurile industriale, care s-au dezvoltat într-un ritm foarte rapid. Polul dezvoltării acestor carteluri îl va constitui de acum înainte zona Ruhr-Lorena, care este pe cale să devină inima europeană a „celor şase" şi fundalul axei Bonn-Paris.

Dacă industria a putut să depăşească prima etapă prevăzută pentru a se realiza Comunitatea Economică Europeană, agriculturii i s-a impus un regim special, ţinîndu-se seama de tradiţii, sisteme de ajutorare sau de apărare acordate de diferitele guverne pieţei agrare interne sau externe. În acest domeniu, nepotrivirile sînt mai mari şi mai complexe, mai dificile pentru respectarea obligaţiilor impuse de o politică comună. Aceasta se referă în special la orez, carne, produse lactate, la sistemul de schimb agricol, la preţurile de bază şi regulamentele financiare.

După mai mult de 250 de şedinţe infructuoase ale miniştrilor agriculturii din ţările Pieţei comune, s-a ajuns, în mai 1963, la un compromis, fixîndu-se un calendar al negocierilor privind problemele rămase în suspensie şi stabilindu-se o corelaţie între cele două probleme majore : „runda Kennedy" şi politica agrară comună.

Accelerarea realizării Pieţei comune agrare reprezintă pentru Franţa — avîndu-se în vedere importanţa debuşeurilor — unul din cele mai mari avantaje prin participarea sa la Comunitatea Economică Europeană. Franţa, deşi este cotată ca o ţară agrară dezvoltată, are totuşi — în mod paradoxal — o balanţă agrară deficitară. Desigur, acest deficit se poate explica prin riscurile care ameninţă totdeauna o producţie agricolă, dar el continuă să fie permanent, deşi din 1960 a început să se mai reducă.

Atît ca valoare absolută, cît şi ca procentaj în cifra globală, locul pe care-l ocupă exportul agricol în schimburile comerciale franceze este mai puţin important decît cel deţinut de importurile de aceeaşi natură. Aceasta explică ofensiva cercurilor economice americane — prin intermediul lui „Trade expansional act", cît şi prin intermediul Germaniei occidentale — pentru sporirea exporturilor agrare în statele Europei occidentale.

Două treimi din exporturile americane către statele din Piaţa comună îl constituie mărfurile pe care nu le produce Europa occidentală (bumbac şi oleaginoase), iar o treime — care constituie o problemă arzătoare — cerealele şi păsările. În 1963 s-a vorbit mult în ţările membre ale Pieţei comune despre „răz-

boiul puilor", acest eufemism referindu-se la exportul păsărilor americane. „Războiul puilor" se referă însă, în realitate, la ansamblul problemelor legate de producția și comerțul cu produsele agrare în principalele state occidentale. De exemplu, prețul intern francez este de 400 franci noi pentru chintalul de grîu, prețul intern american este unul dintre cele mai ridicate, în timp ce prețul mondial se cifrează la 250—300 de franci chintalul.

Uneori însă, Statele Unite exportă cereale — pentru a-și rezolva unele probleme — la prețuri cu mult sub limita prețurilor mondiale.

Franța este afectată de această situație în timp ce S.U.A. doresc s-o permanentizeze din două cauze economice principale : în primul rînd, Comunitatea Economică Europeană a început, în anii din urmă, să devină solvabilă pentru americani. În al doilea rînd, Piața comună este un debușeu important pentru produsele americane acumulate, și vîndute la prețuri mai scăzute, grație unui sistem de susținere a prețurilor interne americane de către guvernul de la Washington. Un exemplu în acest sens : datorită subvențiilor acordate exportului, Statele Unite pot menține prețul mondial al bumbacului sub prețul său real : 24 cenți o livră față de 32 cenți cît este prețul său pe piața internă.

În aceste condiții, sumar prezentate și examinate, Franța pășește în etapa negocierilor din „runda Kennedy", prevăzută pentru primul trimestru al anului 1964, cu cea mai mare prudență. În adevăr, unele cifre ne pun pe gînduri : atunci cînd S.U.A. cer o reducere a tarifelor vamale cu 50 la sută, taxele de import europene sînt numai de 9 la sută asupra valorii mărfurilor, în timp ce tarifele vamale americane merg pînă la 150 și chiar 200 la sută. Prin urmare, o scădere globală de 50 la sută ar face ca taxele vamale europene să scadă pînă la 4,5 la sută, în timp ce cele percepute în S.U.A. ar fi de 75 la sută.

Pe de altă parte nimeni nu poate contesta că cererea Marii Britanii de a face parte din Comunitatea Economică Europeană urmărește un dublu obiectiv : mai întîi în raport cu interesele britanice pe continentul european și, apoi, în raport cu obiectivul suprem al Statelor Unite de a obține „topirea" Pieței comune într-o zonă largă, de liber schimb, a tuturor statelor din Pactul Atlantic, pentru a-și menține rolul său conducător în lumea capitalistă.

Această perspectivă nu este cîtuși de puțin îmbucurătoare pentru cercurile economice franceze. De exemplu, agricultura franceză, a cărei modernizare tehnică recentă e departe de a corespunde nivelului agriculturii altor țări dezvoltate, are o supraproducție care, desigur, pune problema găsirii unor debușeuri noi sau a păstrării vechilor piețe. Aceste debușeuri sînt cu atît mai greu de găsit sau de păstrat cu cît prețurile franceze sînt mai ridicate decît cele de pe piața mondială și cu cît politica americană de subvenționare a producției duce la practica unor prețuri de dumping.

În aceste condiții, între cei doi supraproducători — Statele Unite și Franța — trebuia, în mod inevitabil, să izbucnească un conflict inegal, dar în care Franța dispune totuși de atuuri serioase, datorită participării sale efective la Piața comună, în timp ce Statele Unite sînt încă în poziție de solicitant în ceea ce privește revendicările comerciale.

Recentele negocieri de la Bruxelles în domeniul politicii agrare comune au demonstrat că Franța a căutat să dobîndească o trambulină solidă pentru abordarea marilor negocieri tarifare din cadrul G.A.T.T.

Sprijinîndu-se, mai ales, pe prevederile Tratatului de la Roma și necedînd în această problemă, Franța a reușit, prin compromisul intervenit la Bruxelles, să scape de excedentele sale agricole, prin asigurarea vînzării acestora pe piața Comunității Economice Europene.

Pe de altă parte, Franța — care pînă acum se împotrivea tezei Germaniei occidentale, conform căreia politica agrară comună va trebui să fie legată de evoluția negocierilor tarifare cu Statele Unite — a acceptat destul de abil propunerile Bonnului cu privire la poziția care ar trebui adoptată la viitoarele negocieri tarifare.

Pe scurt, pentru a se ajunge la acest compromis, s-au făcut o serie de concesii din partea participanților la C.E.E. Franța a cedat în două probleme : ea a admis în primul rînd acordarea unor subvenții pentru producătorii vest-germani de produse lactate, a căror plată se va putea prelungi și după anul 1970 ; în al doilea rînd, a fost de acord cu „suprimarea" ajutoarelor financiare acordate exportatorilor de păsări, ceea ce îi va reda Franței accesul pieței vest-germane, acces destul de dificil în vremea din urmă.

Compromisul nu este însă apreciat de către cei direct interesați. Agricultorii francezi protestează deja și se plîng că ei sînt victimele compromisului intervenit la Bruxelles. Olandezii, la rîndul lor, n-au reușit să împiedice pierderi în privința comerțului lor cu margarină ; în timp ce italienii, producători de ulei de măsline, ar vrea să-și apere producția lor prin prevederi mai precise și care să-i avantajeze. Problema unificării prețurilor cerealelor nu a fost rezolvată, ea urmînd să fie discutată din nou în martie 1964.

Dat fiind că o serie de probleme n-au fost rezolvate, dat fiind că izvorul contradicțiilor nu a dispărut — și nici nu poate să dispară — e de așteptat ca în cursul anului 1964 să apară noi surse de divergență și de conflicte, în special atunci cînd va fi abordată concret problema tratativelor cu S.U.A.

Charles HAROCHE

MESAJE „LUMII"

Cineastul iugoslav

Dușan Vukotici :

Sînt profund convins că, între dorințele intime ale tuturor oamenilor din lume pentru anul care vine, se află în primul rînd dorința de pace. Pacea ne este absolut necesară, pentru că, fără ea orice fantezie a noastră, orice planuri de viitor devin absurde. Omul, niciodată mulțumit de propriile sale realizări, dorește și poate să creeze mai mult și mai bine pentru sine și pentru alții. Nu trăim „în cea mai bună lume dintre toate lumile posibile" și — din păcate — nu o putem schimba peste noapte ; însă putem cel puțin s-o îndreptăm treptat, din an în an.

În 1963 am realizat filmul de scurt metraj „Jocul", al cărui mesaj este această dorință de bază a noastră, a tuturora, pacea. Dacă preocuparea noului meu film, pe care-l voi turna în 1964, va fi din nou pacea, atît de necesară fericirii zilei de mîine, cred că lucrul acesta nu va fi doar o variație pe aceeași temă, ci reflexul inevitabil al vremurilor în care trăim.

Kondo

președintele firmei Toho Bussan — Tokio :

Consider că ridicarea conștiinței omenirii va constitui un element important în înlăturarea războiului rece. Consider că oamenii din lumea întreagă trebuie să folosească toate mijloacele posibile pentru înlăturarea unei catastrofe. Personal, sînt optimist în ceea ce privește realizarea dezarmării, care va constitui un element important pentru crearea unei încrederi reciproce între state, pentru o mai bună înțelegere între ele. Pe această linie au un rol important și relațiile economice dintre state.

Dacă facem comerț, înseamnă că trăim în pace unul cu altul. Dezvoltarea schimburilor duce la o mai bună cunoaștere reciprocă. Comerțul Japoniei cu Romînia, deși tînăr, a crescut rapid și s-a creat o bază sigură pentru dezvoltarea lui în viitor.

Viitorul relațiilor comerciale dintre R. P. Romînă și Japonia este foarte promițător, date fiind potențialul comerțului dv. exterior, ca și gama variată de produse pe care le oferiți.

Firma Toho Bussan, pe care o conduc, a manifestat și manifestă un interes deosebit față de produsele dv. și sînt convins că de acum înainte comerțul acestei firme cu întreprinderile dv. se va dezvolta în mod continuu.

Recent, unul din prietenii mei de afaceri a vizitat țara dv. și a rămas surprins de rapiditatea cu care se dezvoltă Romînia din punct de vedere industrial. Ceea ce l-a impresionat în mod deosebit a fost dezvoltarea în țara dv. a industriei petrochimice. Cu aceeași impresie au rămas și alți oameni de afaceri, care au vizitat țara dv. În consecință, cred că firmele japoneze, ca și aceea pe care o conduc, trebuie să studieze posibilitatea dezvoltării comerțului și în domeniul produselor chimice romînești. Produsele petrochimice au în prezent o mare importanță pentru industria chimică japoneză. Desigur că unele le producem noi înșine în țara noastră, dar cred că am putea importa din Romînia o gamă întreagă de produse interesante pentru noi.

În încheiere, doresc să folosesc această ocazie oferită de revista **Lumea** și să urez poporului romîn prosperitate și succes în eforturile sale pentru dezvoltarea economiei țării. Sînt convins că aceste eforturi vor fi încununate de succese, pentru că poporul romîn are un caracter dîrz și este hotărît să înlăture rămășițele negative ale trecutului.

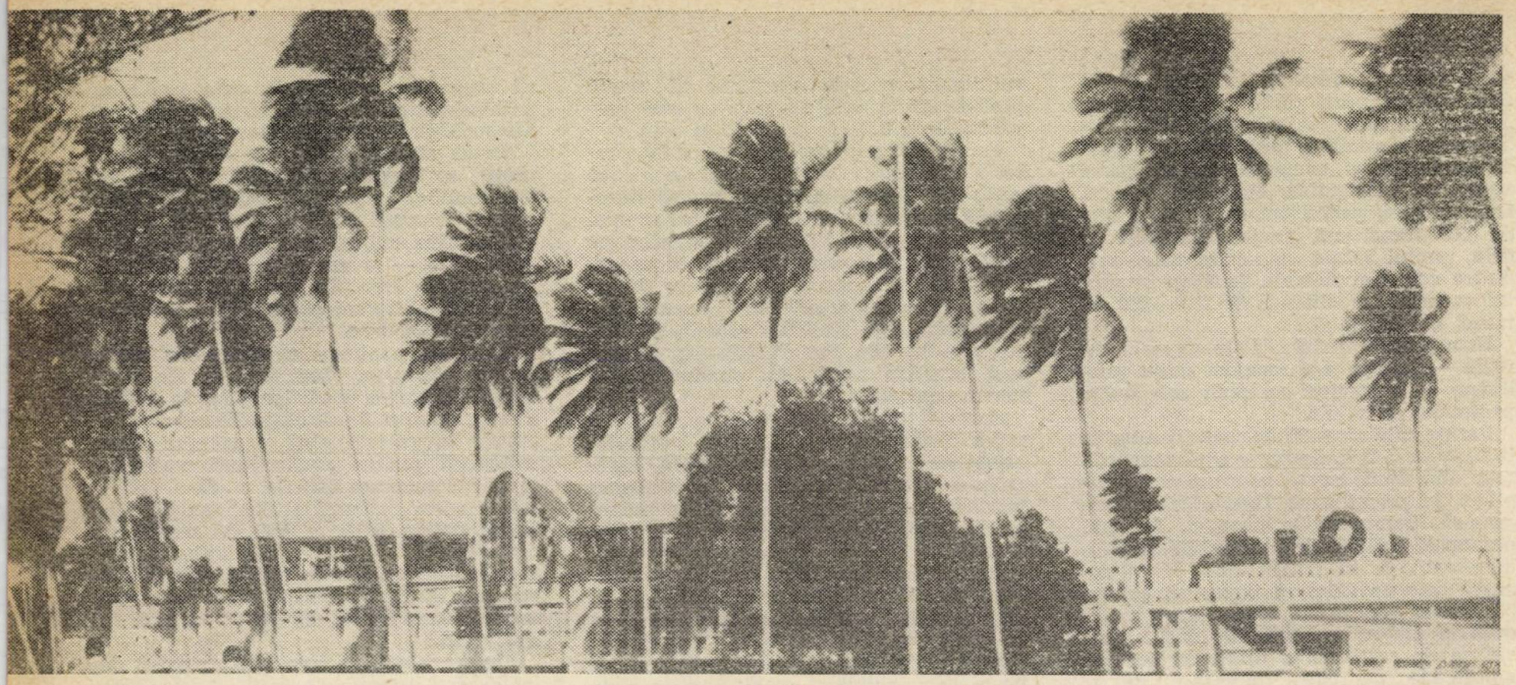

RETROSPECTIVĂ AFRICANĂ

MAJORITATEA noilor state din Africa Neagră şi-au căpătat independenţa în cursul anului 1960. Anul acesta, ele au păşit în al treilea an al libertăţii lor. La prima vedere, anul acesta nu pare prea bogat în roade. Ţările africane au dat dovadă în cursul anilor 1961 şi 1962 de o reală stabilitate şi presa occidentală n-a încetat să le laude pentru cumînţenia şi spiritul lor realist.

Lucrurile au început să se încurce în luna decembrie anul trecut, atunci cînd cei doi lideri senegalezi, Senghor şi Dia, au trebuit să apeleze la armată pentru soluţionarea crizei. Pînă la sfîrşit, legea a învins. De atunci însă asasinatele, loviturile de stat, răscoalele populare s-au succedat în sudul Saharei. În ianuarie, preşedintele Togo-ului a fost ucis de un subofiţer, iar o răscoală populară l-a silit pe preşedintele Youlou să se retragă. În decembrie a fost rîndul lui Maga, şeful statului Dahomey, să capituleze în faţa presiunii mulţimii.

Între timp au fost descoperite două comploturi pe Coasta de Fildeş ; un altul a zguduit tînărul stat Ciad ; o serioasă agitaţie a fost înregistrată într-o unitate a armatei nigeriene, unde unele triburi au refuzat să plătească impozite guvernului.

Un observator superficial ar fi tentat să dea crezare cassandrelor colonialiste care prevesteau că Africa independentă este destinată anarhiei. Realitatea este însă cu totul alta. Ar fi primejdios să ne mulţumim cu aparenţele şi să tragem concluzii pripite. De aceea, să încercăm să ne facem o idee cît mai justă trecînd în revistă diferitele regiuni ale Africii Negre independente.

În partea de vest : Mauritania, Senegalul, Mali şi Guineea. Aceasta din urmă încearcă acum a face un nou pas în dezvoltarea ei economică. Se ştie că economia guineeză, bogată în posibilităţi, este strîns legată de piaţa africană şi de piaţa internaţională. De aici, noua atitudine a guvernului guineez, atitudine care este uşurată de faptul că toate ţările din regiune au devenit independente. Nu mai era nevoie acum — cînd vecinii deveniseră prieteni şi nu mai aveau o poziţie ostilă colonialistă — să se menţină structurile rigide şi barierele stabilite după 1958. În acelaşi timp, Seku Ture a putut să înfiripeze o apropiere de Franţa şi să pună jaloane pentru crearea unei zone monetare vest-africane, absolut indispensabilă pentru expansiunea guineeză. În acest domeniu, şeful statului guineez a întîlnit multă înţelegere în Senegal. În adevăr, Dakarul a fost totdeauna pentru o înţelegere regională, în care potenţialul industrial senegalez ar putea să găsească debuşeele pe care le-a pierdut după dispariţia haosului, apariţia francului guineez şi fărîmiţarea Federaţiei Mali. Acum, singur la conducerea statului, Seku Ture înţelege să continue o transformare progresivă a agriculturii, lăsînd încă în sectorul industrial o pondere serioasă capitalurilor particulare.

Mali, teritoriul din interior, era considerat un fel de rudă săracă în vechea Africă occidentală franceză. Această situaţie constituie un handicap, dar şi un avantaj, în măsura în care a permis ţărilor să scape mai uşor de legăturile coloniale. În felul acesta, Keita a putut să decolonizeze ţara, fără prea mari greutăţi, cu ajutorul unei echipe guvernamentale cu o platformă sprijinită de masele muncitoare.

Agricultura din Mali îngăduie locuitorilor ţării să trăiască, dar nu poate să le aducă o ridicare a nivelului lor de trai fără o dezvoltare a legăturilor cu vecinii şi cu lumea din afară.

În acest domeniu, anul 1963 s-a dovedit rodnic. El a văzut raţiunea învingînd resentimentele. Au fost restabilite raporturi prieteneşti cu Senegalul, au fost redeschise căile de comunicaţie care leagă Bamako cu Dakarul. Această înţelepciune şi-a primit răsplata pe plan politic. Apreciaţi pretutindeni pentru prudenţa şi moderaţia lor, conducătorii malieni au putut să joace un rol de prim plan în momentul crizei algero-marocane. Astfel, cu toate greutăţile de care vorbeam la început, anul 1963 a văzut Africa afirmîndu-se şi căpătînd încredere în ea însăşi.

Mai în sudul continentului, conducătorii au rămas credincioşi liberalismului. În Sierra Leone şi în Liberia, ca şi pe Coasta de Fildeş, iniţiativa particulară are mînă liberă şi profită din plin împreună cu burghezia locală. Această situaţie va putea ea să mai continue ? Da, atîta timp cît vor mai fi la putere d-nii Tubman, Margai şi Houphouet-Boigny. Dar după aceea ? E sigur însă că şi burghezia locală suportă din ce în ce mai greu întîrzierea africanizării cadrelor în Coasta de Fildeş. Politica urmată în această regiune atrage mai mult decît în alte părţi capitalurile

particulare și investițiile. Acest aspect al politicii celor trei țări nu poate să fie neglijat : uzinele construite vor rămîne pe loc, orice s-ar întîmpla.

Pe Coasta Golfului Benin decorul este și mai diferit. Togo-ul, un moment zguduit prin dispariția brutală a lui Olympio, și-a regăsit echilibrul. Noul guvern a dărîmat stîlpul infamiei pe care marele capitalist, acum dispărut, îl ridicase în țară. El a chemat la conducere și elemente din nord, care fuseseră ținute de o parte, și s-a apropiat de celelalte țări africane, ca și de Franța. E greu de afirmat dacă acest gen de politică va servi sau nu interesele togoleze. Este însă sigur că această țară mică nu va putea să trăiască prin ea însăși și că ea nu se va putea dezvolta decît într-un ansamblu mai vast.

Aceleași probleme se pun și în Dahomey. Aici însă situația internă este instabilă. Muncitorii din Cotonou, care s-au revoltat încă din luna noiembrie, n-au reușit pînă acum să pună mîna pe putere. Ar fi fost și greu să reușească într-o țară agrară în proporție de 90 la sută, într-o țară lipsită de orice bogății miniere și care nu știe cum să utilizeze un număr mereu sporit de proletari-intelectuali, expulzați cîteodată brutal de celelalte țări africane. De pildă, Nigeria — profitînd de mișcările din țara vecină — a expulzat toate cadrele africane străine care dislocaseră din funcțiile administrației locale pe autohtoni. Procedeul nu este poate prea elegant, dar prezența acestor expatriați din Dahomey trebuia să fie soluționată într-o zi sau alta. Plecarea lor va îngădui desigur să se stabilească între cele două țări o înțelegere mai trainică decît alianța stabilită artificial la Abidjan.

Despre Volta Superioară nu s-a vorbit prea mult în cursul anului 1963. Se pare că n-a progresat în mod deosebit. Dl Jameogo ține cîrma cu o mînă sigură, dar va trebui să facă loc tinerilor intelectuali, dacă nu vrea să asiste la comploturi și la mișcări populare.

Și conducătorul Ghanei dă dovadă de multă autoritate. Atîta timp cît masele socotesc că N'Krumah lucrează pentru popor, nemulțumirile burgheziei nu au prea mare importanță.

Situația este cu totul alta în Nigeria. Această țară a rămas credincioasă instituțiilor pe care le-a moștenit de la Anglia. Desigur că ea va fi chemată în viitor să joace un rol important pe plan interafrican. Dar trebuie mai întîi să-și rezolve problemele interne și să convingă diferitele regiuni din care se compune să trăiască laolaltă. Guvernul central a fost constrîns în cursul anului să accepte constituirea unei noi provincii, dar se pare că este hotărît să se opună unificării unor triburi și fărîmițării care caracterizează Congo-ul.

În adevăr, în țara d-lui Adoula, țară a cărei importanță nu se poate compara cu aceea a Nigeriei, independența acordată de Belgia în 1960 n-a fost încă realizată. Cele 6 provincii, existente pe timpul colonizării, s-au transformat în 21 de regiuni, iar autoritatea guvernului central s-a micșorat continuu.

Între acești doi uriași, 5 state mici își dispută rămășițele vechii Africi ecuatoriale franceze : Camerunul, Gabonul, Ciadul, Republica Africii Centrale și Congo-ul — Brazzaville.

Influența franceză continuă să fie importantă în toate aceste țări, date fiind înseși condițiile în care ele au fost constituite și diferențele — multe contradictorii — de ordin național, social, religios.

Africa se afirmă în mod progresiv. În 1960, aceste țări și-au dobîndit independența. După trei ani această independență s-a întărit : guvernele au căpătat experiență și aproape pretutindeni ele au reușit să înlocuiască, cel puțin în sectoarele cheie, cadrele străine cu elemente locale.

Anul 1963 a arătat că masele populare capătă din ce în ce mai mult încredere în ele însele, că independența politică trebuie să fie consolidată prin dezvoltare economică. Ici și colo, masele populare au demonstrat acest lucru. Pretutindeni ele au făcut presiuni asupra guvernelor lor, pentru ca acestea să nu se mulțumească să rezerve o situație mai bună numai celor ce conduc. Dezvoltarea țărilor lor este legată de dezvoltarea țărilor africane în ansamblu. De aici interesul lor în constituirea Organizației unității africane.

Așadar, anul 1963 — contrar primelor aparențe — a fost pentru Africa un an pozitiv. Încetul cu încetul, Africa avansează pe drumul consolidării independenței și capătă încredere în posibilitățile de a-și lichida înapoierea economică.

Ernest MILCENT
(din redacția revistei „Croissance des Jeunes Nations")

Paris, 25 dec. 1963

Jomo Kenyatta, premierul Kenyei (stînga), primind, la reședința de la Nairobi, pe ex-generalul Mau Mau, cunoscut sub numele de „Mareșalul Mwariama".

Goana după petrol în Nord

UN KLONDYKE submarin în Marea Nordului ? Ipoteza nu e lipsită de temei. 20 de companii petrolifere scormonesc în aceste zile fundul Mării Nordului în căutarea aurului negru. Senzaționala descoperire a unui foarte bogat zăcămînt petrolifer în Olanda, făcută acum trei ani, a dat alarma în toată Europa.

E posibil ca similare condiții geologice să existe pe fundul Mării Nordului.

Investițiile celor mai mari companii petrolifere, între care Shell, Esso, B.P., Gulf și Nam, sînt substanțiale. Cercetările submarine sînt costisitoare, de trei ori mai scumpe decît cele de la suprafața pămîntului.

Dar la dificultățile tehnice și financiare se adaugă cele juridice. Cui aparține fundul Mării Nordului ?

În 1958, la Geneva, s-a semnat o convenție maritimă internațională care fixa drepturile statelor costiere de a exploata minereurile și alte resurse naturale din platformele continentale adiacente pînă la o adîncime de 200 metri. Dacă două sau mai multe țări au drepturi egale asupra aceleiași platforme, cum se întîmplă acum în Marea Nordului, linia despărțitoare va fi aceea care trece prin centrul zonei, împărțind-o astfel în mod echitabil. Practic, întregul fund al Mării Nordului intră în definiția geologică de platformă continentală. Dar după aprecierile făcute pînă acum, favorite ar fi Anglia și Olanda. Partea leului din aceste colosale zăcăminte le-ar reveni lor. Din acest motiv, Germania occidentală și Belgia cer ca împărțirea de mai sus să fie discutată la o conferință internațională.

Dar, pentru moment, lucrul cel mai urgent de făcut e aplicarea convenției din 1958. Pentru a deveni operantă, e destul ca ea să fie semnată de 22 de țări. Pînă acum au semnat 21. Mai lipsește una, și aceasta este Anglia. De fapt, în Camera Comunelor se discută acum un proiect de lege care să autorizeze guvernul de a ratifica amintita convenție.

În ce le privește, companiile petrolifere procedează la lucrări de sondaj. Toate planurile lor sînt ținute în secret, ca planurile debarcării în Normandia. De ele depinde o adevărată revoluție în ceea ce privește izvoarele de energie ale Europei. Shell, Esso, B.P. intră în a doua iarnă cu cercetările lor ; au ajuns acum în faza în care trebuie să stabilească zona unde va începe forarea primelor sonde experimentale. Dar tehnica respectivă e încă destul de săracă.

Alte companii petrolifere interesate sînt Pan-American International Exploration, Compania de stat franceză B.R.P., Gulf-Moeller și altele mai mici. Pericolul stă în faptul că petrolul ar putea fi descoperit și extras înainte ca țările interesate să se fi pus de acord asupra repartizării lui și să se fi stabilit un control fie din partea companiilor comerciale, fie de către stat. Darul căzut din cer olandezilor a stîrnit pofta tuturora.

T. S.

(Din **Tempo** — Milano)

AN ELECTORAL ÎN S.U.A.

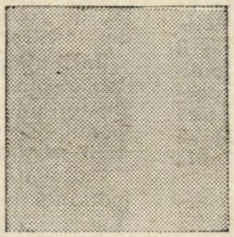

POTRIVIT folclorului politic american, în S.U.A. campania electorală durează tot timpul, cu excepția lunii dintre anunțarea rezultatului definitiv al alegerilor și instalarea noului președinte la Casa Albă. Această butadă subliniază, nu fără ironie, preocuparea permanentă pe care o au liderii celor două partide pentru factorul electoral, deși perioada majoră de alegeri revine o dată la patru ani.

De data aceasta, alegerile prezidențiale urmează a avea loc în noiembrie 1964. În acest scop, în iulie sau august se vor întruni convențiile celor două partide care vor desemna pe candidații democrați și republicani la președinție și vicepreședinție, iar în primele luni ale lui 1964 vor începe așa-numitele *„primaries"* — niște competiții neoficiale în cadrul organizațiilor politice locale ale statelor în care cei care aspiră a deveni candidați își măsoară forțele. Deci, în mod practic, Statele Unite au intrat în anul electoral.

Deocamdată, observatorii politici se străduiesc să evalueze efectele pe care le va avea și în acest domeniu asasinarea președintelui Kennedy. Cu o opinie publică încă zguduită de tragicul eveniment și contrariată de versiunea poliției din Dallas, o asemenea evaluare pare prematură. Chiar și un ziar ca *New York Times*, care la început a luat și el în brațe teza acestei poliții că asasinul Oswald este un „marxist fanatic" (simbioză care constituie ea însăși o aberație), acum a hotărît să-și ia anumite precauții, folosind în mod deliberat formula „asasinul prezumtiv".

Cazul trebuie considerat în contextul american. În timpul celui de al doilea război mondial, cînd dreapta americană era prohitleristă, au existat cazuri cînd chiar acte crase de trădare și de sabotare a efortului militar au fost pur și simplu „clasate". Acum, cunoscutul ziarist american Arthur Krock a dezvăluit că în timp ce în primele emisiuni (ora 1.59 p.m.) ale *Vocii Americii* privind asasinarea președintelui Kennedy se arăta că „orașul Dallas este centrul extremei drepte", după 2.10 p.m. această mențiune a fost tăiată. În aceeași ordine de idei, ziarul francez *L'Express* arată că dacă s-ar adeveri că „au avut loc mașinațiuni în jurul asasinării lui Kennedy, atunci există riscul ca poporul american să spargă toate barajele pe care politicienii locali, finanțatorii lor, mașinăriile uzate și corupte ale celor două mari partide le ridică împotriva reînnoirii societății americane". *L'Express* vorbește de un fel de tîrg în acest sens între „moderații" din partidul democrat și republican, pe care îl exprimă plastic: „Noi împiedicăm extrema dreaptă să se dezlănțuie; voi abțineți-vă de a căuta să-i stabiliți vinovăția. Sînt lucruri pe care este preferabil să le lași în umbră". Rămîne de văzut dacă aceste lucruri vor rămîne în umbră.

* * *

Una din întrebările pe care și-o pun în aceste zile comentatorii americani este: de ce politica lui Kennedy a stîrnit o reacție atît de virulentă din partea extremei drepte?

Explicațiile privesc atît unele laturi ale politicii interne, în primul rînd poziția luată de Kennedy în problema drepturilor negrilor, cît și unele laturi ale politicii externe, îndeosebi tendința afirmată din ce în ce mai fățiș de fostul președinte de a căuta soluții negociate unor probleme internaționale litigioase.

Problema drepturilor negrilor, pusă la ordinea zilei cu o vigoare fără precedent de lupta populației negre, sprijinită de forțele progresiste și liberale, a devenit într-adevăr o problemă crucială pentru S.U.A. Ascuțimea conflictului rasial, adîncimea rădăcinilor lui economice, implicațiile politice și constituționale, inclusiv efectele pe plan internațional au imprimat acestei probleme un caracter deosebit de acut. Aceasta a silit pe președintele S.U.A. să adopte o poziție mai articulată decît predecesorii săi și să trimită Congresului un proiect de lege care, chiar dacă nu satisface pe deplin revendicările luptei de eliberare a negrilor, prevede o serie de măsuri împotriva segregației, care au stîrnit furia rasiștilor și rezistența organizată a forțelor conservatoare din Congres.

Să trecem la politica externă. După cum scria ziaristul binecunoscut Joseph Alsop: „Președintele Kennedy a avut nenorocul de a prelua puterea la sfîrșitul erei monopolului american — monopolul puterii nucleare, monopolul virtual al puterii industriale și financiare". Washingtonul a fost pus în fața necesității de a ține seama atît de noul raport de forțe între capitalism și socialism cît și de întărirea relativă a poziției partenerilor vest-europeni. Dar această *„tragică reevaluare"*, cum o numește presa americană, avea loc sub presiunea unor forțe sociale contradictorii, ceea ce se repercuta și asupra politicii externe a S.U.A.: pe de o parte, acordul pașnic de la Geneva privind Laosul, reținerea rezonabilă în timpul crizei din Marea Caraibilor, semnarea Tratatului de la Moscova privind experiențele nucleare; iar pe de altă parte, războiul nedeclarat din Vietnamul de sud, străduința febrilă de a înjgheba flota nucleară a N.A.T.O.

În timp ce noua situație de pe arena mondială, în special schimbarea raportului de forțe și dezvoltarea tehnicii militare, a determinat la Washington poziții mai lucide și mai rezonabile care au început să se reflecte în politica administrației Kennedy, în sînul organizațiilor de dreapta s-a produs o adevărată recrudescență a isteriei anticomuniste.

Propagînd o ideologie cu caracter ultra-reacționar îndreptată nu numai împotriva partidului comunist dar și împotriva oricărei poziții liberale din societatea americană („Liberalism înseamnă trădare" scria revista *Right*), organizațiile de dreapta, al căror număr a crescut, cultivă obsesia „comploturilor comuniste".

Organizația John Birch, Minuteman, Cruciada Creștină Anti-comunistă, Legiunea Americană și altele răspîndesc în versiuni care de care mai rudimentare și vulgare mitul cunoscut, potrivit căruia toate mișcările revoluționare din lume — naționale sau sociale — sînt generate nu de condițiile social-economice din țara respectivă ci de „mîna Moscovei". Dreapta are nevoie să prezinte lucrurile ca și cum aderența la ideile comunismului ar fi o sarcină politică *impusă din afară*, tocmai pentru a justifica politica imperialistă de intervenție în afacerile interne ale statelor și a da acestei politici un caracter messianic salvator. Ducînd această teorie pînă la absurd, senatorul Goldwater are aerul să susțină în cartea sa „Why not victory ?" („De ce nu victorie ?") că întreaga dinamică a uriașului proces determinat în lumea contemporană de creșterea luptei de eliberare națională și a mișcării revoluției sociale ar putea fi controlată de... politica Statelor Unite ! Concluzia este tot atît de puerilă ca și întreaga demonstrație : se impune o politică „forte" față de comunism.

Analizînd acest eșafodaj ideologic de pe pozițiile realismului politic burghez, Walter Lippmann arăta că în esență dreapta americană și exponenții ei de genul senatorului Goldwater sînt *ostilii tuturor noilor dezvoltări care au avut loc în secolul 20 :* „Ei nu înțeleg — scria Lippmann — că Statele Unite, deși foarte puternice, nu sînt omnipotente și că noi nu putem să facem ordine în lume și să obținem victoria totală asupra comunismului decretînd ultimatumuri. Iresponsabilitatea lor în afacerile externe este de asemenea natură încît, dacă președintele ar face ceea ce ei spun că ar trebui să facă, am avea în același timp un război de tip coreean în Asia de Sud-Est, un război de tip algerian în Cuba și un război termonuclear pentru Berlin".

Asaltul dreptei asupra politicii sale externe l-a silit pe Kennedy să riposteze, denunțînd politica dreptei ca o politică ce duce la război și arătînd că nu există o „soluție americană" pentru toate problemele internaționale litigioase. Nu este însă mai puțin adevărat că propagarea zilnică prin toate căile a fantasmagoriilor dreptei, cu mijloacele financiare colosale de care ea dispune, a creat un climat propice lozincilor ei virulente și că fiecare politician democrat sau republican se ferește cu grijă ca nu cumva să i se pună eticheta „moale față de comunism".

* * *

În aceste condiții, încă în cursul verii au început să apară semne de neliniște față de caracterul pe care avea să-l aibă lupta electorală pentru președinție. John Kennedy urma să candideze pentru realegerea ca președinte pe o platformă vădit *liberală*, iar în partidul republican cîștiga teren ideea de a-i opune lui Kennedy un candidat de *dreapta*, în persoana senatorului de Arizona, Barry Goldwater.

Promotorii acestei tactici făceau socoteala că Goldwater ar putea cîștiga cele 11 state sudice în care dau tonul rasiștii și că chiar dacă el n-ar ajunge la Casa Albă, ar organiza forțele de dreapta sub o conducere unică și ar putea obține un vot masiv care ar întări poziția și influența dreptei în politica americană.

O campanie electorală, care ar fi însemnat o confruntare fățișă și inevitabil violentă a două poziții relativ opuse în marile probleme ale politicii americane, venea în contrazicere cu o tradiție caracteristică vieții publice americane, cunoscută sub numele de *politică bipartizană*. Într-adevăr, sistemul politic american e conceput ca un sistem de camuflare a contradicțiilor de clasă din societatea americană. În timpul campaniilor electorale, în special în perioada postbelică, a funcționat un armistițiu acceptat în mod tacit de cele două partide de a nu pune în discuție conținutul politicii americane, *bazele* ei. Tocmai lipsa unor deosebiri programatice între candidații la președinție a făcut ca accentul la ultimele alegeri să cadă asupra deosebirii de vîrstă, de religie, de temperament și chiar — dat fiind că dezbaterile principale se purtau la televiziune — asupra dicțiunii și calităților fotogenice. Kennedy a făcut un principal cal de bătaie în campania electorală din chestiunea scăderii prestigiului Americii în timpul guvernării Eisenhower-Nixon, deși, nici un moment această critică nu a atins — așa cum era firesc — *cauzele* acestei scăderi de prestigiu și cu atît mai puțin concluziile privind politica externă americană. În acest fel, tradiția *„bipartizană"* era păstrată.

Neliniștea față de perspectivele ruperii acestei tradiții în campania electorală din 1964 a fost exprimată într-un articol de mare ecou al senatorului republican Javits intitulat „Republicanii trebuie să respingă dreapta radicală" și publicat în *New York Times* din 2 noiembrie. Javits pune în gardă partidul republican că desemnarea drept candidat a unui exponent al dreptei ar face ca politica externă să devină în campania electorală o problemă controversată, ceea ce „ar modifica radical sistemul celor două partide așa cum l-am cunoscut, ar restructura politica partidelor americane pe linii ideologice și ar invita apariția unor partide divizate pe bază de interese unitare, ca acelea care au paralizat Republica Germană de la Weimar și Franța celei de a patra republici". Senatorul se teme în mod evident că ar dispare în acest fel monopolul celor două partide burgheze asupra vieții politice și că și-ar putea face apariția partide reprezentînd interesele muncitorilor, fermierilor, micii burghezii etc. De aceea el pledează pentru ceea ce numește tradiția lui Wilkie, Vandenberg, Eisenhower în partidul republican, adică pentru desemnarea unui candidat „moderat" care să respecte armistițiul și toate regulile jocului *„bipartizan"*.

Istoricul Henry Steel Commager, într-un articol publicat cam în aceeași perioadă — 8 noiembrie — în *New York Herald Tribune* amintea un moment asemănător în partidul republican — perioada premergătoare alegerilor prezidențiale din 1952. După anii politicii *New Deal* a președinților democrați Franklin Delano Roosevelt și ulterior Truman, în partidul republican cîștiga teren tendința aripei de extremă dreaptă (pigmentată pe atunci de virulența senatorului Mc. Carthy) de a opune candidatului democrat un candidat de dreapta în persoana senatorului Taft. „Singura modalitate — scrie Commager — de a preveni capturarea partidului republican de către extremiști și de a salva în acest fel sistemul celor două partide" a fost aducerea generalului Eisenhower și desemnarea lui drept candidat republican.

De fapt, asasinarea președintelui Kennedy a schimbat datele problemei și în partidul republican. Toți specialiștii electorali sînt de acord asupra unui punct și anume că, în condițiile în care pare sigur că Lyndon Johnson va fi candidatul democrat, șansele ca convenția republicană să desemneze un candidat de dreapta tip Goldwater s-au redus în mod sensibil.

Într-adevăr, ca ocupant al Casei Albe, Lyndon Johnson are prea multe atuuri în mînă, pentru ca vreun alt aspirant

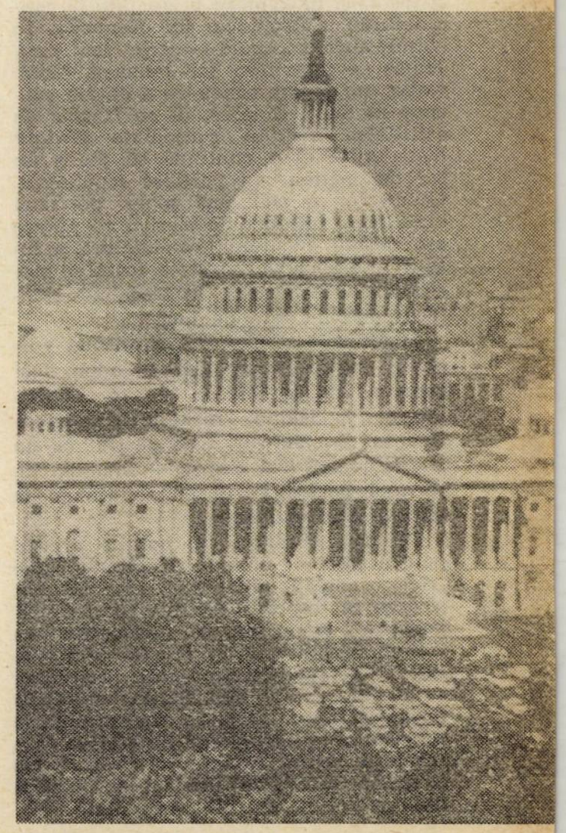

Washington, Capitoliul

democrat să-i mai poată smulge candidatura la președinție în alegerile din toamna lui 1964. După părerea ziaristului Joseph Alsop, ecuația pe care trebuie să o rezolve noul președinte este aceea de a adăuga la voturile din statele sudice („care vor răspunde la faptul că este primul candidat sudic la președinție de la Războiul Civil") un vot masiv în nord unde „numele lui stîrnește puțin entuziasm în marile state industriale". Concluzia este că trebuie „să călărească pe platforma Kennedy" care are atracție în rîndurile alegătorilor, mai ales în aceste state în care masa muncitorimii, funcționărimii, negrilor și intelectualității liberale i-a asigurat victoria în alegerile din 1960. „Johnson — scrie Alsop — a făcut totul pentru ca să asigure continuitatea față de administrația Kennedy. El a procedat astfel nu numai pentru că are o credință profundă în vederile președintelui Kennedy în problemele naționale, dar și pentru că consideră această continuitate absolut esențială pentru a cuceri marile state industriale din nord".

În partidul republican, singurul care „și-a aruncat pălăria pe ring", ceea ce echivalează cu anunțarea candidaturii, este Nelson Rockefeller, descendent și implicit beneficiar al celebrei dinastii petrolifere, în prezent guvernator al statului New York. Nelson Rockefeller și-a compus cu grijă o „imagine liberală"; dar specialiștii electorali socot că el și-a torpilat șansele de a deveni candidat prin faptul că a divorțat și s-a căsătorit imediat cu soția unui vecin (în relații de oarecare subordonare financiară), care avea, în plus, patru copii. În cercul strîmt al celor care aspiră la Casa Albă averea lui Rockefeller nu mai constituie un atu, pentru simplul motiv că toți aspiranții la președinție sînt milionari.

Senatorul Barry Goldwater a pierdut principalul avantaj electoral pe care spera să-și întemeieze pretențiile la candidatură: slăbiciunea lui Kennedy în statele sudice. „Acum — scrie *New York Times* — împotriva lui Johnson, Goldwater are puține șanse de a obține succese în Sud". În plus, el se izbește de ostilitatea fostului președinte Dwight Eisenhower care continuă să joace un rol de „patron" în partidul republican. Goldwater a mai pus piper pe rană cînd, fiind întrebat de ziariști ce părere are despre eventuala candidatură a lui Milton Eisenhower, fratele fostului președinte, a răspuns: „Un Eisenhower într-un deceniu este deajuns".

În ultimele zile, presa americană vorbește despre Henry Cabot Lodge, fost reprezentant la O.N.U., în prezent ambasador la Saigon, lansat tot din inițiativa lui Eisenhower. Este păstrat ca un „dark horse" (cal negru — candidat de rezervă pentru cazul că se ajunge la impas) Richard Nixon.

Oricum, observatorii politici prevăd pentru 1964 o campanie electorală între „doi candidați moderați" care se vor strădui să respecte regulile jocului *„bipartizan"*. Examenul de „moderație" va trebui, însă, trecut în fața urnelor: în funcție de realismul pe care respectivii candidați îl vor putea demonstra atît în politica internă cît și în cea externă, în funcție de capacitatea și de efortul de a înțelege sensul concret a ceea ce s-a desprins ca tendință într-adevăr pozitivă din politica defunctului președinte.

Silviu BRUCAN

PE URMELE ISTORIEI

Un document demascator

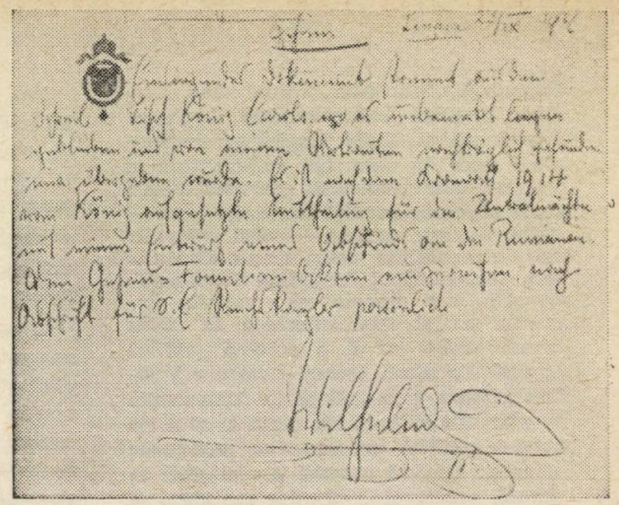

Făcînd apologia monarhiei, propaganda oficială a regimului burghezo-moșieresc din Romînia se străduia să o înfățișeze drept întruchiparea intereselor majore ale națiunii. Realitatea infirmă însă această imagine. Dinastia Hohenzollernilor n-a reușit nici un moment să se identifice cu interesele poporului, peste care a fost pusă să domnească și a rămas tot timpul străină de națiunea romînă.

Primul Hohenzollern a fost așezat pe tronul Romîniei în urma complotului coaliției burghezo-moșierești, speriată de perspectivele reformelor lui Al. I. Cuza. El venea în Romînia nu pentru a servi aspirațiile poporului, după cum o dovedesc propriile sale cuvinte despre misiunea oricărui Hohenzollern, ori unde s-ar afla: „...er wurde auch im Aussland nie vergessen haben, dass er ein Deutscher, ein Hohenzollern und preussicher Offizier sei" („...chiar în străinătate, el nu trebuie să uite niciodată că trebuie să fie un german, un Hohenzollern și un ofițer prusac"), Fürst von Büllow, Denkwüdigkeiten, Berlin, 1931, v.4., p.168.

Întreaga politică de aservire economică și politică a Romîniei, tratatul secret încheiat cu Puterile Centrale, în 1883, dovedesc că el și-a ținut angajamentul. Politica de trădare a intereselor și aspirațiilor naționale dusă de Carol I s-a vădit însă și mai pregnant cu prilejul izbucnirii primului război mondial.

Un document descoperit între actele secrete ale lui Wilhelm al II-lea în Arhiva centrală din Merseburg dezvăluie cît se poate de limpede poziția aceasta.

O dată cu izbucnirea primului război mondial, puterile beligerante au depus toate eforturile și au folosit toate mijloacele spre a atrage Romînia de partea lor. Franz-Iosef și Wilhelm al II-lea au făcut presiuni asupra lui Carol I spre a-l determina să-și respecte angajamentul. La 18/31 iulie 1914, Kaiserul îi telegrafia: „Gîndurile mele se îndreaptă către tine... Am încredere că tu vei fi credincios, ca Rege și ca Hohenzollern, prietenilor tăi și vei împlini fără condiții datoriile tale de aliat".

Executînd dispozițiile șefilor săi dinastici, la 3 august, Carol I convoacă Consiliul de Coroană, pentru a propune intrarea Romîniei în război, alături de Puterile Centrale. Dar, în ultimii ani ai domniei sale, influența capitalului englez și francez crescuse în țară și reprezentanții claselor dominante se orientau cu precădere spre Antantă. De aceea, cu excepția lui Carp, Consiliul de Coroană se pronunță împotriva regelui, pentru o politică de espectativă, de „neutralitate armată", spre a intra în război alături de puterile cu mai multe șanse de victorie.

În aceste împrejurări, regele folosește ultima carte: șantajul, amenințînd cu abdicarea sa și a prințului moștenitor, pentru a provoca o criză a Monarhiei. Totodată, pentru a se dezvinovăți el întocmește un raport către Puterile Centrale, — documentul găsit la Merseburg, împreună cu conspectul unei proclamații de abdicare către țară. „Mă grăbesc, cu sinceră părere de rău, să fac această comunicare, că în urma unor greutăți de nebiruit, am luat grava hotărîre de a renunța la domnie" — citim în acest raport. Justificîndu-se, el continuă: „Situația în Romînia a luat în vremea din urmă o întorsătură atît de amenințătoare, încît nu-mi mai era cu putință să iau asupra mea răspunderea ei, cu atît mai mult cu cît eram profund pătruns de obligațiile ce mi le asumasem".

În continuarea raportului, el sugerează intervenția Puterilor Centrale în Romînia, de teama ca prin criza monarhică, „...armata (trupa) lipsită de conducere să nu poată prejudicia în nici un chip victoria bravilor noștri aliați".

Raportul nu a fost trimis, deoarece, pe de o parte, înspăimîntați de consecințele crizei monarhice, politicienii romîni, atît adepți ai Antantei cît și ai Puterilor Centrale, făcură tot posibilul pentru ca abdicarea să nu aibă loc, iar pe de altă parte, regele muri subit, curînd după aceasta, la 27 sept./10 oct. 1914. Documentul a ajuns totuși în mîinile lui Wilhelm al II-lea, predat de unul dintre agenții secreți de la Curtea regală, cu ocazia invaziei trupelor germane în Romînia. Pe acest document, aflîndu-se la Sinaia în timpul ocupației germane Kaiserul a scris următoarele:

Documentul alăturat provine din masa de scris a regelui Carol, unde a rămas neobservat și, fiind găsit mai tîrziu de omul meu de încredere, mi-a fost predat mie. Este o comunicare întocmită de rege, după Consiliul de Coroană din 1914, pe seama Puterilor Centrale, însoțit de proiectul unei abdicări adresată către Romîni. De așezat printre actele familiale secrete, după ce se va face o copie pentru E(xcelența) S(a) Cancelarul Imperiului, personal.

Wilhelm

Nu fără motiv indica Wilhelm păstrarea secretă a acestui document compromițător. El demască rolul de spion al lui Carol I și dezvăluie uneltirile sale împotriva intereselor țării.

prof. Th. BUGNARIU

CÎND ANUL AVEA 400 DE ZILE

Sîntem pe cale să regăsim, în cartea ciuntită a vremurilor, calendarul pierdut al Pămîntului. Istoria de 5 milioane de ori milenară a globului dezvăluie liniile mari ale evoluţiei ; dar această istorie rămîne fără date precise. Cercetînd trecutul, strat cu strat, străbătînd timpul înapoi, pe scara stratigrafică, geologii au stabilit, mai mult sau mai puţin exact, ordinea marilor evenimente care au transformat înfăţişarea planetei noastre. Se poate spune că un anumit eveniment preistoric a avut loc înainte sau după un altul. Dar înlănţuirea faptelor ne informează insuficient asupra duratei reale a acestor fenomene şi asupra adevăratei lor poziţii în timp. Savanţii nu se mai mulţumesc cu o cronologie relativă : ei vor să etaloneze epocile de mult trecute şi să descopere scara timpului absolut al preistoriei noastre. „Geocronologia“ dispune deja de mai multe „orologii“ care indică timpul trecut. Anumite evenimente corespund unor fenomene a căror durată este măsurabilă : de pildă, vîrsta unei roci şi perioada de dezintegrare a elementelor radioactive, sau efectele climatului şi anumite cicluri astronomice calculabile. Se măsoară astfel mileniile, secolele, anii de altă dată. Dar iată că ni se dezvăluie un calendar-fosilă în care preistoria a înregistrat chiar cursul zilelor.

Cînd paleontologii se ocupă de astronomie, rezultă descoperiri ciudate. Astronomii consideră de multă vreme că viteza de rotaţie a Pămîntului în jurul axei lui a variat în decursul timpului. Dacă perioada lui de revoluţie în jurul Soarelui — adică durata anului solar — a rămas constantă, lungimea zilei, dimpotrivă, s-a schimbat. Kant sugerase, încă în 1754, că frecarea datorată mareelor — atît cele ale oceanelor cît şi cele subterane, care acţionează în regiunile vîscoase ale scoarţei terestre — provoacă o pierdere de energie, de unde rezultă şi încetinirea rotaţiei globului terestru. În 1929, astronomul Spencer Jones a calculat că efectul gravitaţional combinat al Soarelui, Lunei şi al altor planete încetineşte mişcarea de rotaţie a globului nostru, mărind durata zilei medii cu 0,00164 secunde pe secol. Calculele mai recente dau o medie de 2 secunde pentru 100 000 de ani. Aşadar, se pare că durata zilei a sporit în tot cursul erelor geologice, numărul zilelor dintr-un an scăzînd treptat.

Aplicînd cifrele astronomilor la scara erelor Pămîntului — aşa cum este admisă ea astăzi, potrivit datărilor radioactive — se obţine tabloul reprodus pe această pagină. La începutul Cambrianului, ziua „valora“ 21 de ore actuale şi anul avea 420 de zile.

Pînă în prezent, nu există în această privinţă nici o mărturie geologică reală, nici o altă dovadă decît calculele astronomilor. Dar dacă natura ne-ar oferi chiar un calendar al zilelor, pentru diferitele epoci ale Pămîntului ! Şi dacă acest calendar ar indica 420 de zile pentru Cambrian ! S-ar verifica, în acest fel, rezultatele calculelor astronomice şi, indirect, cifra de 600 milioane de ani pe care măsurătorile radioactivităţii rocilor ne-o indică drept vîrsta Cambrianului. Ar fi confirmate, în acelaşi timp, ipotezele privind cauza încetinirii rotaţiei globului şi cronologia terestră dezvăluită de atomi. A păstrat oare natura undeva amintirea acestor ani cu zile mai scurte şi mai numeroase ?

Da, afirmă profesorul John Wells, geolog de la Universitatea Cornell (statul New York). Lumea străveche „a ţinut un jurnal“. „Jurnalul“ îl constituie coralii. Creşterea acestor organisme are loc prin secreţii succesive de straturi calcaroase. Naturaliştii se interesează de multă vreme de „modulaţiile“ care apar pe suprafaţa lor calcaroasă : sînt semne de neregularităţi în creştere, a căror periodicitate sugerează că ele s-ar putea datora fluctuaţiilor sezoniere de temperatură. Vîrsta polipului este gravată, deci, an de an, pe ramurile lui. Pornind de la această ipoteză, coralii fosili ar putea servi nu numai drept calendar, dar şi ca termometru al trecutului. Cu ajutorul acestor modulaţii calcaroase, s-a încercat să se stabilească temperaturile şi latitudinile mărilor de odinioară. Dar observaţiile asupra coralilor vii nu au fost suficient de adîncite pentru a putea demonstra dacă fluctuaţiile în secreţia calcaroasă sînt influenţate exclusiv de variaţiile sezoniere de temperatură, ori şi de alţi factori de metabolism (variaţii în aportul nutritiv sau în activitatea ciclică de reproducţie a polipilor).

Pînă aici, nici o dezvăluire senzaţională. S-a constatat că anumite recife de corali vii cresc de peste 1 000 de ani, că unele fosile au trăit mai multe secole ; dar toate acestea nu furnizează nici un punct de reper în timp, nimic care să permită situarea lor pe scara uriaşă a timpului. Să privim însă lucrurile mai îndeaproape.

Cîţiva savanţi au remarcat că epiteca (secreţie calcaroasă depusă de pielea anumitor polipi pe suprafaţa peretelui caliciului) este marcată uneori de striuri foarte fine. Ele constituie, fără îndoială, rezultatul unor fluctuaţii regulate în secreţia carbonatului de calciu, dar cum poate fi oare interpretată semnificaţia lor temporală ? Profesorul Wells este de părere că ele exprimă variaţii zilnice în chimia calcaroasă a coralului. Într-adevăr, „trasorii“ radioactivi au demonstrat că ritmul de absorbţie a carbonatului de calciu de către ţesuturile coraliene trece de la minimum în cursul nopţii la maximum în cursul zilei. Aceste striuri ar fi considerate, deci, drept efemeride gravate pe scheletul coralului. Profesorul Wells a numărat 360 striuri în spaţiul marcat de liniile de creştere anuală. Se punea însă problema numărării zilelor din calendarul anual al fosilelor străvechi, specimene din Devonianul mijlociu, care au trăit cu 345 000 000 ani în urmă. Rezultatul a fost surprinzător : fiecare an lăsase de la 385 la 400 striuri ! Iată, fără îndoială, dovada paleontologică a ipotezei astronomice : anul devonian avea mai multe zile decît anul nostru modern. Datarea atomiştilor concordă, la rîndul ei, cu evaluările astronomilor asupra vîrstei Pămîntului.

Vîrsta Pămîntului a pus dintotdeauna în mişcare imaginaţia oamenilor. În privinţa originii lumii, creştinătatea a preluat credinţele sale din vechiul testament, dar teologii nu au fost niciodată de acord asupra modului de a interpreta cronologia Genezei. Aceste speculaţii vechi au dus — în cadrul unei tradiţii care a supravieţuit pînă în secolul XVII — la o „oră exactă“ a creării lumii : această oră era stabilită la 9 dimineaţa, în ziua de 23 octombrie 4004 î.e.n. („De peste 4 000 de ani“, mai spune şi un cîntec de Crăciun). Dar spiritele ştiinţifice au pornit să măsoare adevărata scară a erelor geologice. Buffon stabilea vîrsta Pămîntului, în mod pudic, la 75 000 de ani. Giraud-Soulaire, deşi era abate, s-a contrazis cu biblia, vorbind despre mai multe sute de milioane de ani. El era departe de adevăr, dar, cel puţin, ideile sale erau mai largi. În secolul XIX, mărturiile geologice asupra vechimii mari a Pămîntului erau acceptate în mod curent. S-a constatat că timpul lăsase depozite succesive de sedimente şi că în ruinele arhitecturii terestre se puteau reconstitui, după vestigiile lor, transformările geologice. Calculîndu-se viteza de sedimentare şi cea de erodare, s-a ajuns destul de repede la concluzia că lumea era foarte bătrînă. Iar apoi, fosilele au oferit un tablou al evoluţiei vieţii şi (corolar) al desfăşurării evenimentelor geologice, prin conţinutul fosil al formaţiilor solului. Viaţa nu a marcat însă decît o fracţiune a istoriei terestre. În plus, regiuni vaste ale lumii nu posedă arhive fosile. Iar, mai cu seamă, identificarea fosilelor oglindeşte doar o scară relativă a erelor şi nu mijloace de datare absolută.

Astăzi există „orologii“ care permit să se meargă în urmă, în timp, cu mai multe milenii : cercurile de creştere ale copacilor, perioadele carbonului 14. Prima metodă, elaborată de astronomul american A. E. Douglass, este utilizabilă pentru perioade de cel mult 3 000 de ani. Cercurile concentrice ale trunchiului se datoresc creşterii anuale a copacului, care începe primăvara, prin

Potrivit calculelor astronomilor, în decursul timpului numărul zilelor anului a scăzut. Această scădere este indicată aici pe scara erelor geologice (cifrată în milioane de ani) stabilită după datarea minereurilor radioactive.

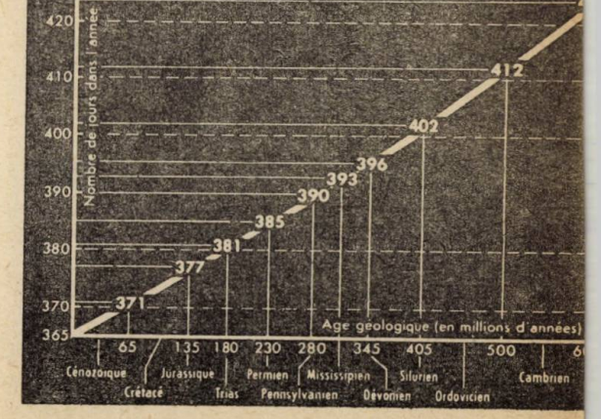

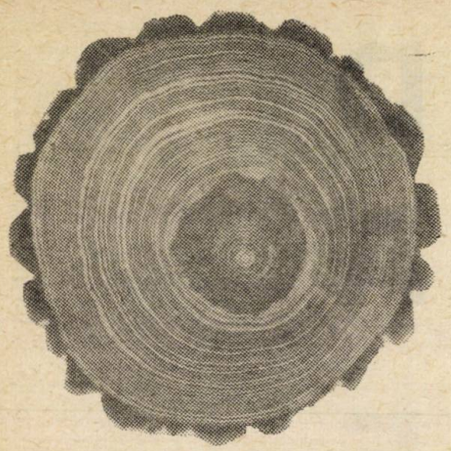

formarea de celule mari, și se termină vara, cu celule mici cu pereți groși. Cercurile sînt, deci, jaloane anuale în viața copacului ; dacă se cunoaște anul tăierii lui, se poate calcula, datorită lor, anul germinării copacului. Vîrsta lui, ca atare, nu prezintă mult interes, dar ea capătă o însemnătate deosebită dacă e folosită drept etalon-timp, pentru a data alte evenimente. Tocmai acest lucru a reușit să facă profesorul Douglass. El a observat că în regiuni semi-aride, din statul Arizona de pildă, grosimea unui cerc de creștere depinde în special de cantitatea de ploaie căzută în anul formării lui. În timp de secetă se formează cercuri foarte subțiri, care se regăsesc, firește, pentru același an, la copacii de toate vîrstele care cresc în regiunea respectivă. Ele sînt situate mai departe sau mai aproape de inima copacului, în funcție de vîrsta pe care a avut-o acesta în anul de secetă despre care e vorba. Să presupunem că mai multe dintre aceste linii de secetă, identice, apar pe trunchiurile a doi copaci de vîrstă diferită. Ele constituie „numitoare comune" în viața lor : aceleași evenimente — identificabile — survenite însă în momente diferite ale creșterii fiecăruia. Dacă se cunoaște anul tăierii celui mai tînăr, se poate stabili — numărînd anii înapoi, după cercuri — și anul de germinație al copacului bătrîn. Iată un rezultat interesant : un copac ne dezvăluie, prin deducție, vîrsta unui alt copac.

Aceasta ne dă posibilitatea să mergem în urmă, în timp, datorită unei înlănțuiri continue. Căci, prin același procedeu, al doilea copac ne dezvăluie vîrsta unui al treilea ș.a.m.d. De la un trunchi la altul, din cerc în cerc, ca o mărturie pe care și-o trec generațiile de copaci în marea ștafetă a erelor, ajungem pînă la preistorie. Cercul distinctiv al copacului tînăr se identifică cu cercul corespunzător al copacului bătrîn ; alte cercuri ale acestuia, formate anterior, se identifică, la rîndul lor, cu cercuri vizibile în trunchiul unui copac și mai bătrîn, și astfel se pot reconstitui verigile timpului — un calendar complet al anilor, bazat pe concordanța cercurilor de creștere.

Ar trebui, desigur, să se poată găsi toată această succesiune de copaci, morți sau vii, în picioare încă sau sub formă de bîrne. În multe cazuri, s-a putut stabili o scară neîntreruptă a anilor pentru perioade de peste 1 000 de ani în urmă (au putut fi datate astfel „pueblos"-urile indiene din America, datorită lemnului de construcție). Fără îndoială, tot lemnul studiat trebuie să fie originar din aceeași regiune, pentru a putea fi influențat de aceleași condiții meteorologice. Totuși, s-a încercat să se folosească cronologia uriașilor arbori de sequoia din California (3 000 de ani) pentru a data așezări preistorice din Suedia ! Nu este o încercare a unui savant maniac, deoarece s-a observat că grosimea cercurilor de creștere reflectă încă un fenomen, de data aceasta ciclic, a cărui periodicitate este de 11 ani, și care nu are un caracter local, ci este înscris în copacii de pe tot Pămîntul : ciclul petelor solare care a fost înregistrat de cercurile tuturor acestor copaci. Metoda concordanțelor de cercuri ar fi deci valabilă pe scară mondială. Lemnul este un calendar universal.

Un alt mijloc geocronologic : analiza „varvelor" (în limba suedeză : straturi). Acesta a fost inventat de baronul de Geer, care a numărat depozitele anuale de aluviuni aduse prin topirea zăpezilor în lacurile Scandinaviei datînd din Pleistocenul recent. El a stabilit serii de perioade uscate și umede, comparabile cu acelea observate de Douglass pe trunchiurile de copaci pentru ultimele milenii. A fost elaborată astfel o cronologie foarte precisă pentru ultimele 15 milenii și s-au stabilit sincronisme cu depozitele glaciale din America de Nord.

Astronomia ne oferă un alt calendar geologic. Perturbările în „atitudinea" celestă a Pămîntului nostru (schimbări ale unghiului eclipticei, ale excentricității orbitei, precesiunea echinocțiilor) afectează cantitatea de radiații solare primite de glob și, indirect, clima anotimpurilor la diferitele latitudini. Ciclurile acestor perturbări sînt de ordinul mai multor zeci de mii de ani și ele pot fi calculate cu multă precizie pentru ultimele 600 milioane de ani. Pămîntul a păstrat urma acestor vaste alternări climatice. Astfel, s-a putut afla durata diferitelor perioade glaciale ale Pleistocenului, datorită concordanței dintre curba climatului, stabilită pe cale astronomică, și cea a glaciațiunilor, reconstituită pe cale geologică. Concordanța oferă 600 mii de ani pentru tot Pleistocenul, 20 mii de ani pentru epoca postglaciară, 60 mii de ani pentru antepenultima și ultimele glaciațiuni, și 240 mii pentru penultima, cea mai importantă. Acest calendar prodigios îi permite, în plus, arheologului să dateze întîmplările din Prima Epocă de Piatră. În biologie, el lămurește ritmul de evoluție a speciilor.

Toate aceste „orologii" — „varve", cercuri de creștere, cicluri astronomice — măsoară timpul celor mai recente capitole ale istoriei planetei. Dar ele nu acoperă decît un moment al trecutului terestru. Pentru episoadele geologice mai îndepărtate, s-au găsit „orologii" care pot măsura timpul în milioane de ani : acestea sînt minereurile radioactive ale căror perioade de dezintegrare și de transmutație sînt cunoscute și constante. Izotopii cu „viață lungă" erau de față la nașterea planetei noastre : încă de la origine, natura a început să „cronometreze" istoria geologică și abia în secolul XX omul a învățat să citească ora atomilor. S-a reușit, astfel, să se dateze diferitele straturi ale scoarței terestre. Se știe acum că Terțiarul a durat 60 milioane de ani, Secundarul aproximativ 125 milioane de ani, Primarul peste 300 de milioane de ani, Precambrianul 3 miliarde de ani.

Atomul ne duce mai departe, mult mai departe decît originea lumii și a sistemului solar : el ne dezvăluie data nașterii elementelor grele, sintetizate în uriașele explozii stelare de supernovae, în urmă cu aproximativ 15 miliarde de ani (de trei ori vîrsta globului nostru). Aceasta este metoda preconizată de dr. Clayton, de la Institutul de Tehnologie din California, care utilizează dezintegrarea reniului 187 („perioada" : 40 miliarde de ani). Iată un „orologiu" pentru a măsura timpul la scara cosmică. Se ridică astfel zorii asupra nopții infinite a trecutului ; urzeala mileniilor, a anilor și a zilelor se dezvăluie oamenilor, plecați în căutarea timpului pierdut.

Georges DUPONT
(din Science et Vie)

Antarctica întîmpină noul an

Anul Nou este însoțit pentru cercetătorii Antarcticei de încă un mare eveniment : sosirea verii. După luni îndelungi cu viînturi aprige și geruri cumplite, deasupra sloiurilor de gheață ale Antarcticei strălucește un soare luminos, orbitor. Temperatura aerului oscilează în jurul a 0 grade. Pentru noi, aceasta este echivalent cu arșița tropicală. Acum, soarele aproape că nu mai apune. La 22 decembrie la noi a fost ziua cea mai lungă. În Antarctica timpul este foarte capricios și instabil. Într-o zi el se poate schimba de cîteva ori. Dar sperăm că vom întîmpina Anul Nou cu soare.

Împreună cu cei care au iernat în Antarctica — echipa de la Observatorul polar „Mirnîi" — sărbătoarea de Anul Nou va fi întîmpinată și de savanții care, nu de mult, au făcut zborul transcontinental Moscova-Antarctica.

Tovarășii ne-au adus, împreună cu darurile de Anul Nou și cu scrisorile de la rude și prieteni, un brad autentic. Pentru ca să înțelegeți ce bucurie reprezintă pentru noi acest lucru, trebuie să vă spun că în decursul anului nu numai că n-am văzut un pom, dar nici măcar o rămurică.

Iarna și vara în jurul nostru este zăpadă și gheață. Căsuțele în care locuim amintesc de blindaje, ele sînt acoperite de nămeți înalți de trei metri. Pătrundem în ele prin ochiurile săpate în acoperișul de zăpadă.

O parte a participanților celei de-a 9-a expediții sovietice va sosi la Mirnîi pe vasele „Estonia" și „Obi" la începutul lui ianuarie. Anul viitor, împreună cu specialiștii sovietici vor lucra savanți din Cehoslovacia, Ungaria, Franța, Anglia, S.U.A.

De Anul Nou vom ridica cu bucurie un pahar pentru cei dragi, prietenii de pe pămîntul sovietic și din țările socialiste frățești, pentru dezvoltarea rodnică a colaborării internaționale în cercetarea Antarcticei.

Nikolai TIULKOV

șeful serviciului de comunicații al celei de-a 8-a Expediții sovietice antarctice.

PUNCTE DE VEDERE

NEW YORK Herald Tribune

DACĂ IZBUCNEȘTE PACEA — VA FI OARE DEZASTRU?

AU MAI RĂMAS două întrebări neplăcute în urma vacarmului produs în Congres de planurile Pentagonului de a renunța la unele din instalațiile militare depășite.

Este oare giganticul sistem militar american un sprijin de neînlocuit al societății americane prospere?

Dacă pacea va izbucni vreodată, într-o zi îndepărtată, fericită, teama de derută economică va deveni oare o frînă pentru dezarmare?

Dacă ar fi să ascultăm pe unii dintre congresmenii mînioși, răspunsul la prima întrebare este un *da* hotărît, iar la cea de a doua un *da* aproape la fel de hotărît. Dacă ar fi să-i ascultăm pe cei care fac legile, cheltuielile militare nu sînt altceva decît o altă bucată de carne mare și consistentă, din stocul de conserve al țării.

Un membru din New York al Camerei Reprezentanților a amenințat că mai degrabă va întoarce pe dos Pentagonul, decît să-i acorde anumite înlesniri de ordin economic în circumscripția sa electorală. Alți membri ai Camerei au declarat că închiderea unor baze militare nu ar reprezenta în realitate economii de bani, deoarece guvernul federal va trebui să-i despăgubească pe cei ce vor fi loviți din punct de vedere economic.

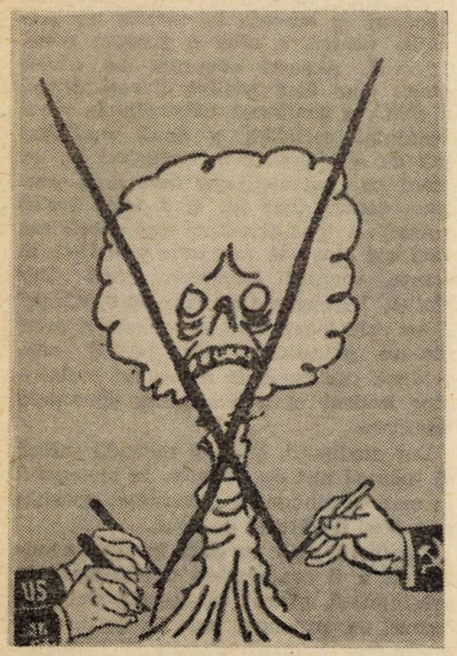

O faptă bună, în comun

(IZVESTIA)

Asemenea argumente miros cale de o poștă a imoralitate sau chiar de-a dreptul a imbecilitate. Ele sînt imorale pentru că implică afirmația că noi nu am putea fi prosperi decît pregătindu-ne de război. Ele sînt imbecile deoarece afirmă fățiș că trebuie să ne pregătim de război într-un mod ineficient.

Și totuși nu este surprinzător faptul că se invocă asemenea argumente. Trăim, cu mici întreruperi din 1941 încoace, într-o adevărată stare de pregătire militară. Obișnuința și dispoziția aceasta devin tot mai greu de scuturat, pe măsură ce trece vremea. Mai mult, ramificațiile cheltuielilor militare se complică, se extind tot mai complex pe zi ce trece.

Astăzi Ministerul de Război plătește aproximativ 10 cenți la valoarea fiecărui dolar de bunuri produse și de servicii prestate în această țară. Ministerul de Război asigură de lucru, pe cale indirectă, unui număr de aproximativ 3,6 milioane persoane, iar prin procurarea de rezerve și construirea de instalații plătește salarii unui număr de alte cîteva milioane.

În acest domeniu lucrurile nu se cunosc îndeajuns. Luna trecută Charles J. Hitch, contabilul Ministerului de Război, a declarat în Congres: „...În realitate, nu cunoaștem numărul persoanelor angajate direct în munci militare în sectorul particular al economiei". Aceasta înseamnă că n-avem nici cea mai vagă idee despre numărul persoanelor angrenate în asemenea activități pe cale indirectă.

Se iau în momentul de față măsuri pentru a remedia această ignoranță, însă vor trece cîțiva ani înainte de terminarea studiilor întreprinse de Institutul pentru anchetele militare și de Corpul pentru anchetele în domeniul cercetărilor, două organizații sprijinite de armată.

Între timp, Ministerul de Război — prin oficiul de adaptare economică — încearcă să ajute comunitățile lovite de anumite schimbări și reduceri ale cheltuielilor militare. Există de asemenea propuneri pentru crearea unei noi agenții, la nivel înalt, care să se ocupe de asemenea probleme.

Toate acestea sînt bune, însă întrebarea este dacă ele ajung. Atît Ministerul de Război cît și guvernul în general ar putea face mai mult.

Pentagonul, de exemplu, ar putea înlătura psihologia prosperității imediate — „psihologia butoiului cu carne de porc" — la instaurarea căreia a contribuit el însuși. Ar trebui ca membrii Congresului să nu mai fie anunțați dinainte de apropiata încheiere a unor mari contracte militare, anunțuri care le dau posibilitatea să avertizeze ziarele din propriile lor circumscripții electorale. Procedeul actual creează impresia că un anumit district a primit anumite contracte, deoarece congresmanul din acest district a reușit să înfrîngă concurența celorlalți congresmeni.

Evident că problema are două aspecte: dacă congresmanul primește laude pentru afacerile cu fondurile militare pe care le realizează districtul respectiv, se va spune că merită reproșuri atunci cînd scapă asemenea afaceri rentabile. Un asemenea punct de vedere nu este nici sănătos și nici nu corespunde adevărului.

E de la sine înțeles că uneori membrii Congresului își exercită influența, și

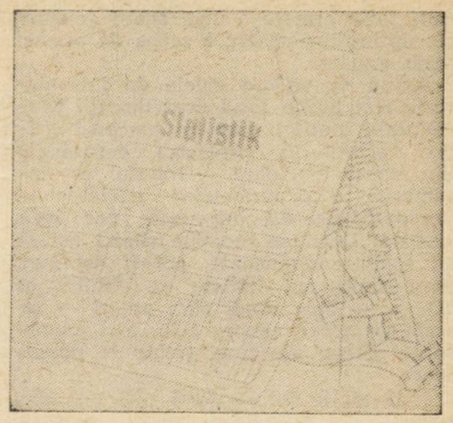

Sistem rapid de rezolvare a crizei de locuințe

(DER SPIEGEL-Hamburg)

aceasta nu numai în Pentagon. Este de asemenea de la sine înțeles că și lucrul acesta este rău.

Pe lîngă aceasta guvernul are obligația să asigure țara că prosperitatea ei nu depinde de instalațiile militare. Aceasta se poate realiza numai prin pregătirea și publicarea unor planuri cuprinzătoare asupra a ceea ce am putea realiza dacă lumea va obține vreodată o pace reală. Nu e o sarcină ușoară. S-au încercat anumite reflexii pe aceste principii, însă pînă acum ele au fost neîndestulătoare și s-au bucurat de prea puțină publicitate.

Este adevărat că guvernul nu are nici un fel de obligație să sprijine industria și mîna de lucru prin fonduri militare. Însă este tot atît de adevărat că nevoile securității naționale au creat actualul dezechilibru și că este nevoie de o politică rațională pentru a contracara efectele actualelor schimbări și eventuale reduceri viitoare pe scară largă.

Laurence BARETT

TRIBUNE

LONDRA

UN AN NOU PAȘNIC?

CURSA înarmărilor a devenit procesul internațional social dominant al timpului nostru. Aproximativ 45 000 de milioane de lire sînt cheltuite anual în acest scop, ceea ce constituie echivalentul veniturilor naționale ale țărilor slab dezvoltate. Încetarea acestei curse costisitoare ridică numeroase probleme.

Totuși, în decursul istoriei, problemelor celor mai dificile le-au fost găsite de obicei soluțiile cele mai simple.

Cursa înarmărilor nu prezintă probleme mai dificile decît acelea cărora a trebuit să le facem față cînd guvernul laburist a hotărît să acorde independența Indiei. Ele sînt dificile doar în aparență, deoarece se presupune că soluționarea lor trebuie să aștepte semnarea de către toate puterile care po-

sedă forțe armate a unui acord general și cuprinzător pentru a scăpa de aceste forțe armate.

Avînd în vedere sutele de întruniri (cele mai multe fiind doar discuții procedurale inutile) care au precedat primul acord în problema dezarmării din epoca nucleară — tratatul de interzicere a experiențelor nucleare — perspectivele de dezarmare par încă neclare. Dacă se menține ritmul actual în care se avansează, pot fi necesari încă mulți ani înainte ca U.R.S.S. și S.U.A. — cele două mari puteri — să cadă de acord asupra celor mai importante clauze ale unui tratat de dezarmare.

Încă mulți ani — dacă nici una din ele nu va întreprinde nici o măsură unilaterală între timp ! Acum, una dintre puteri a făcut aceasta : hotărîrea guvernului sovietic de a reduce cheltuielile militare cu 240 milioane lire în anul următor constituie o invitație deschisă adresată Statelor Unite și aliaților lor de a proceda la fel.

Sînt de pe acum indicii că Statele Unite ar putea face același lucru. Într-o cuvîntare rostită la 18 noiembrie, dl McNamara a făcut o declarație importantă anunțînd că, în prezent, el crede că Uniunea Sovietică și-a redus forțele armate cu 2 250 000 oameni între 1955 și 1962. A fost de ajuns această cifră, pentru a spulbera toate presupunerile eronate bazate pe cifre anterioare false.

Noi am fost cu toții dureros înșelați, după cum a subliniat în repetate rînduri revista noastră, de cifre false — cele mai multe născocite de Agenția Centrală de Investigații. Acum, cînd acest adevăr pe care noi l-am susținut întotdeauna este în prezent acceptat de dl McNamara, poate că unele dintre liniile politice pe care le-am susținut ar putea fi și ele acceptate.

Printre acestea se numără politica de unilateralism. Aceasta nu înseamnă că noi credem că organizînd demonstrații nonviolente de masă sau greve de masă vom putea scăpa de toate bombele. Înseamnă pur și simplu că lumea nu va face nici un progres spre încetarea cursei înarmărilor, decît dacă și atunci cînd unii dintre participanții principali la această cursă vor încetini ei înșiși ritmul înarmărilor.

Guvernul sovietic face acest lucru. Poate că președintele Johnson și dl McNamara pot face și ei ceva. În ceea ce ne privește pe noi, dorim ca și Anglia să ia o inițiativă în acest sens.

În anul 1964 se va produce o criză a cheltuielilor militare. Aceasta nu se poate evita. Cel puțin una dintre noile „arme minune" — cărora li s-a făcut o reclamă zgomotoasă — va avea aceeași soartă ca și rachetele „Blue Streak". A sosit timpul ca Anglia să dovedească limpede prin fapte, nu prin vorbe goale, că cheltuielile militare nu vor mai avea prioritatea automată de pînă acum, că noi vom reacționa împotriva acestei risipe — monstruos de costisitoare — de inteligență, aptitudini și mijloace de producție.

Există doar o singură cale de încetare a cursei înarmărilor : aceea de a o înceta tu însuți. Noi putem, și trebuie s-o facem.

COMBAT

PARIS

GASTON DEFFERRE

ÎNCEPÎND cu ziua de 18 decembrie, de Gaulle nu mai are în față o umbră botezată „monsieur X", și nici o grupare eterogenă de partide, ci un om — pe Gaston Defferre. Ca și regimul, opoziția este întruchipată de o persoană.

Pentru ca această situație să fie apreciată în mod just, ea trebuie privită din două unghiuri diferite : cursa spre reședința prezidențială și sprijinul de care învingătorul s-ar bucura în parlament.

Deputatul-primar al Marsiliei — 53 de ani, ținută englezească, seriozitate germană și un dinamism american — este capabil să adune în jurul său cvasi-unanimitatea anti-gaulliștilor și ne-gaulliștilor. Aceasta ar reprezenta aproximativ 40 la sută din alegători, judecînd după ultimul referendum, după ultimele alegeri parlamentare și după cele mai recente sondaje ale opiniei publice. Este insuficient pentru a-l învinge pe de Gaulle ; este însă suficient pentru a-l lipsi de un vot „masiv și franc". Or, este greu ca de Gaulle să accepte să-și asume din nou răspunderile supreme, fără un sprijin larg din partea alegătorilor. Întrebarea este, deci, cîte voturi va reuși să păstreze de Gaulle.

Gaston Defferre beneficiază de răsunetul sportiv pe care îl merita hotărîrea sa de a îndrăzni să-l înfrunte pe liderul arenei politice franceze. El se bucură de sprijinul celui mai important săptămînal politic francez, *L'Express*, care a reușit, în trecut, să impună o anumită imagine a lui Mendès-France, în perioada războiului din Indochina. Pe de altă parte, simpla poziție de candidat conferă în mod automat publicitate declarațiilor, faptelor și gesturilor sale.

Fără îndoială, din punctul de vedere al istoriei, Gaston Defferre nu are prea multă greutate, dacă vom compara cariera și personalitatea sa cu acelea ale generalului de Gaulle. De Gaulle este o întreagă carte cu ilustrații, unde se aude vuietul luptelor, se simte suflul epic și strălucește gloria. Defferre este un simplu avocat, care a urcat cu încetineală treptele notorietății. El nu e ceea ce francezii numesc un spirit scînteietor, nici un orator, și nici un personaj care umple ecranele televiziunii. Dar, privit de aproape, omul acesta are un destin suficient de conturat și de ieșit din comun, pentru ca ora lui să vină cîndva — la următoarele alegeri prezidențiale sau într-o altă situație.

Deputat și primar al Marsiliei, Gaston Defferre nu este marsiliez, ci e de origine din Hérault. Meridional, el nu poate suferi nesocotința și maniera sudică de a vorbi „cu mîinile".

Militant socialist de treizeci de ani, european și susținător al alianței atlantice, el e departe de a fi un vasal al S.U.A. Defferre este protestant, este un om rece, un lucrător neobosit (activ 15 ore pe zi) ; el este un om cu spirit practic, este un francez care a luptat în timpul Rezistenței, a înfruntat OAS-ul și a dovedit întotdeauna o tărie de caracter admirabilă.

Ne putem forma, așadar, o imagine favorabilă a acestui candidat în măsura în care el este pregătit de luptă. La 18 decembrie, el a pus partidul socialist în fața faptului împlinit, declarînd : „Am hotărît să accept să-mi pun candidatura la alegerile prezidențiale". Dl Guy Mollet, ale cărui relații cu Defferre lasă de dorit, credea că această hotărîre va fi luată și comunicată în cadrul congresului național extraordinar al SFIO, convocat pentru 1—2 februarie 1964.

Presupunînd că dintr-un motiv sau altul — de Gaulle fiind bolnav, nemulțumit de rezultate sau renunțînd să mai candideze — Gaston Defferre ar deveni președinte, care ar fi majoritatea de care ar dispune el ? Aceasta este adevărata problemă. Unii sperau că socialiștii, MRP, radicalii și o parte din moderați ar renunța la vechile lor pretenții, pentru a crea o grupare nouă, unificată. Această speranță s-a năruit atunci cînd Guy Mollet, liderul oficial al SFIO, a confirmat existența, în sînul partidului socialist, a două tendințe : una de a ajunge prin negocieri la un acord cu comuniștii pe baza unui program comun (dar nu și a unui partid comun) ; a doua orientată spre pregătirea unei noi etape în mișcarea socialistă în Franța, aceasta deoarece, după Guy Mollet, Europa evoluează „spre stînga" și se orientează spre o tot mai cuprinzătoare planificare. Guy Mollet este, evident, sub impresia avansului socialiștilor italieni și a succeselor electorale laburiste.

Dar moderații, MRP și radicalii refuză să meargă atît de departe. În momentul în care ar ajunge să guverneze, opoziția s-ar afla împărțită în două.

Gaulliștii, care au deja imensul avantaj de a fi conduși de o personalitate prestigioasă, găsesc în această stare de lucruri un argument care va da de gîndit multor francezi, obosiți de instabilitatea politică din trecut.

René DABERNAT

ÎNDRĂGOSTITUL RESPINS
(NEW YORK TIMES)

Poziția lui Diem s-a dovedit nesigură

(NEW YORK TIMES)

INTERNATIONAL EDITION
The New York Times.

LA MUZEUL CONGRESULUI

Comentînd ritmul în care Congresul american își desfășura lucrările în prima jumătate a anului 1963, ziarul New York Times **a publicat, sub semnătura foiletonistului său Russel Baker, un pamflet în care, folosind metoda reducerii la absurd, imagina un Congres în care timpul s-a oprit în loc.**

„Un an sau doi după ce mecanismul Congresului se oprise complet, nimeni nu putea să-și închipuie că într-adevăr era imposibil să mai fie reparat.

Pe dinafară, toate păreau că se petrec ca de obicei, iar celor care atrăgeau atenția că din pivniță ies aburi cu iz de rugină, li se spunea în față că nu fac altceva decît să cobească. În fiecare zi, cu o clipă înainte ca orologiul să bată ora douăsprezece, John McCormack, președintele Camerei Reprezentanților, își făcea ca de obicei apariția, trăgînd din preferata sa țigară de foi, pentru a anunța că nici unul din proiectele de lege ale președintelui S.U.A. nu putea să fie adoptat.

Dar, după cum era de așteptat, în cele din urmă a devenit imposibil să se pretindă că toate lucrurile merg bine. După ce Congresul — întrunit în sesiune un an întreg, la Capitoliu — nu făcuse altceva decît să asculte bîzîitul instalațiilor de aer condiționat, în cercurile diplomatice au început să circule zvonuri scandaloase. Spre sfîrșitul deceniului 1960—1970, după o sesiune continuă de șase ani a Congresului — în care timp acesta produsese doar șapte proiecte de alocații și două rezoluții care condamnau incendiile și jafurile din sud — comisia special creată și-a prezentat istoricul ei raport.

Oamenii, care azi sînt destul de vîrstnici pentru a-și aminti acele vremuri, nu vor uita niciodată reacția neîncrezătoare a opiniei publice, atunci cînd comisia a raportat că de mai multă vreme Congresul s-a strecurat prin gaura cheii în spațiul-timp continuu, ieșind astfel din noțiunea umană a timpului. Comisia a constatat de asemenea că, într-o cameră obișnuită a unui comitet-tip al Senatului, pot să treacă ani și ani la rînd pînă ce comitetul respectiv izbutește să rezolve lucrările unei singure zile. Cînd președintele Mills vorbea despre examinarea, în cursul „anului viitor", a proiectului de lege cu privire la asistența sanitară a bătrînilor, el era — aceasta e concluzia comisiei — absolut sincer. Dar — tot comisia a demonstrat — „anul viitor", potrivit timpului Congresului, nu va sosi, potrivit timpului pămîntului, decît în secolul XXV.

Descoperirea îngrozitorului înveliș de mușchi care, năpădind mecanismul Congresului, începuse să se întindă pe întreaga clădire, a precipitat criza. Propunerea președintelui de a se elabora un program pentru stîrpirea radicală a mușchiului — singura cerere pe care a prezentat-o în mesajul cu privire la starea Uniunii din anul acela — era dintru început sortită eșecului.

Președintele Camerei Reprezentanților, McCormack, și-a făcut ca de obicei apariția, trăgînd din preferata sa țigară de foi, pentru a anunța că proiectul de lege cu privire la stîrpirea mușchiului nu poate să fie adoptat. Senatorul Morse a declarat că preferă să imobilizeze Senatul timp de săptămîni întregi, decît să îngroașe punga trustului antimușchi. Senatorul Byrd a declarat că dispune de 405 martori care doresc să facă depoziții în fața comitetului asupra proiectului de lege cu privire la stîrpirea mușchiului, și că nu vede cum ar putea să termine aceste audieri înainte de anul viitor.

După cum știe astăzi orice copil de școală, rezultatul a fost acea mult controversată Proclamație a Conservării, în baza căreia Congresul a devenit o ramură a lui „Smithsonian Institute" iar Ministerul Agriculturii a fost însărcinat cu aplicarea unui program de șoc pentru stîrpirea mușchiului.

În consecință, Congresul — această relicvă a tradiției naționale — a fost conservat, cu multă dragoste, în forma lui originară. Vizitatorul de astăzi poate veni oricînd să privească aceste figuri ciudate, comportîndu-se întocmai cum au făcut-o în viața adevărată. În fiecare zi, cu o clipă înainte ca orologiul să bată ora douăsprezece, McCormack, președintele Camerei Reprezentanților, continuă să-și facă apariția, trăgînd din preferata sa țigară de foi, pentru a anunța că nici unul din proiectele de lege ale președintelui S.U.A. nu poate să fie adoptat. Cu o precizie de ceasornic, senatorul Morse continuă să denunțe pe cei lipsiți de principii, senatorul Byrd continuă să afirme că impozitele trebuie să aștepte pînă la anul viitor, iar președintele Mills continuă să anunțe că în ceea ce privește asistența medicală a bătrînilor perspectivele sînt proaste.

Nici un vizitator de astăzi nu poate să treacă pe la Capitoliu fără a se minuna de vigoarea acestor americani de altădată".

Russel BAKER

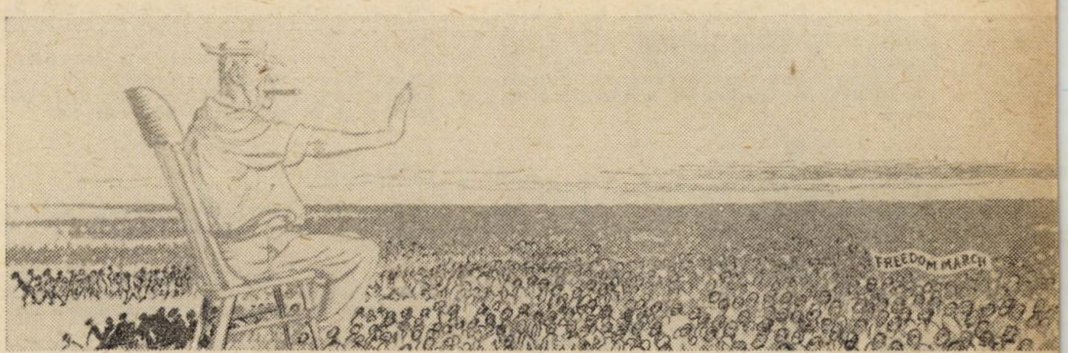

Rasistul încearcă să spună nu, în fața marșului libertății

(DAILY MAIL – Londra)

1963 din cronica anului

ianuarie

7 — Guvernele U.R.S.S. şi S.U.A. au adresat secretarului general al O.N.U., U Thant, o scrisoare comună în care i-au adus mulţumiri pentru eforturile depuse în scopul preîntîmpinării primejdiei grave pentru pace, care a existat în regiunea Mării Caraibilor.
— Reprezentantul permanent al Cubei la O.N.U. a adresat lui U Thant o scrisoare în care este expusă poziţia guvernului cuban în problema garanţiilor pentru menţinerea păcii în regiunea Mării Caraibilor.

11 — 1 FEBRUARIE — Antonin Novotny, preşedintele R.S. Cehoslovace, a făcut o vizită oficială în Indonezia, Cambodgia, R. D. Vietnam şi Birmania.

13 — În Republica Togo a avut loc o lovitură de stat militară. Preşedintele republicii, Sylvanus Olympio, a fost ucis. Noul guvern este condus de Nicolas Grunitzki.

22 — La Paris a fost semnat Tratatul franco—vest-german de colaborare.

29 — Tratativele de la Bruxelles dintre cele 6 ţări ale Comunităţii economice europene cu privire la intrarea Angliei în Piaţa comună au eşuat.

■

4 — La Bucureşti s-a semnat acordul privind schimbul de mărfuri şi plăţi pe anii 1963—1965 între R. P. Romînă şi R. P. Mongolă.

10 — Guvernul Republicii Populare Romîne şi guvernul regal al Cambodgiei au hotărît să stabilească relaţii diplomatice la rang de ambasadă şi să facă schimb de reprezentanţi diplomatici.

23 — Prof. arh. Gustav Gusti, reprezentantul R. P. Romîne în Comitetul O.N.U. pentru locuinţe, construcţii şi planificare, a vorbit la postul de radio al Naţiunilor Unite despre realizările ţării noastre în acest domeniu.

februarie

4 — La Geneva au început lucrările conferinţei O.N.U. pentru folosirea ştiinţei şi tehnicii în interesul regiunilor insuficient dezvoltate. La conferinţă participă o delegaţie a R. P. Romîne, condusă de prof. dr. Roman Moldovan, prim-vicepreşedinte al Comitetului de stat al planificării.

8 — În Irak a avut loc o lovitură de stat. Fostul prim-ministru Abdel Kerim Kassem a fost executat. Generalul Ahmed Hassan el Bakr a format noul guvern.

10 — Papa Ioan al XXIII-lea a dat enciclica „Pacem in Terris".

14 — Harold Wilson a fost ales lider al Partidului laburist.

18 — Participanţii la conferinţa O.N.U. pentru folosirea ştiinţei şi tehnicii în interesul regiunilor insuficient dezvoltate au remis Comitetului celor 18 state pentru dezarmare documentul intitulat „Declaraţia de la Geneva a oamenilor de ştiinţă".

■

4 — Cu prilejul celei de-a XV-a aniversări a Tratatului de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală încheiat de R. P. Romînă şi U.R.S.S., a avut loc un schimb de telegrame între tovarăşii Gheorghe Gheorghiu-Dej şi Ion Gheorghe Maurer şi tovarăşii Nikita Hruşciov şi Leonid Brejnev.

8 — La Copenhaga a fost semnat un acord comercial privind reglementarea schimburilor de mărfuri între R. P. Romînă şi Danemarca pe perioada 1963—1965.

12 — S-a semnat la Varşovia protocolul privind dezvoltarea colaborării economice de perspectivă romîno-polone.

21 — La Moscova a avut loc o întîlnire între miniştrii comerţului exterior ai U.R.S.S. şi R.P.R. în problema dezvoltării continue a relaţiilor comerciale sovieto-romîne.

28 — În capitala Poloniei a luat sfîrşit consfătuirea miniştrilor apărării ai ţărilor participante la Tratatul de la Varşovia.

martie

2 — Guvernul sovietic a adresat secretarului general al O.N.U., U Thant, o scrisoare în legătură cu situaţia creată în Republica Congo.

2—3 — La Malmö (Suedia) a avut loc şedinţa lărgită a Prezidiului Consiliului Mondial al Păcii, care a adoptat Apelurile către popoarele Europei, către Comitetul celor 18, cu privire la organizarea campaniei de primăvară pentru dezarmare şi pace, precum şi o rezoluţie cu privire la încetarea experienţelor cu arme nucleare.

3 — În Peru a avut loc o lovitură de stat. Generalul Ricardo Perez Godoy, şeful juntei militare, a fost înlocuit cu generalul Nicolas Lindey Lopez.

8 — În urma unei lovituri de stat militare, în Siria puterea a fost preluată de „Consiliul revoluţionar naţional sirian". Prim-ministru şi ministru de externe al noului guvern a fost numit Salah Bitar.

15 — Sesiunea extraordinară a Organizaţiei mondiale pentru alimentaţie şi agricultură (F.A.O.) a adoptat declaraţia cu privire la „dreptul omului de a nu cunoaşte foametea", precum şi declaraţia cu privire la „organizarea unei noi campanii împotriva foametei în lume".

19 — Franţa a efectuat o explozie atomică pe poligonul de la Reggane (Sahara).

31 — În Guatemala a avut loc o lovitură de stat. Noul guvern este condus de colonelul Peralta Azurdia.

■

5 — S-a deschis Tîrgul internaţional de la Londra, la care participă şi R. P. Romînă.

7 — La Bucureşti s-a semnat planul pentru aplicarea acordurilor de colaborare ştiinţifică şi culturală între R. P. Romînă şi R. D. Germană pe anii 1963—1964.

25 — Au început la Paris lucrările Comitetului de experţi în vederea pregătirii conferinţei internaţionale pentru problemele tineretului care va avea loc în 1964 la Grenoble. Reprezentantul R. P. Romîne a fost ales în unanimitate vicepreşedinte al comitetului. Propunerea romînă „Măsuri menite să promoveze în rîndurile tineretului idealurile de pace, respect reciproc şi prietenie între popoare" a fost inclusă pe ordinea de zi a viitoarei conferinţe.

30 — S-a semnat la Bucureşti planul pentru aplicarea acordurilor de colaborare ştiinţifică şi culturală între R. P. Romînă şi R. P. Bulgaria pe anii 1963—1964.

aprilie

1 — La Vientiane a fost asasinat Quinim Folsena, ministrul de externe al Laosului.

7 — A fost adoptată noua constituţie a Iugoslaviei, prin care ţara a devenit Republica Socialistă Federativă Iugoslavia.

8 — Guvernul U.R.S.S. a adresat guvernelor S.U.A., Angliei, R.F.G., precum şi celorlalte guverne ale ţărilor membre ale Pactului nord-atlantic, note care atrag atenţia asupra consecinţelor ce decurg din planurile de creare a forţelor nucleare ale N.A.T.O.

10 — Submarinul atomic american „Thresher", cu un echipaj de 129 de oameni, care făcea exerciţii în Oceanul Atlantic, nu a mai revenit la suprafaţă.

13 — Primul ministru al Canadei, J. Diefenbaker, şi-a dat demisia în urma înfrîngerii Partidului conservator la alegerile parlamentare.

17 — La Cairo, delegaţiile R.A.U., Siriei şi Irak au căzut de acord să organizeze un referendum cu privire la constituirea unei federaţii a celor trei ţări arabe.

18 — La Geneva s-a deschis cea de-a 18-a sesiune a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa. Pe ordinea de zi figurează problema extinderii colaborării economice internaţionale şi cea a dezvoltării comerţului dintre ţările europene cu sisteme social-economice diferite.

20 — A fost executat Julian Grimau, membru în Comitetul Central al Partidului Comunist din Spania.

28 — Dr. Adolf Schärf a fost reales preşedinte al Republicii Austria.

29 — Preşedinţii republicilor Bolivia, Brazilia, Chile, Ecuador şi Mexic au dat publicităţii o declaraţie comună prin care cer să nu se amplaseze arme nucleare în America Latină.

■

2 — La Bucureşti a fost semnat un aranjament de schimburi în domeniul culturii, învăţămîntului şi ştiinţei între R. P. Romînă şi S.U.A. pe anii 1963—1964.

10 — La Londra a fost semnat un program de schimburi culturale, ştiinţifice şi în domeniul învăţămîntului între R. P. Romînă şi Marea Britanie pe anii 1963—1964.

11 — A fost semnat un document privind colaborarea economică de perspectivă între R. P. Romînă şi R. P. Ungară.

13 — S-a semnat la Bucureşti planul pentru aplicarea acordului de colaborare ştiinţifică şi culturală romîno-ungar pe anii 1963—1964.

16 — S-a deschis Tîrgul internaţional de la Tokio, la care participă şi R. P. Romînă.

22 — S-a semnat la Bucureşti planul pentru aplicarea acordului de colaborare ştiinţifică şi culturală romîno-iugoslav pe anii 1963—1964.

22—24 — La Bucureşti a luat fiinţă Asociaţia internaţională de studii sud-est-europene.

21—29 — O delegaţie de parlamentari francezi vizitează Romînia.

29 — La Atena, Liga de prietenie greco-romînă a organizat o întîlnire cu delegaţia studenţilor din R.P.R. care a participat la Congresul al IV-lea al studenţilor greci.

mai

1 — Au intrat în vigoare drepturile suverane ale Indoneziei asupra Irianului de vest.

15 — La Cape Canaveral a fost lansată o navă cosmică americană, avînd la bord pe cosmonautul Gordon Cooper.

20 — Guvernul sovietic a adresat guvernului S.U.A. o notă în care se arată că staţionarea submarinelor atomice americane înzestrate cu rachete „Polaris" în regiunea Mării Mediterane constituie o primejdie pentru securitatea internaţională.

• La Moscova a fost semnat un memorandum cu privire la colaborarea sovieto-americană în domeniul folosirii energiei atomice în scopuri paşnice pe perioada 1963—1965.

22 — La sesiunea ordinară a Consiliului N.A.T.O. de la Ottawa s-a hotărît crearea forţelor nucleare ale N.A.T.O.

22—25 — La Addis-Abeba a avut loc conferinţa conducătorilor a 31 de state şi guverne ai ţărilor independente din Africa. Conferinţa a adoptat Carta Organizaţiei Unităţii Africane, care prevede întărirea unităţii şi a solidarităţii ţărilor Africii în lupta pentru apărarea suveranităţii, integrităţii teritoriale şi independenţei, precum şi sprijinirea colaborării internaţionale în vederea asigurării păcii generale.

28 — Preşedintele Finlandei, U. K. Kekkonen, s-a pronunţat pentru declararea teritoriului ţărilor Europei de nord drept zonă denuclearizată.

■

4—9 — Secretarul general al O.N.U., U Thant, a făcut o vizită în ţara noastră.

14—30 — O delegaţie a Marii Adunări Naţionale a făcut o vizită în U.R.S.S., la invitaţia Sovietului Suprem.

17 — S-a deschis Tîrgul internaţional de la Budapesta, la care participă şi R.P.R.

18—28 — La invitaţia Parlamentului britanic, o delegaţie a Marii Adunări Naţionale a vizitat Anglia.

25—5 IUNIE — O delegaţie de activişti ai P.C.U.S., în frunte cu N. Podgornîi, a vizitat R. P. Romînă.

27—28—29 — La Bucureşti a avut loc cea de-a treia întîlnire a reprezentanţilor comitetelor pentru colaborare şi înţelegere reciprocă între popoarele balcanice.

iunie

3 — A încetat din viaţă Papa Ioan al XXIII-lea.

14 — În Uniunea Sovietică a fost plasată pe o orbită de satelit artificial al Pămîntului nava cosmică „Vostok-5", condusă de pilotul cosmonaut Valeri Bîkovski.

16 — În Uniunea Sovietică a fost plasată pe o orbită de satelit artificial al Pămîntului nava cosmică „Vostok-6", pilotată de Valentina Tereşkova.

20 — La Palatul Naţiunilor din Geneva a fost semnat „Memorandumul privind acordul dintre Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste şi Statele Unite ale Americii cu privire la stabilirea unei linii de legătură telefonică directă".

21 — În Italia a fost format un cabinet alcătuit din reprezentanţi ai partidului democrat-creştin, în frunte cu Giovanni Leone.

22 — Cardinalul Montini, arhiepiscop de Milano, a fost ales papă. El va purta numele de Paul al VI-lea.

23—3 IULIE — Preşedintele S.U.A., Kennedy, a făcut o călătorie în Irlanda, Marea Britanie, R.F.G., Berlinul occidental, Italia.

24—29 — La Moscova s-a desfăşurat Congresul Mondial al Femeilor.

■

10 — R. P. Romînă şi Kuweit au hotărît să stabilească relaţii diplomatice la rang de ambasadă.

14 — La Palatul O.N.U. din Geneva a avut loc ceremonia predării către Muzeul fostei Ligi a Naţiunilor a unui portret al lui N. Titulescu, oferit de guvernul R. P. Romîne.

17—6 IULIE — O delegaţie de specialişti romîni, în frunte cu Mihail Suder, ministrul industriei forestiere, a vizitat Suedia şi Finlanda.

19—29 — O delegaţie romînă a participat la cel de-al VI-lea Congres mondial al petrolului de la Frankfurt pe Main (R.F.G.).

iulie

3 — Fernando Belaunde Terry a fost proclamat preşedinte al statului Peru.

8 — În Brazilia s-a descoperit un complot antiguvernamental în fruntea căruia se afla guvernatorul provinciei Guanabara, Carlos Lacerda.

11 — În Ecuador a avut loc o lovitură de stat. Puterea a fost preluată de o juntă militară.

24—26 — La Moscova a avut loc Consfătuirea primilor secretari ai Comitetelor Centrale şi şefilor de guverne ale ţărilor membre ale C.A.E.R.

26 — La Moscova a avut loc o şedinţă a Comitetului Politic Consultativ al participanţilor la Tratatul de la Varşovia.

26 — Un puternic cutremur a distrus oraşul Skoplje (R.S.F. Iugoslavia).

30 — La Geneva, Comitetul celor 18 state pentru dezarmare şi-a reluat lucrările, după o întrerupere de cinci săptămîni.

31 — Arturo Illia, lider al partidului „Uniunea civică radicală a poporului", a fost ales preşedinte al Argentinei.

■

2—4 — Ministrul afacerilor externe al Austriei, dr. Bruno Kreisky, a vizitat Romînia. Cu prilejul acestei vizite s-a semnat acordul romîno-austriac pentru reglementarea problemelor financiare în suspensie şi s-a căzut de acord ca legaţiile respective de la Viena şi Bucureşti să fie ridicate la rang de ambasadă.

6 — La Bucureşti s-a inaugurat o expoziţie industrială italiană.

9 — A sosit în Capitală o delegaţie parlamentară din Columbia.

19 — La Sofia s-a semnat un protocol de lărgire a acordului comercial romîno-bulgar de lungă durată.

august

2 — Consiliul economic şi social al O.N.U. a exclus Portugalia şi Republica Sud-Africană din Comisia economică pentru Africa.

5 — La Moscova s-a semnat Tratatul privitor la interzicerea experienţelor cu arma nucleară în atmosferă, în spaţiul cosmic şi sub apă.

5 — La Manila au luat sfîrşit lucrările Conferinţei şefilor de state şi guverne din Indonezia, Filipine şi Malaya, în problema creării Federaţiei Malayeze.

7 — Consiliul de Securitate al O.N.U. a adoptat o rezoluţie care cere în mod categoric tuturor statelor să înceteze imediat vînzarea şi livrarea de arme şi echipamente militare de orice tip către Republica Sud-Africană.

■

3—5 — Secretarul pentru agricultură al S.U.A., Orville Freeman, a vizitat R.P. Romînă.

8 — La Moscova, Washington şi Londra, împuterniciţii guvernului romîn au semnat Tratatul privitor la interzicerea parţială a experienţelor cu arme nucleare.

10 — La Ministerul Afacerilor Externe al R.P. Romîne a avut loc schimbarea instrumentelor de ratificare a acordului comercial, de plăţi şi cooperare economică romîno-braziliană.

11—14 — Un grup de personalităţi americane, între care Earl Warren, preşedintele Curţii Supreme a S.U.A., a vizitat R.P. Romînă.

20 — S-a deschis Tîrgul internaţional de la Izmir, cu participarea R.P. Romîne.

24—29 — Ministrul agriculturii şi silviculturii al Austriei, E. Hartmann, a vizitat Romînia.

25 — La Frankfurt pe Main (R.F.G.) s-a deschis Tîrgul internaţional. Participă şi R.P. Romînă.

31 — Deschiderea Tîrgului din Salonic, la care participă şi R.P.R.

septembrie

6 — Cel de-al 95-lea Congres al trade-union-urilor britanice şi-a încheiat lucrările.

12—20 — La Belgrad s-au desfăşurat lucrările Congresului Uniunii Interparlamentare. A participat o delegaţie romînă condusă de Mihail Ralea.

16 — Ahmed Ben Bella a fost ales primul preşedinte al Republicii Algeriene Democratice şi Populare.

• Primul ministru al Malayei, Abdul Rahman, a proclamat constituirea Federaţiei Malayeze.

17 — La New York s-a deschis cea de-a XVIII-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. Reprezentantul R.P.R. a fost ales preşedinte al Comitetului Politic Special.

17—1 NOIEMBRIE — Iosip Broz Tito, preşedintele R.S.F. Iugoslavia, a vizitat Brazilia, Chile, Ecuador, Mexic şi S.U.A. Preşedintele Tito a ţinut o cuvîntare în faţa Adunării Generale a O.N.U.

25 — Sub presiunea comandamentului armatei, Juan Bosch, preşedintele Republicii Dominicane, şi guvernul său au demisionat. Forţele armate au preluat puterea în ţară.

28 — În Grecia a fost format un nou cabinet, în frunte cu Mavromichalis, fost preşedinte al Curţii Supreme.

30—4 OCTOMBRIE — La Scarborough s-a ţinut cea de-a 62-a conferinţă anuală a Partidului laburist englez.

■

1 — La Tîrgul de la Leipzig, întreprinderea de comerţ exterior „Prodexport" din R.P. Romînă a primit diplome şi medalii de aur pentru înaltul nivel ştiinţific şi tehnic al exponatelor prezentate.

9 — Pavilionul R.P.R. la Tîrgul internaţional de mostre de la Zagreb a fost vizitat de preşedintele Tito şi alţi conducători iugoslavi.

12 — Preşedintele Austriei, dr. A. Schärf, a dat o înaltă apreciere pavilionului romînesc la Tîrgul de la Viena, pe care l-a vizitat.

14—5 OCTOMBRIE — Un grup de specialişti americani în domeniul petrolului, în frunte cu C.H. Ira, vicepreşedintele executiv al societăţii „Continental Oil Co." din New York, ne-a vizitat ţara.

16—26 — A vizitat Romînia o delegaţie a Dietei japoneze.

17 — Ziua R. P. Romîne la Tîrgul internaţional de la Brno.

23—2 OCTOMBRIE — O delegaţie parlamentară romînă a vizitat R.P. Polonă.

24—28 — Ne-a vizitat ţara o delegaţie unită a Adunării Consultative Populare Provizorii şi a Parlamentului Republicii Indonezia.

• La Ministerul Afacerilor Externe a avut loc schimbarea instrumentelor de ratificare a acordului privind transporturile aeriene comerciale regulate între R.P.R. şi Grecia.

27 — La Bucureşti a fost semnat un nou aranjament comercial romîno-englez pe o durată de cinci ani.

• În Capitală s-a deschis o expoziţie a transporturilor americane.

30 — S-a semnat la Bucureşti programul de schimburi culturale, ştiinţifice şi tehnice romîno-franceze pe perioada 1963—1965.

octombrie

3 — În Honduras a avut loc o lovitură de stat. Forțele armate l-au îndepărtat pe președintele Ramon Villeda Morales. Colonelul Osvaldo Lopez Arellano s-a proclamat șef al statului.

10 — Savantul american Linus Pauling a primit Premiul Nobel pentru pace pe anul 1962.

11—Cancelarul Konrad Adenauer a demisionat din postul de șef al guvernului vest-german.

16 — Dr. Ludwig Erhard a devenit cancelar al R.F. Germane.

17 — În ședința plenară a Adunării Generale a O.N.U. a fost adoptată în unanimitate rezoluția privind interzicerea plasării de arme nucleare în spațiul cosmic.

18 — Lordul Home este desemnat succesor al prim-ministrului Macmillan, demisionat din motive de sănătate.

28 — La Dahomey, guvernul provizoriu condus de președintele republicii, Hubert Maga, a fost demis. Armata a preluat puterea.

30 — La conferința de la Bamako, regele Marocului, Hassan II, și președintele Algeriei, Ben Bella, semnează declarația de încetare a focului la granița algero-marocană.

■

1 — Reprezentantul R.P. Romîne a fost ales vicepreședinte al Consiliului guvernatorilor al Agenției internaționale pentru energia atomică.

4 și 21 — Ministrul afacerilor externe al R.P. Romîne, Corneliu Mănescu, a avut întrevederi la New York și Washington cu secretarul Departamentului de Stat al S.U.A., Dean Rusk.

10 — La București a sosit o misiune guvernamentală japoneză.

10—12 — O delegație a R.P. Romîne, condusă de C. Mănescu, a participat la festivitățile instalării noului președinte al Argentinei, Arturo Illia.

16 — La Havana a fost semnat protocolul de colaborare culturală româno-cubană pe anii 1963—1964.

17 — La București s-a semnat un protocol între R.P. Română și R.F. Germană privind înființarea de reprezentanțe comerciale.

19 — La Rio de Janeiro, Corneliu Mănescu a avut o întrevedere cu Araujo Castro, ministrul afacerilor externe al Braziliei.

24 — A fost dat publicității comunicatul cu privire la semnarea convenției de organizare a Băncii Internaționale de Colaborare Economică din care fac parte țările membre ale C.A.E.R. Convenția a fost semnată la Moscova de participanții la cea de-a 9-a ședință a Comitetului executiv al C.A.E.R., ședință prezidată de Alexandru Bîrlădeanu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R.P.R.

25 — Consiliul de Stat al Republicii Populare Romîne, întrunit sub președinția tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej, a ratificat Tratatul privitor la interzicerea experiențelor cu arma nucleară în atmosferă, în cosmos și sub apă, semnat de guvernul romîn la 8 august.

16—31 — La invitația grupului parlamentar Belgia-Romînia, o delegație a Marii Adunări Naționale a întreprins o vizită în Belgia.

noiembrie

1 — În Vietnamul de sud a avut loc o lovitură de stat militară. Dictatorul Ngo Dinh Diem și Ngo Dinh Nhu, șeful poliției secrete, s-au sinucis. Puterea este preluată de o juntă militară.

7 — Ghiorghios Papandreu liderul partidului Uniunea de centru a fost desemnat prim-ministru al Greciei.

11 — Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat rezoluția privind Conferința internațională pentru problemele comerțului.

12—14 — La Bruxelles a avut loc Conferința miniștrilor de externe și ai agriculturii ai țărilor membre ale Comunității Economice Europene.

18 — În Irak, puterea a fost preluată de armată. Noul „Consiliu Național al comandamentului revoluției" este condus de maresalul Abdel Salam Aref, președintele republicii, care a fost investit cu puteri excepționale.

20 — Adunarea Generală O.N.U. a adoptat în unanimitate Declarația cu privire la lichidarea tuturor formelor de discriminare rasială.

22 — Președintele S.U.A., John Fitzgerald Kennedy, a fost asasinat. Lyndon Baines Johnson devine al 36-lea președinte al Statelor Unite.

28—2 DECEMBRIE — La Varșovia a avut loc sesiunea Consiliului Mondial al Păcii.

■

4 — Ministrul afacerilor externe al R.P. Romîne, Corneliu Mănescu, a avut o întrevedere cu ministrul afacerilor externe al Republicii Franceze, Couve de Murville.

16 — La București a fost semnat acordul comercial și de plăți pe o durată de 3 ani între Republica Populară Romînă și Norvegia.

● La Bruxelles, trimisul extraordinar și ministru plenipotențiar al R.P. Romîne în Belgia, Pavel Babuci, și ministrul afacerilor externe al Belgiei, Paul Henri Spaak, au semnat un acord cultural între cele două țări.

25 — O delegație a Republicii Populare Romîne condusă de Gheorghe Gaston Marin, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, a participat la funeraliile fostului președinte al S.U.A., John F. Kennedy.

30 — La Belgrad a avut loc semnarea acordului dintre Republica Populară Romînă și Republica Socialistă Federativă Iugoslavia privind realizarea și exploatarea sistemului hidro-energetic și de navigație Porțile de Fier pe fluviul Dunărea și a comunicatului comun cu privire la vizita delegației R.P. Romîne (22—30 nov.) în R.S.F. Iugoslavia.

decembrie

2 — Ismet Inonü, prim-ministru al guvernului turc, și-a prezentat demisia președintelui Kemal Gürsel.

4 — În Italia, Aldo Moro, secretarul Partidului democrat creștin, a fost numit oficial în funcția de prim-ministru.

5—8 — La Moscova s-au desfășurat lucrările conferinței „Mesei rotunde" Est-Vest. Au fost adoptate rezoluții în care se propun măsuri concrete privind destinderea încordării internaționale, dezarmarea generală și totală, întărirea securității europene, dezvoltarea relațiilor economice și culturale între țări.

10 — Zanzibarul și-a proclamat independența. Primul ministru Shaik Mohammed Shamte Hamid a declarat că țara sa va urma o politică de neangajare.

12 — Kenya a devenit independentă. La festivități a participat și o delegație romînă condusă de E. Mezincescu.

13—15 — A avut loc ceremonia în legătură cu evacuarea bazei militare de la Bizerta (Tunisia).

24 — Camera Reprezentanților S.U.A. a adoptat hotărîrea cu privire la garantarea creditării comerțului S.U.A. cu țările socialiste.

din cronica anului 1963

● În Turcia a fost constituit un nou guvern prezidat de Ismet Inonü.

27 — La invitația regelui Hassan al II-lea, premierul Consiliului de Stat al R.P. Chineze, Ciu En-lai, vizitează Marocul.

■

1 — Guvernul Republicii Populare Romîne și Guvernul Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord au decis să ridice legațiile lor de la Londra și București la rangul de ambasade.

3 — Guvernul Republicii Populare Romîne și guvernul Belgiei au decis să ridice legațiile lor de la Bruxelles și București la rangul de ambasade.

10—15 — Ministrul afacerilor externe al R.P. Romîne, Corneliu Mănescu, a vizitat Austria.

11 — La O.N.U., Adunarea Generală a adoptat în unanimitate rezoluția intitulată „Principiile unei declarații asupra cooperării economice internaționale", recomandată de Comitetul pentru problemele economice și financiare. Această declarație a fost inițiată de R.P. Romînă și prezentată împreună cu alte 12 țări.

12 — La O.N.U., Comitetul pentru problemele sociale, umanitare și culturale al Adunării Generale a încheiat dezbaterile asupra propunerii R.P. Romîne, intitulate: „Măsuri pentru promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor păcii, respectului reciproc și înțelegerii între popoare". Discuțiile vor fi reluate cu prioritate la sesiunea viitoare.

● Reprezentanții diplomatici ai R.P. Romîne la Moscova, Washington și Londra au predat spre păstrare guvernelor Uniunii Sovietice, Statelor Unite și Marii Britanii instrumentele de ratificare de către Consiliul de Stat al R.P. Romîne a Tratatului cu privire la interzicerea experiențelor cu arma nucleară în atmosferă, în spațiul cosmic și sub apă.

15 — Republica Populară Romînă și Republica Tunisia au hotărît să stabilească relații diplomatice la rang de ambasadă.

16 — Ministrul afacerilor externe al R.P. Romîne, Corneliu Mănescu, a vizitat Budapesta, la invitația ministrului afacerilor externe al R.P. Ungare.

● A avut loc semnarea Tratatului de comerț și navigație între Republica Populară Romînă și Republica Socialistă Cehoslovacă.

17 — Guvernul Republicii Populare Romîne și guvernul Republicii Franceze au convenit să ridice la rangul de ambasadă legațiile lor de la Paris și București.

● La București s-a deschis cea de-a 10-a ședință a Comitetului Executiv al Consiliului Economic de Ajutor Reciproc care a examinat o serie de probleme importante ale colaborării economice și tehnico-științifice.

18 — La Belgrad a fost semnat un acord între R.P. Romînă și R.S.F. Iugoslavia privind interconectarea sistemelor electroenergetice ale celor două țări.

19 — La Ministerul Afacerilor Externe a fost semnat planul pentru aplicarea acordului de colaborare culturală și științifică între R.P. Romînă și R.P. Polonă pe anii 1964 și 1965.

● La București a avut loc semnarea acordului între guvernul Republicii Populare Romîne și guvernul Republicii Socialiste Federative Iugoslavia privind modul de rezolvare a unor probleme ale regimului frontierei de stat romîno-iugoslave.

24 — La Bonn a fost semnat un acord comercial pe termen lung privind schimbul de mărfuri între R.P. Romînă și R.F. Germană. Listele de mărfuri convenite reprezintă pentru anul 1964 o majorare a volumului schimburilor cu aproximativ 30 la sută față de vechile liste.

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

O PRODUCȚIE A STUDIOURILOR DIN S.U.A.

JURNALUL ANNEI FRANK

SCENARIUL:
Frances Goodrich și Albert Hackett

REGIA:
George Stevens

IMAGINEA:
William C. Mellor, Jack Cardiff

MUZICA:
Alfred Newman

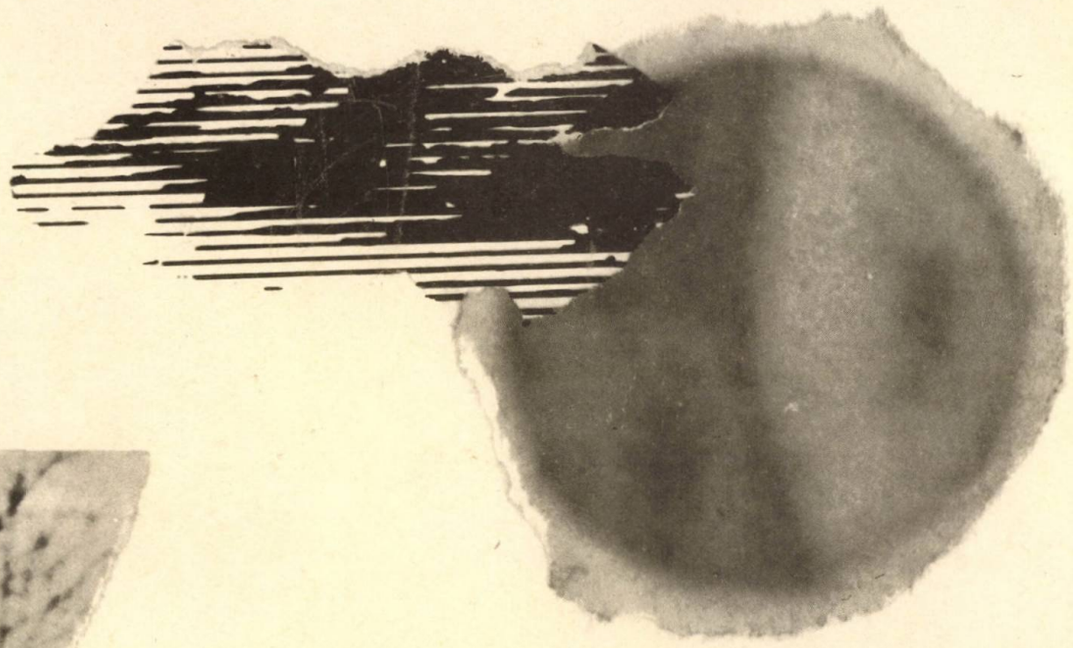

ÎN DISTRIBUȚIE:
M. Perkins, D. Spencer, D. Meath, J, Schildkraut, G. Suber, D. Baker, L. Jacobi, S. Winters, R. Beymer

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, PIAȚA SCÎNTEII, 1, TEL. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", București

3 lei

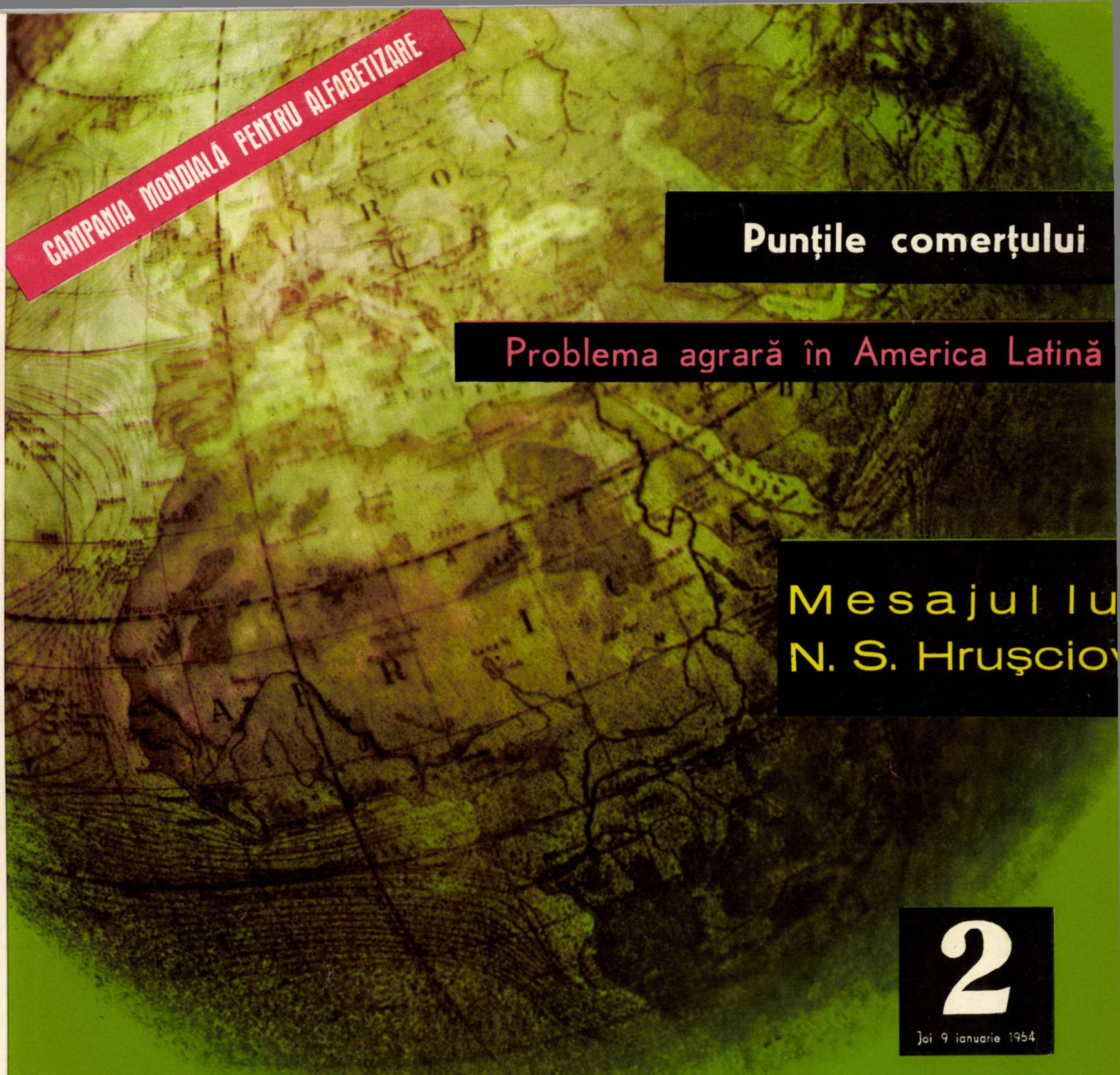

CAMPANIA MONDIALĂ PENTRU ALFABETIZARE

Punțile comerțului

Problema agrară în America Latină

Mesajul lu N. S. Hruşciov

2

Joi 9 ianuarie 1954

lumea

Săptămîna pe glob:

LONDRA

ATENA

BONN

NICOSIA

DJAKARTA

Duminică seara, la Scala din Milano, baritonul NICOLAE HERLEA a cîntat cu un strălucit succes, în rolul lui Rodrigo din opera „Don Carlos" de Verdi, sub bagheta dirijorului Santini. Spectacolul a fost repetat în seara zilei de 8 ianuarie, cu același succes.

CIPRU: piață în Nicosia

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ
Anul II
nr. 2 (11) 9 ianuarie 1964

În acest număr:

- MESAJUL LUI N. S. HRUȘCIOV ADRESAT ȘEFILOR DE STATE ȘI DE GUVERNE.
- **COMENTAR:** Noua inițiativă de pace a guvernului sovietic, de **George Serafin.**
- **SĂPTĂMÎNA PE GLOB:** LONDRA — Anglia la început de an. ATENA — În curînd, noi alegeri. BONN — După vizita lui Erhard în S.U.A. NICOSIA — Evoluția problemei cipriote. ROMA — Pelerinajul Papei Paul al VI-lea. DJAKARTA — Au loc consultări.
- **ARTICOLE:** Problema agrară în America Latină, de **Josué de Castro** — Zece zile în Grecia, de **Gabriela Bernachi** — Probleme nigeriene, de **Michael Achamba** — Campania mondială împotriva analfabetismului, de **Gabriela Dolgu** — La Olivedo, în Peru, de **P. Tătaru** — Innsbruck s-a pregătit de Olimpiadă, de **Greta Graur.**
- **CONVORBIRI LA O. N. U.:** Punțile comerțului, de **Liviu Rodescu.**
- **REPORTAJ PE GLOB:** Însemnări din R. D. Vietnam, de **Stan Vlad.**
- **DOCUMENTAR:** Andorra, Monaco, San Marino, Liechtenstein, de **Valentin Urum.**
- **PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ:** Novoe Vremia, New York Times, Die Welt, L'Express, Ulus, La Tribune de Genève.
- **PROFIL. FIȘIER. BREVIAR. POȘTA REDACȚIEI.**

COMENTAR

NOUA INIȚIATIVĂ DE PACE A GUVERNULUI SOVIETIC

Omenirea a intrat în noul an cu speranța că acesta îi va aduce noi temeiuri pentru a privi cu liniște și încredere spre viitor. Nu e, însă, mai puțin adevărat că marile probleme ale vieții internaționale nu și-au găsit încă rezolvarea. Dar — confirmare a modificărilor survenite în raportul de forțe pe arena mondială și a tendințelor spre realism și luciditate care își fac loc în cercuri tot mai largi din Apus — un început a fost totuși făcut. Neîndoios, el își găsește originea în consecvența și stăruința cu care U.R.S.S. și celelalte țări socialiste aduc în viața internațională noi probe concrete și practice ale dorinței lor de pace, ale fidelității lor față de principiile coexistenței pașnice.

Încheierea Tratatului de la Moscova cu privire la interzicerea parțială a experiențelor nucleare, acordul sovieto-american de a nu plasa pe orbită obiecte avînd la bord arma nucleară atestă justețea tezei țărilor socialiste că metoda tratativelor pașnice și laborioase poate soluționa problemele în litigiu. Într-un climat de reală destindere, pe care îl pot înfăptui alte noi acorduri ca cele de mai sus, s-ar deschide, fără îndoială, mult mai multe perspective pentru a se realiza dezarmarea generală și totală, ca supremă garanție a coexistenței pașnice.

Militînd pentru soluționarea problemei dezarmării generale și totale, țările socialiste fac eforturi în vederea stabilirii măsurilor parțiale sau colaterale propuse în această direcție: încheierea unui pact de neagresiune între statele participante la Tratatul de la Varșovia și țările membre ale Pactului Atlanticului de nord, crearea de zone denuclearizate în Europa centrală, în Balcani, în nordul Europei, în Asia, în Africa, în America Latină și altele.

O nouă acțiune s-a adăugat în aceste zile: mesajul președintelui Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., N. S. Hrușciov, adresat șefilor de state și de guverne, propunînd încheierea unui acord internațional prin care statele să-și ia angajamentul de a renunța la folosirea forței pentru rezolvarea litigiilor teritoriale și a problemelor de frontieră.

Nenumăratele exemple pe care le oferă istoria — și nu există epocă în care ele să lipsească — reprezintă tot atîtea argumente în favoarea propunerii sovietice. Litigiile de frontieră au constituit și pot constitui încă motive de primejdioasă încordare. Nu numai o dată, ele au degenerat în războaie sîngeroase, care au costat omenirea milioane de vieți, incalculabile distrugeri și pierderi de bunuri materiale. Cauzele acestor litigi pot fi de natură foarte diversă, pornind de la tendințele agresive expansioniste și terminînd cu nerecunoașterea suveranității asupra întregului lor teritoriu a unor țări care și-au dobîndit independența- în anii de după cel de-al doilea război mondial. De pildă, cazul Taivanului. „Această insulă, se arată în mesaj, constituie din timpuri străvechi o parte componentă a statului chinez. Ocuparea ilegală a Taivanului de către trupele americane trebuie să ia sfîrșit". Sau, problema unificării unor state cum sînt Coreea, Vietnamul, Germania. Năzuințele popoarelor acestor țări spre unificare trebuie privite cu înțelegere și respect, problema reunificării lor trebuie să fie rezovată de înseși popoarele acestor state și de guvernele lor, fără amestec și presiune din afară.

Considerînd primejdioase pentru pacea lumii pretențiile teritoriale ale unor cercuri revanșarde din Europa, mesajul arată că ele „trebuie respinse în mod hotărît ca fiind incompatibile cu interesele păcii. Din aceste pretenții poate doar să izbucnească un război mondial".

Existența simultană a unor țări cu orînduiri social-politice diferite nu constituie în zilele noastre un obstacol în rezolvarea pașnică a problemelor teritoriale. În genere, astăzi situația este mult mai propice decît în trecut excluderii forței în litigiile teritoriale dintre state. Principiul tratativelor purtate în spiritul coexistenței a căpătat o largă adeziune, el fiind înscris într-o serie de documente internaționale. Numeroase articole din Carta O.N.U. specifică în mod expres necesitatea reglementării diferendelor internaționale prin mijloace pașnice. În capitolul I, art. 2, punctul 3 al Cartei se spune: „Membrii organizației reglementează diferendele lor internaționale prin mijloace pașnice, în așa fel, încît pacea și securitatea internațională, precum și justiția, să nu fie primejduite". La punctul 4 al aceluiași capitol și articol se subliniază că membrii O.N.U. „se vor abține în relațiile lor internaționale de a recurge la amenințarea cu forța sau la folosirea forței, fie împotriva integrității teritoriale sau independenței politice a vreunui stat, fie în orice alt mod incompatibil cu scopurile Națiunilor Unite". Principiul tratativelor ocupă un loc de frunte în hotărîrile conferinței de la Bandung; el este inserat în Carta Organizației unității africane.

Documentul sovietic conține o serie de precizări în scopul soluționării problemelor teritoriale litigioase: angajamentul statelor semnatare de a nu recurge la forță pentru schimbarea frontierelor de stat statornicite; recunoașterea faptului că teritoriul statelor nu trebuie nici temporar să constituie obiectul unei invazii, agresiuni, ocupații militare sau al altor măsuri de constrîngere întreprinse direct sau indirect de alte state indiferent din ce considerente; declarația fermă că nici deosebirea între orînduirea socială sau de stat, nici refuzul de a recunoaște anumite state sau lipsa relațiilor diplomatice după cum nici alte pretexte, nu vor putea constitui un temei pentru încălcarea de către un stat a integrității teritoriale a altui stat.

Deși mesajul constituie încă obiectul studiului guvernelor, el a avut un puternic ecou mondial. „Propunerea d-lui Hrușciov este sprijinită de noi. Diferendele în general, ca și diferendele privind frontierele, în special, trebuie reglementate pe cale pașnică" — a declarat, de pildă, Leopold Senghor, președintele Republicii Senegal; iar un ziar ca *Stockholm Tidningen* arată că „mesajul lui Hrușciov trebuie privit ca o nouă subliniere a faptului că Uniunea Sovietică este hotărîtă să continue politica de destindere a încordării internaționale".

Propunerile sovietice constituie o acțiune importantă în direcția promovării coexistenței pașnice, a îmbunătățirii climatului internațional și adoptării de către state a principiului rezolvării pașnice a problemelor teritoriale litigioase.

George SERAFIN

Mesajul lui N. S. Hruşciov adresat şefilor de state şi de guverne

Preşedintele Consiliului de Miniştri al U.R.S.S. a adresat la 31 decembrie 1963, şefilor de state şi de guverne ale ţărilor lumii următorul mesaj :

Mă adresez dv. cu prezentul mesaj pentru a vă atrage atenţia asupra uneia din problemele care au, după părerea noastră, o însemnătate deosebită pentru cauza întăririi păcii — problema litigiilor teritoriale între state şi a căilor de reglementare a acestora.

Înainte de toate aş dori să explic de ce guvernul sovietic formulează această problemă tocmai în momentul de faţă, în ce vedem noi actualitatea şi însemnătatea ei deosebită.

Sper că veţi fi de acord că în prezent în centrul atenţiei tuturor oamenilor, indiferent de naţionalitate şi de rasă, de convingerile lor politice şi credinţe religioase, viaţa însăşi a pus în mod imperios problema menţinerii şi consolidării păcii.

Prin eforturile comune ale multor state s-a reuşit să se obţină în ultima vreme anumite succese în destinderea încordării internaţionale. Încheierea Tratatului cu privire la interzicerea experienţelor nucleare în atmosferă, în spaţiul cosmic şi sub apă, aprobată călduros de către popoare, constituie, după părerea generală, un pas important înainte pe calea rezolvării paşnice a problemelor internaţionale urgente. Toţi cei care năzuiesc spre consolidarea păcii au primit cu satisfacţie şi înţelegerea dintre U.R.S.S. şi S.U.A. — întărită prin rezoluţia adoptată în unanimitate de Adunarea Generală a O.N.U. — privind interzicerea plasării pe orbită a obiectelor avînd la bord arma nucleară şi alte tipuri de arme de exterminare în masă. Datorită acestor paşi s-a făcut un început bun şi în prezent este necesar să dezvoltăm această operă.

După cum se ştie, în ultimele luni, între guvernele unei serii de state a avut loc un schimb de păreri cu privire la posibilitatea înfăptuirii unor noi măsuri în vederea destinderii încordării internaţionale şi întăririi păcii. Realizarea unor acorduri asupra acestor măsuri ar exercita, bineînţeles, o influenţă pozitivă asupra situaţiei internaţionale. Guvernul sovietic porneşte de la premisa că vor fi continuate eforturile în direcţia realizării unor acorduri în problemele internaţionale actuale.

Dacă am aprecia în modul cuvenit ceea ce obişnuim să numim realităţi ale secolului nuclear, va trebui să recunoaştem că datoria comună a oamenilor de stat cărora le revine o înaltă răspundere pentru destinele lumii, pentru viitorul popoarelor, este de a întreprinde paşi şi mai radicali de natură să înlăture primejdia unui nou război.

Străduindu-se să contribuie la rezolvarea acestei sarcini măreţe, guvernul sovietic a prezentat propunerea cu privire la dezarmarea generală şi totală. În prezent, este îndeobşte recunoscut că înfăptuirea acestei propuneri ar asigura o pace cu adevărat trainică şi de nezdruncinat. Nenorocirea este însă că atunci cînd lucrurile ajung la tratative concrete cu privire la dezarmarea generală şi totală, la elaborarea unui tratat internaţional corespunzător, iar asemenea tratative sînt duse nu de un an de zile, reiese că nu toate statele sînt hotărîte în mod practic să meargă pe această cale.

Pentru aceasta există, probabil, anumite motive proprii, însă nu intenţionez acum să le analizez şi cu atît mai puţin să polemizez în această problemă. Nu vreau decît să constat aici faptul ca atare, că tratativele cu privire la dezarmarea generală şi totală n-au dat deocamdată, în mod practic, rezultate concrete.

Lupta pentru traducerea în viaţă a ideii dezarmării generale şi totale, în care şi-au găsit întruchiparea cele mai arzătoare aspiraţii ale popoarelor, continuă, şi ea va continua pînă la realizarea unui acord, pînă la punerea lui în aplicare. În ceea ce o priveşte, U.R.S.S., ca şi în trecut, face şi va continua să facă toate cele necesare pentru a contribui la succesul acesteia. După cum se ştie, guvernul sovietic a făcut noi paşi în această direcţie la cea de-a 18-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., care şi-a încheiat recent lucrările.

Examinînd situaţia care s-a creat, guvernul sovietic a ajuns la concluzia că va fi util ca, urmărind neobosit rezolvarea sarcinii dezarmării generale şi totale, să sporim concomitent eforturile noastre pentru a înlătura frictiunile acute în relaţiile dintre state şi focarele de încordare.

Cred că veţi fi de acord că, dacă s-ar încerca să se scoată în evidenţă problemele asupra cărora se ivesc cel mai des frictiuni periculoase între state în diferite regiuni ale lumii, acestea sînt, fără doar şi poate, litigiile teritoriale, problemele frontierelor statelor, pretenţiile reciproce sau unilaterale ale unor state asupra teritoriului altora. Iată împrejurările care ne determină să abordăm această problemă. Acest lucru este dictat de viaţa însăşi, şi asupra lui, după părerea mea, nu poţi să nu reflectezi.

Problema frontierelor, mai precis a pretenţiilor şi litigiilor teritoriale, nu este desigur o problemă nouă. Ea a existat aproape în tot cursul istoriei omenirii şi de această problemă au fost legate adesea conflicte grave între state, neîncrederea reciprocă şi duşmănia între popoare. Cotropirea teritoriilor străine a însoţit în mod invariabil războaiele de cucerire pe care le-au dus mulţi cîrmuitori din antichitate, Evul Mediu şi epoca modernă. Dar numeroasele războaie coloniale ? Scopul lor principal a constat de asemenea în mod invariabil în acapararea de teritorii străine, în înrobirea altor popoare ; lucrul acesta nu-l poate nega nimeni în prezent, oricît şi-ar fi camuflat la timpul lor colonialiştii acţiunile lor odioase sub paravanul afirmaţiilor despre „misiunea civilizatoare".

De altfel şi în secolul nostru pretenţiile teritoriale ale statelor au provocat destule conflicte armate. În cele două războaie mondiale pe care le-a generat imperialismul, tendinţele spre cotropirea teritoriilor străine au jucat un rol uriaş. Zeci de milioane de vieţi au fost sacrificate zeului războiului. Tendinţele acelora care, pe de o parte, în Germania kaizerului, iar pe de altă parte, în ţările Antantei, urzeau planurile modificării în folosul lor a hărţii Europei, şi nu numai a Europei, au declanşat evenimentele care s-au transformat în primul război mondial. Pretenţiile Germaniei hitleriste şi ale aliaţilor ei întru agresiune la „spaţiu vital" în dauna altor popoare au deschis calea spre cel de-al doilea război mondial. Dar dacă este adevărat că pretenţiile teritoriale au atras după sine în numeroase cazuri războaie şi conflicte armate, e adevărat şi faptul că războaiele ca mijloc de rezolvare a litigiilor teritoriale au costat întotdeauna popoarele foarte scump. A fost deajuns ca un stat să cotropească cu forţa armată un teritoriu în litigiu de la alt stat, ca acesta din urmă să înceapă să pregătească un nou război pentru recuperarea teritoriului pierdut. După aceea, cercul vicios se repeta. Este suficient să amintim cum au trecut dintr-o mînă în alta Alsacia şi Lorena şi cum de fiecare dată cu acest prilej au curs rîuri de sînge. După fiecare război pentru teritorii, litigiile teritoriale între state se dovedeau a fi mai acute decît înainte de război.

Şi generaţia noastră a moştenit multe din aceste litigii teritoriale. În prezent asemenea litigii şi pretenţii reciproce au crescut chiar ca număr. Aceasta se explică, între altele, prin aceea că multe tinere state suverane, care şi-au cucerit recent independenţa naţională, au moştenit de la regimurile coloniale un mare număr de probleme de frontieră create artificial. Dacă vom arunca o privire asupra hărţii politice a lumii contemporane, vom putea descoperi pe ea zeci, ba chiar sute de regiuni a căror apartenenţă este revendicată de unele state sau de altele.

Firesţe, pretenţiile teritoriale şi litigiile între state nu sînt totdeauna de aceeaşi natură. Există între ele asemenea pretenţii teritoriale şi litigii care sînt legate de desăvîrşirea eliberării unui popor sau altul de sub jugul colonial sau de sub ocupaţia străină.

Se ştie foarte bine că tinerele state naţionale nu au reuşit nici pe departe toate, imediat după eliberare să smulgă de sub dominaţia colonialiştilor toate teritoriile care le aparţin de drept.

În primul rînd este cazul să se menţioneze Taivanul. Această insulă constituie din timpuri străvechi o parte componentă a statului chinez. Ocuparea ilegală a Taivanului de către trupele americane trebuie să ia sfîrşit. Această insulă face parte integrantă din Republica Populară Chineză şi de mult s-ar fi reunit cu ea dacă nu ar fi existat intervenţia din afară a unui alt stat.

Dacă sînt necesare şi alte exemple în această privinţă, ele sînt în văzul tuturor.

Să luăm, de pildă, o chestiune cu totul recentă — reunirea Irianului de vest cu Indonezia. Sînt fără îndoială juste cererile statelor care s-au eliberat de a li se înapoia teritoriile care se află încă sub jugul colonial sau sub ocupație străină.

Desigur, toate acestea se referă în deplină măsură și la teritoriile acelor popoare care nu au dobîndit încă independența națională și rămîn în situația de colonii. Nu pot fi acceptate interpretările colonialiștilor care încă dețin colonii și afirmă că aceste teritorii coloniale ar fi parte integrantă a metropolelor.

Aici nu trebuie să existe nici un fel de neclaritate — nimeni nu poate să pună la îndoială dreptul tuturor popoarelor coloniale la eliberare, la libertate și independență, consemnat și în Declarația O.N.U. cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale.

Aș vrea să spun că rolul tuturor acelora care sînt în mod sincer interesați în cît mai grabnica lichidare totală a rușinosului sistem colonial, ale cărui rămășițe mai înveninează încă atmosfera de pe planeta noastră, constă în a ajuta aceste popoare să scuture cît mai curînd jugul colonial. Cu cît mai repede și cu cît mai deplin se va face aceasta, cauza întăririi păcii în întreaga lume va avea cu atît mai mult de cîștigat. Popoarele care sînt încă supuse asupririi coloniale se străduiesc să-și dobîndească libertatea și independența prin mijloace pașnice. Dar nu totdeauna aceste mijloace se dovedesc a fi suficiente, deoarece cei care sînt interesați în menținerea, permanentizarea rămășițelor sistemului colonial răspund adeseori cu forța armelor la cererile legitime de a se lichida regimurile coloniale. În asemenea cazuri popoarele asuprite nu mai au nimic altceva de făcut decît să recurgă și ele la arme, și acesta este un drept sfînt de al lor.

Tot astfel trebuie să fie lichidate și bazele militare create pe teritorii străine smulse de la statele respective. Nimeni nu trebuie să fie indus în eroare de referiri la faptul că pămîntul pe care sînt amplasate asemenea baze și pe care sînt menținute trupe străine a fost cedat cîndva în virtutea vreunor tratate sau acorduri.

Este bine cunoscut modul în care erau încheiate odinioară tratate de acest fel — cel care era mai puternic își impunea voința celui mai slab. Astăzi, însă, statele care au fost cîndva nevoite să-și cedeze teritoriile pentru baze străine suferă din această cauză, cer anularea tratatelor cu privire la baze, restituirea acestor teritorii, lichidarea bazelor, evacuarea trupelor străine. Aceste cereri juste trebuie să fie satisfăcute.

Există încă o problemă legată într-o anumită măsură de problema teritorială și anume problema unificării Germaniei, Coreei, Vietnamului. Fiecare din aceste țări s-a văzut împărțită după război în două state cu sisteme sociale diferite. Năzuința popoarelor acestor țări spre unificare trebuie privită cu înțelegere și respect.

Bineînțeles însă că problema unificării trebuie să fie rezolvată chiar de înseși popoarele acestor state și de guvernele lor, fără amestec și presiuni din afară, și, incontestabil, fără amestecul militar străin, respectiv ocupație, așa cum în fapt se întîmplă de exemplu în Coreea de sud și în Vietnamul de sud.

În rezolvarea acestei probleme trebuie să se renunțe la folosirea forței, trebuie ca popoarelor acestor țări să li se acorde posibilitatea să rezolve problemele unificării pe cale pașnică. Toate celelalte state trebuie să contribuie la aceasta.

Acum însă obiectul analizei noastre nu îl formează această problemă, ci problema litigiilor și pretențiilor teritoriale care apar în legătură cu frontierele stabilite, statornicite ale statelor. Să vedem mai întîi natura acestor litigii și pretenții.

O categorie specială de asemenea pretenții o constituie revendicările cercurilor revanșarde ale unor state care în timpul celui de-al doilea război mondial au fost agresoare. Aceste cercuri, dornice de revanșă și răzbunare pentru războiul pierdut, urzesc planuri de revizuire a reglementării teritoriale juste de după război. Ele doresc în primul rînd să pună mîna pe acele teritorii care au revenit altor state în cadrul lichidării urmărilor agresiunii și asigurării garanțiilor de securitate pe viitor. Astfel de „pretenții" teritoriale trebuie respinse în mod hotărît ca fiind incompatibile cu interesele păcii. Din aceste pretenții poate doar să izbucnească un război mondial.

Există, totuși, și alte pretenții teritoriale și litigii de frontieră și, ele sînt poate cele mai numeroase. Aceste litigii nu sînt legate de reglementarea postbelică. Pentru justificarea pretențiilor lor, părțile implicate în aceste litigii formulează argumente și considerente referitoare la domeniul istoriei, etnografiei, rudeniei de sînge, religiei etc.

Deseori se întîmplă ca un stat să-și motiveze prin asemenea argumente pretențiile sale teritoriale față de un alt stat, iar acesta, la rîndul său, să găsească alte dovezi din același domeniu, dîndu-le însă o interpretare diametral opusă, formulînd el însuși contrapretenții teritoriale. Iar rezultatul este atîțarea pasiunilor și adîncirea vrajbei reciproce.

Cum să te descurci, de partea cui este adevărul, cine se situează pe o poziție justă și cine pe una nejustă ? Uneori este foarte greu să faci aceasta deoarece frontierele existente astăzi s-au format sub influența a numeroși factori.

În multe cazuri referirile la istorie nu ajută la rezolvarea problemei. Cine poate să afirme că o referire la secolul al XVII-lea, pe care, bunăoară, un stat o face pentru a-și justifica pretențiile teritoriale, este mai convingătoare decît, să zicem, o referire la secolul al XVIII-lea sau al XIX-lea, cu ajutorul căreia un alt stat se străduiește să-și susțină contrapretențiile ? Dacă ar fi să luăm însă ca bază pentru rezolvarea problemei frontierelor întreaga istorie în decursul celor cîtorva milenii ale acesteia, toți vor fi, în mod vădit, de acord că în numeroase cazuri nu se va putea găsi nici o soluție reală. Nu putem uita, de asemenea, nici faptul că prin referiri la istorie se camuflează adeseori o agresiune dintre cele mai fățișe ; Mussolini se referea de pildă la frontierele imperiului roman pentru a-și fundamenta cotropirile teritoriale în zona Mării Mediterane, pe care fasciștii italieni au botezat-o chiar „Mare Nostrum", străduindu-se să se erijeze în moștenitori ai vechilor romani.

Este de obicei greu să te descurci în numeroasele „dovezi" din domeniul național, etnografic, sau al legăturilor de sînge. Omenirea a evoluat în așa fel încît s-a ajuns la situația în care unele popoare trăiesc în prezent pe teritoriul cîtorva state. Pe de altă parte, există state de tip multinațional, în care trăiesc uneori zeci de popoare făcînd parte chiar din rase diferite.

Din păcate, litigii de frontieră se ivesc nu numai între oamenii de știință — istorici și etnografi — ci și între state, fiecare dispunînd de forțe armate și uneori chiar destul de mari. Viața arată că majoritatea litigiilor teritoriale implică pericolul de ivire a unor complicații în relațiile dintre părți, posibilitatea izbucnirii unui conflict armat, chiar a unui conflict armat serios și, prin urmare, ele prezintă o amenințare potențială pentru pacea generală. Or, aceasta înseamnă că trebuie să manifestăm înțelegerea cuvenită față de frontierele statornicite în cursul istoriei.

Poate că se vor găsi oameni naivi care vor spune că, întrucît majoritatea litigiilor teritoriale se referă la relații între state mici care nu dispun de arme nucleare, aceasta nici n-ar implica vreun pericol : e un fleac, unele țări mici vor avea disensiuni între ele, în cel mai rău caz se vor război, dar aceasta nu va avea consecințe importante pentru omenire.

Dar asemenea păreri sînt nejuste și dăunătoare. Oare putem fi indiferenți față de vărsările de sînge de către popoare din cauza unor litigii de frontieră ? În afară de aceasta, trebuie să abordăm problema în mod realist. În zilele noastre, cînd, ca urmare a evoluției relațiilor internaționale, s-au împletit strîns interesele statelor — de ordin economic, politic, strategic și de altă natură — cînd există sisteme ramificate de alianțe, în asemenea condiții o ciocnire care s-ar produce într-un loc anumit și ar avea, pare-se, un caracter strict local, ar putea să atragă foarte repede și alte multe state. Aliații își vor respecta obligațiile asumate, iar celelalte state atît din apropierea regiunii conflictului cît și cele situate la mii de kilometri de el își vor manifesta temerea reală sau pretinsă pentru securitatea lor și — s-o spunem deschis — unele state vor tinde pur și simplu să se folosească de conflictul local pentru atingerea scopurilor lor de cotropire. Totodată, nu se poate să nu se țină seama și de faptul că războaiele începute prin folosirea armamentului clasic se pot transforma în prezent într-un război mondial în care ar fi folosită arma termonucleară.

Cred că veți fi de acord cu mine că o primejdie deosebită pentru întreaga omenire ar prezenta un conflict armat din cauza frontierelor în acea regiune a lumii unde în trecut au început cele două războaie mondiale, iar în prezent sînt concentrate mase importante de trupe și armamente ale unor state care fac parte din cele două principale grupări militare opuse. Este incontestabil că această regiune este Europa.

Putem să nu ne îndoim că dacă din cauza unei ciocniri locale, între statele care caută să-și rezolve cu forța armelor litigiile lor teritoriale, va izbucni războiul mondial termonuclear, el nu va cruța pe nimeni, nimeni nu se va putea izola. Nimeni, în afara unor smin-

tiți sau unor politicieni orbiți de ură, nu se poate resemna cu o asemenea perspectivă.

Vreau să declar cu toată certitudinea și fermitatea că în Uniunea Sovietică nu există asemenea indivizi iar dacă aceștia s-ar ivi, ei ar fi internați fără doar și poate într-un ospiciu.

Principala orientare a statelor socialiste îndreptată spre consolidarea păcii și preîntîmpinarea războiului este tocmai chezășia faptului că, în ce ne privește, armamentul nu va fi și nu va putea fi folosit pentru rezolvarea în favoarea noastră a oricăror litigii teritoriale. Am dori să credem că și oamenii de stat ai altor țări, printre care cei ai țărilor membre ale Uniunii nord-atlantice și ale altor blocuri militare create de puterile occidentale, își dau seama ce pericol serios este legat de orice încercări de a folosi în prezent forța pentru rezolvarea problemelor teritoriale.

Sîntem ferm convinși că folosirea forței pentru rezolvarea litigiilor teritoriale nu corespunde adevăratelor interese ale nici unui popor sau țări.

Acest lucru nu corespunde intereselor popoarelor europene care locuiesc în țările unde aproape fiecare petic de pămînt este udat de sîngele vărsat în războaiele trecute. Aceste popoare au creat prin munca lor economia, au construit fabrici și uzine, au arat pămîntul nu pentru a se arunca orbește în aventuri militare dezastruoase spre a cuceri de la vecinii lor o bucată de pămînt.

Oare pentru popoarele Asiei nu constituie un pericol folosirea forței în scopurile revizuirii frontierelor de stat care au fost stabilite în această parte a lumii? Firește că ele nu au nevoie de aceasta. Și în prezent asupra vieții statelor din Asia se reflectă într-un mod cu totul nefavorabil conflictele de frontieră care există între unele state. În fața popoarelor continentului asiatic stau probleme mari. Pentru ele este deosebit de important să-și dezvolte economia națională, să pună baza unei industrii moderne, să obțină o cotitură în ridicarea productivității agriculturii pentru a salva populația țărilor lor de sărăcia și greutățile seculare. Aceasta necesită eforturi uriașe și ceea ce e mai important, necesită pace și liniște la frontiere. Acum cînd între statele Asiei nu numai că există, ci uneori se agravează conflictele de frontieră, ele sînt nevoite să întrețină și chiar să sporească forțele armate, cheltuindu-și în mod neproductiv resursele lor. În avantajul cui este acest lucru? În orice caz nu în avantajul popoarelor din țările care s-au eliberat de sub robia colonială.

Foarte complexă și încîlcită este problema frontierelor între statele Africii, problemă care a rămas moștenire de la colonialism. Dar în ciuda caracterului complex și încurcat al problemelor teritoriale, conferința șefilor de state și guverne din țările Africii a reafirmat în unanimitate în Carta unității africane, adoptată în mai 1963, inadmisibilitatea rezolvării divergențelor și litigiilor teritoriale dintre statele africane cu ajutorul forței și necesitatea reglementării acestor probleme numai pe cale pașnică.

Africa își scutură ultimele lanțuri coloniale. Tinerele state africane vor trebui să depună eforturi foarte mari pentru a lichida urmările grele ale colonialismului, pentru a se ridica trainic pe propriile lor picioare. Înfăptuirea acestei sarcini necesită încordarea tuturor forțelor și mijloacelor.

Recentele evenimente din Africa de nord nu lasă nici o îndoială asupra faptului că se aduc mari prejudicii cauzei întăririi și dezvoltării statelor africane independente cînd unul dintre ele pășește pe calea folosirii forței armate împotriva celuilalt în încercarea de a găsi satisfacerea revendicărilor sale teritoriale. Nu trebuie să uităm de asemenea că conflictele dintre țările africane în problemele teritoriale pot constitui un pretext pentru state mai puternice, care n-au renunțat încă la speranța de a recupera printr-un mijloc sau altul cîte ceva din cele ce-au pierdut.

Dar în America Latină? Nici pînă în prezent unele țări latino-americane nu pot să-și revină de pe urma ciocnirilor militare avînd ca substrat litigii teritoriale din trecut. Este suficient să amintim războiul dintre Paraguay și țările vecine, de la sfîrșitul secolului al XIX-lea, în care s-a vărsat atîta sînge încît pînă în prezent numărul populației Paraguayului este mai mic decît a fost în ajunul acestui război. Oare țările latino-americane trebuie să-și ascută cuțitele unele împotriva altora și în prezent, cînd au atît de multe de făcut la ele acasă?

Nu știu chiar ce cuvinte să aleg, însă aș dori să exprim cu toată claritatea gîndul că între statele deja formate nu există și nu pot exista în timpurile noastre asemenea litigii teritoriale, probleme nerezolvate privind frontierele, pentru rezolvarea cărora ar fi admisibilă folosirea forței armate. Nu, acest lucru nu se poate admite și trebuie să se facă totul spre a exclude posibilitatea unei asemenea evoluții a evenimentelor.

S-ar putea pune întrebarea — și nu e exclus faptul că v-ați și pus-o — oare Uniunea Sovietică propune să se ștearge dintr-un singur condei toate problemele teritoriale, existente între state, să se renunțe la orice reglementare a lor, de parcă asemenea probleme nici n-ar exista, în general, în realitate? Nu, lucrurile se prezintă cu totul altfel. Ne dăm seama că o serie de state au motive întemeiate pentru pretențiile lor. În toate litigiile actuale dintre state cu privire la frontiere, firește, părțile trebuie să analizeze temeinic problemele pentru a reglementa aceste litigii. Sîntem întrutotul pentru aceasta. Singurul lucru împotriva căruia luăm atitudine sînt metodele militare de rezolvare a litigiilor teritoriale. Acesta — și tocmai acesta — este faptul asupra căruia trebuie să se cadă de acord.

În ce privește metodele pașnice de reglementare a litigiilor teritoriale, experiența arată cît se poate de clar că acest lucru este realizabil.

Însuși faptul că în lumea contemporană există sisteme sociale și forme ale puterii de stat diferite nu poate constitui o piedică pentru rezolvarea pașnică a problemelor teritoriale, dacă, firește, ambele părți năzuiesc sincer spre acest lucru. Viața confirmă concludent că în toate cazurile, cînd statele aplică cu fermitate principiile coexistenței pașnice, dau dovadă de bunăvoință, de stăpînire de sine și țin seama în mod cuvenit de interesele reciproce, ele sînt pe deplin capabile să se descurce în labirintul factorilor de ordin istoric, național, geografic, și altor factori, și să găsească o rezolvare satisfăcătoare.

Este important de subliniat, de asemenea, că în timp ce calea militară, adică cea a folosirii forței, nu duce nicidecum la lichidarea conflictelor teritoriale, ci de cele mai multe ori le adîncește și chiar le extinde, calea pașnică, dimpotrivă, lichidează asemenea conflicte și într-o măsură considerabilă face să dispară însăși sursa litigiului, deoarece dacă litigiile sînt examinate cu stăpînire de sine, se ivesc mai multe posibilități pentru rezolvarea lor, decît într-o situație cînd părțile în litigiu stau una în fața alteia cu armele în mînă, gata pentru a începe un război.

Totul, inclusiv uriașele transformări, care au avut loc în lume în ultima perioadă și care fac să apară sub un alt aspect numeroase probleme internaționale, inclusiv problema teritorială, arată **că în prezent s-a creat o situație cînd se poate pune și rezolva în mod practic sarcina excluderii din viața internațională a folosirii forței în litigiile teritoriale dintre state.**

Posibilitatea de a se face o cotitură radicală în rezolvarea unor astfel de probleme pe cale pașnică este ușurată și de faptul că în prezent se bucură de o recunoaștere tot mai largă ideea coexistenței pașnice a statelor cu orînduiri sociale diferite. Ideea coexistenței pașnice, care stă la baza politicii noastre externe leniniste, a fost exprimată și în hotărîrile istoricei conferințe de la Bandung, în Carta Organizației unității africane, în numeroase alte documente internaționale. În lume, din ce în ce mai multe guverne ajung la concluzia fermă că în secolul nuclear războiul nu mai poate constitui un mijloc de rezolvare a problemelor internaționale litigioase și că coexistența pașnică este unica bază pe care pot și trebuie să se întemeieze relațiile dintre state.

Nu poate fi trecut cu vederea nici faptul că dezvoltarea impetuoasă a științei și tehnicii, care are loc în prezent, deschizînd perspective uriașe pentru avîntul producției industriale și agricole în toate teritoriile, arată într-o măsură și mai mare caracterul fals al argumentelor celor care ar dori să invoce, în justificarea pretențiilor lor teritoriale, suprapopulația sau randamentul economic nesatisfăcător al teritoriului propriu.

Pentru rezolvarea pașnică a problemelor teritoriale pledează de asemenea și faptul că în practica relațiilor internaționale s-au și acumulat și perfecționat înseși metodele de rezolvare a problemelor litigioase pe cale pașnică — tratativele directe dintre statele interesate, folosirea bunelor oficii, cererea ajutorului unor organizații internaționale etc. Deși sînt departe de a considera Organizația Națiunilor Unite, în forma ei actuală, un instrument ideal de colaborare pașnică a statelor, totuși și această organizație, în condițiile unei abordări obiective, poate aduce o contribuție pozitivă la rezolvarea pașnică a problemelor teritoriale și de frontieră.

Ținînd seama de toate aceste considerente, guvernul sovietic, călăuzindu-se de interesele consolidării păcii, preîntîmpinării războiului, prezintă spre examinare guvernelor tuturor statelor următoarea propunere : **să se încheie un acord (sau tratat) internațional prin care statele ar renunța la folosirea forței pentru rezolvarea litigiilor teritoriale și a problemelor de frontiere.** Un asemenea acord, trebuie după părerea noastră să cuprindă următoarele prevederi principale :

în primul rînd, angajamentul solemn al statelor semnatare de a nu recurge la forță pentru schimbarea frontierelor de stat care s-au statornicit ;

în al doilea rînd, recunoașterea faptului că teritoriul statelor nu trebuie nici temporar să constituie obiectul unei invazii, agresiuni, ocupații militare sau al altor măsuri de constrîngere întreprinse direct sau indirect de alte state indiferent din ce considerente — de ordin politic, economic, strategic, de frontieră sau de altă natură ;

în al treilea rînd, declarația fermă că nici deosebirea între orînduirea socială sau de stat, nici refuzul de recunoaștere sau lipsa relațiilor diplomatice, după cum nici alte pretexte nu vor putea constitui un temei pentru încălcarea de către un stat a integrității teritoriale a altui stat ;

în al patrulea rînd, angajamentul de a rezolva toate litigiile teritoriale exclusiv prin mijloace pașnice — cum sînt tratativele, medierea, procedura de conciliere sau alte mijloace pașnice, la alegerea părților interesate, conform Cartei Organizației Națiunilor Unite.

Se înțelege de la sine că un asemenea acord internațional va trebui să cuprindă toate litigiile teritoriale referitoare la frontierele care s-au statornicit între state.

Acordul propus ar constitui o confirmare, concretizare și dezvoltare a principiilor Cartei Organizației Națiunilor Unite referitor la relațiile dintre state în problemele teritoriale, o expresie a bunăvoinței și hotărîrii statelor de a respecta cu strictețe aceste principii.

Guvernul sovietic este ferm convins că adoptarea de către state a angajamentului privind rezolvarea litigiilor teritoriale exclusiv pe cale pașnică ar favoriza reglementarea problemelor internaționale. Încheierea unui acord internațional cu privire la renunțarea de către state la folosirea forței pentru rezolvarea litigiilor teritoriale ar risipi multe din ceea ce a fost în mod artificial atițat în viața internațională, care ridică obstacole în calea destinderii în lume și a consolidării păcii, ar aduce o nouă încălzire considerabilă a climatului internațional și ar crea un teren propice pentru creșterea încrederii între state.

Se poate spune cu siguranță că în noua situație care s-ar crea ca urmare a încheierii unui acord cu privire la renunțarea statelor de a folosi forța pentru rezolvarea litigiilor teritoriale ar fi mult mai ușor să se soluționeze și alte probleme internaționale esențiale. Aceasta se referă înainte de toate și în primul rînd la problema dezarmării.

Tendința unor state de a recurge la forță împotriva altor state pentru a rezolva în favoarea lor litigiile de frontieră a fost întotdeauna și este unul din principalele stimulente în vederea cursei înarmărilor. Litigiile dintre state în probleme teritoriale constituie mediul prielnic pentru militarism precum și pentru atițarea pasiunilor de pe urma cărora caută să speculeze aceia care văd în cursa deșănțată a înarmărilor o sursă de profituri. În condițiile în care statele pot fi liniștite în ce privesc frontierele lor, în care orice planuri de schimbare a lor prin forță vor fi interzise printr-o lege internațională generală, vor dispare în mare măsură motivele după care se călăuzesc statele sporind forțele lor armate.

Atunci va reieși și mai mult falimentul acelora care fie că șovăie să accepte dezarmarea, fie că, ascunzînd lipsa lor de dorință de a se ajunge la un acord în această problemă, se referă la primejdiile legate în situația actuală de nereglementarea litigiilor teritoriale. În problema dezarmării exemplul trebuie să-l dea marile puteri.

Este evident că în condițiile în care statele nu vor avea temei de suspiciune reciprocă în legătură cu problemele de frontieră, va crește nemăsurat posibilitatea pentru o largă colaborare pașnică între ele. Dezvoltarea comerțului și a transporturilor, a schimbului cultural și a contactelor științifice spre binele popoarelor va căpăta un nou puternic impuls.

De pe urma tuturor acestora va avea de cîștigat fiecare stat și fiecare popor, va avea de cîștigat și omenirea în întregul ei.

În ce privește formele viitorului acord internațional, referitor la renunțarea statelor, la folosirea forței pentru rezolvarea litigiilor teritoriale, precum și modul de desfășurare a tratativelor cu privire la încheierea unui asemenea acord, cred că nu ar fi deosebit de greu să se ajungă la o înțelegere dacă, bineînțeles, din partea statelor interesate se va manifesta dorință în această privință. Guvernul sovietic la rîndul său este gata să facă tot ceea ce este necesar pentru a ușura rezolvarea acestor probleme.

În încheiere, aș vrea să exprim speranța că dv. veți examina cu atenție considerentele guvernului sovietic expuse în mesajul de față și că ele vor găsi la dv. un ecou favorabil. Aceste considerente sînt dictate de interesele păcii, de năzuința de a contribui la preîntîmpinarea războiului.

Cu respect,

N. HRUȘCIOV
președintele Consiliului de Miniștri
al U.R.S.S.

REFLECTOR

Directorul de cabinet al președintelui Ben Bella a plecat la Rabat pentru a duce un mesaj personal adresat regelui Marocului, Hassan al II-lea, de către președintele Republicii Algeria. Agenția France Presse **informează că mesajul abordează principalele două puncte ale contenciosului algero-marocan : tratamentul aplicat algerienilor din Maroc și litigiul de frontieră.**

■

Se apreciază că Henry Cabot Lodge, ambasadorul Statelor Unite la Saigon, nu va candida pentru funcția de vicepreședinte al S.U.A. (Lodge a candidat pentru acest post din partea partidului republican în 1960).

■

Departamentul de Stat a anunțat că vizita oficială a președintelui Segni în Statele Unite va avea loc între 14 și 18 ianuarie ; primele două zile sînt rezervate întrevederilor cu președintele Johnson și cu membri ai guvernului, la Washington, apoi el se va deplasa la Norfolk (statul Virginia). Ultimul obiectiv al vizitei sale îl va constitui orașul New York.

Cu prilejul dezbaterilor asupra bugetului, cancelarul R.F.G., Ludwig Erhard, va face joi în Bundestag o amplă declarație de politică externă.

■

În cercurile O.N.U. se afirmă că Frederick Boland, ambasadorul Irlandei, care va părăsi foarte curînd cariera diplomatică pentru a ocupa o catedră la Universitatea din Dublin, va fi probabil trimis zilele acestea în Cipru în calitate de observator din partea O.N.U.

■

La 21 ianuarie, președintele Johnson va supune Congresului bugetul federal pentru anul fiscal 1964—1965, primul buget american depășind 100 de miliarde de dolari.

■

De la 4 la 6 februarie, secretarul general al O.N.U., U Thant, va face o vizită oficială în Tunisia.

LONDRA

Anglia la început de an

Săptămîna aceasta partidele conservator şi laburist îşi încep campaniile de propagandă în vederea alegerilor generale care vor avea loc în cursul anului 1964.

Ambele partide politice deschid campania prin publicarea în ziarele din capitală şi din provincie a unor comunicate enunţînd punctele principale ale politicii partidului respectiv. Apoi, peste vreo două săptămîni, atît primul ministru, Sir Alec Douglas Home, cît şi liderul laburist, Harold Wilson, vor începe turnee prin ţară şi vor ţine discursuri în diferite regiuni.

Data la care se vor ţine alegerile generale nu a fost încă anunţată. Potrivit unor versiuni, ea ar putea fi stabilită pentru luna martie ; dacă guvernul consideră că această programare i-ar spori şansele, zvonurile vor fi confirmate.

În orice caz, alegerile trebuie să aibă loc pînă la toamnă deoarece atunci va expira mandatul guvernului. La începutul celei de-a doua săptămîni a acestui an, deşi parlamentul nu-şi va relua lucrările pînă marţi 14 ianuarie, atît guvernul cît şi opoziţia au de făcut faţă unor probleme de politică externă. Şi conservatorii şi laburiştii îsi dau seama că este extrem de greu de rezolvat contradicţia fundamentală — în faţa căreia ei se află — pe care o implică faptul că deşi o politică de pace are darul de a atrage pe alegători, în cadrul oricăror alegeri, în fapt, se duc o serie de acţiuni contrare, mai ales de ordin militar. Din cauza obligaţiilor decurgînd din diversele alianţe occidentale, cum ar fi N.A.T.O. şi S.E.A.T.O., precum şi din cauza moştenirii colonialismului, guvernul găseşte necesar să menţină trupe în puncte de încordare care includ Berlinul occidental şi Ciprul, Adenul, Insulele Bahrein, Malayezia şi Borneo, şi în Guyana britanică. Forţele armate britanice sînt solicitate la maximum în zone de luptă reală sau potenţială, iar ziarele conservatoare fac aluzie la faptul că ar putea fi necesară reintroducerea sub o formă oarecare a recrutării obligatorii.

Ziarul **Sunday Telegraph** arată că politicienii din ambele partide principale au sperat că alegerile generale vor fi de mult terminate înainte ca ei să fie obligaţi să ia atitudine în această problemă. În mod semnificativ, **Sunday Telegraph** scrie : „dl. Wilson trebuie să se întrebe dacă nu ar fi mai bine să păstreze tăcerea asupra acestor lucruri".

Va fi interesant de văzut ce atitudine vor adopta, cu privire la problemele majore care stau în faţa Angliei, atît primul ministru cît şi liderul opoziţiei în cadrul turneelor electorale aşteptate. În mesajele de Anul nou, transmise de televiziune, Sir Alec Douglas Home a repetat ideea sa : „Ne apropiem tot mai mult de adevărata coexistenţă cu Uniunea Sovietică". El a mai declarat că războiul nuclear a devenit „nu numai imposibil din punct de vedere moral, ci şi imposibil din punct de vedere fizic" şi a susţinut utilitatea unei „dezarmări echilibrate care să afecteze atît armamentul nuclear cît şi cel convenţional".

Agricultorii francezi din departamentul Oise au organizat, de Anul nou, o demonstraţie originală, pe şosele. Ei au oferit automobiliştilor „daruri ţărăneşti", biscuiţi şi dulciuri, o dată cu afişe în care se arată doleanţele lor.

La Londra nu s-a formulat încă răspunsul la noul apel al lui Hruşciov privind un acord internaţional prin care să se renunţe la folosirea forţei pentru rezolvarea litigiilor de frontieră. La începutul acestei săptămîni, purtătorul de cuvînt al Ministerului Afacerilor Externe al Angliei, care a declarat că mesajul lui N. S. Hruşciov este studiat în momentul de faţă la acest minister, a adăugat : „Prevederea principală a acestui mesaj este renunţarea la forţă ca mijloc de reglementare a litigiilor teritoriale. Marea Britanie încearcă să determine în ce măsură acest mesaj comportă propuneri în vederea extinderii sau întăririi obligaţiilor de acest fel pe care Marea Britanie le-a contractat deja în cadrul Cartei Naţiunilor Unite". Răspunzînd felicitărilor de Anul nou primite din partea premierului sovietic, Sir Alec a spus că el consideră Tratatul privitor la încetarea parţială a experienţelor nucleare ca „un valoros pas înainte" ce aşteaptă dezvoltarea mai departe a relaţiilor anglo-sovietice, precum şi „lărgirea contactelor dintre cele două popoare în cursul anului 1964".

Poporul englez va urmări cu atenţie activitatea ministrului de externe Butler la conferinţa pentru dezarmare de la Geneva, care începe la 21 ianuarie, pentru a vedea cît de reale sînt aceste declaraţii de intenţii privitoare la dezarmare şi coexistenţă. După cum spune profesorul J. D. Bernal, preşedintele executiv al Consiliului Mondial al Păcii, într-un mesaj de Anul Nou, „Conferinţa celor 18 state pentru dezarmare îşi va relua lucrările la 21 ianuarie şi ea trebuie să fie determinată să ţină seama de presiunea opiniei publice încă de la început, cu atît mai mult cu cît se întrevăd deja măsuri parţiale utile care pot fi luate la această conferinţă".

Mai există o problemă delicată pentru cei ce stabilesc politica externă a Marii Britanii, şi anume vizita cancelarului vest-german în Statele Unite, cu şapte săptămîni înaintea vizitei pe care primul ministru britanic o va face preşedintelui Johnson. Presa britanică se arată sensibilă la semnificaţiile faptului că vizita cancelarului a precedat-o pe aceea a primului ministru. În acest sens este caracteristic un articol semnat de corespondentul din Washington al ziarului **Sunday Times** şi intitulat „Acum Germania (occidentală — N.A.) este inclusă în relaţiile de tip special". Termenul „relaţii de tip special" a fost creat de Sir Winston Churchill ; acest termen a apărut şi în cadrul convorbirilor din Insulele Bahamas, între Macmillan şi Kennedy. El presupune o legătură cu totul specială între cele două popoare anglo-saxone. În momentul de faţă cercurile guvernamentale britanice sînt perfect conştiente de faptul că Germania occidentală este pe punctul de a înlocui Anglia în cadrul acestor relaţii. Corespondentul lui **Sunday Times** încearcă să îndulcească această pilulă amară, scriind : „Desigur, relaţiile «cu totul speciale» datorate prieteniei care exista între preşedintele Kennedy şi Sir David Ormsby-Gore, ambasadorul britanic la Washington, sînt de domeniul trecutului, dar relaţiile cu caracter special ale S.U.A. cu Marea Britanie continuă să existe, deoarece privesc probleme mondiale, în timp ce relaţiile dintre Statele Unite şi Germania occidentală se referă mai ales la probleme europene".

Să încheiem în nota de optimism a profesorului Bernal : „1964 va fi un an simbolic : se împlinesc 15 ani de la iniţierea primei mişcări mondiale pentru pace de o largă importanţă — aceea condusă de Consiliul Mondial al Păcii. Va fi anul în care vor avea loc comemorări ale unor culmi ale geniului omenesc în arte şi ştiinţă, cum ar fi Michelangelo, Galileu şi Shakespeare. Fie ca acest an să devină un simbol al primilor paşi hotăriţi ai omului spre o lume fără război. Fie ca acesta să fie anul unei cotituri spre dezarmare !"

John GRITTEN

Londra, 6 ianuarie

ATENA

În curînd noi alegeri

Anul 1964 începe în Grecia cu anunțarea unor noi alegeri, deși ultimele au avut loc în luna noiembrie a anului care tocmai s-a încheiat. După cum se știe, Papandreu a demisionat, cu toate că primise votul de încredere al majorității parlamentului, deoarece nu voia să se bazeze pe sprijinul partidului E.D.A. Încercările făcute de cercurile de dreapta pentru găsirea unei „soluții comune" în parlamentul actual, adică de a se forma un guvern de centru-dreapta, sub pretextul situației critice ivite în urma crizei cipriote și a înrăutățirii situației economice, nu au reușit ; de aceea pentru a se ieși din acest impas s-a constituit un guvern de tranziție care să organizeze noi alegeri parlamentare la 16 februarie. Premierul Paraskevopulos, care are experiență în privința alegerilor (el a fost vicepreședinte al guvernului de tranziție Dovas, care a organizat alegerile din octombrie 1961, vehement contestate de opoziție) a declarat că noile alegeri se vor ține la data de 16 februarie, pe baza sistemului electoral în vigoare, proporțional întărit. Scopul principal al guvernului actual — a spus el — este de a organiza alegeri imparțiale.

Dizolvarea parlamentului, cerută de Uniunea de centru nu s-a produs pînă la ora actuală, dar premierul a declarat din nou că ea va avea loc în zilele următoare. Ziarul conservator **Kathimerini** scrie că deși dizolvarea este așteptată în orice clipă, situația este astăzi de așa natură încît ar fi posibile prelungirea vieții parlamentului și chiar formarea unui guvern politic (adică aprobat de parlament, căci guvernul de tranziție nu este constituit pe cale parlamentară ci doar printr-o simplă hotărîre a regelui în cadrul prerogativelor sale constituționale) pentru a se face față apropiatei conferințe de la Londra în problema Ciprului.

Ziarul de centru **Eleftheria** (de nuanță Papandreu) scrie că guvernul de tranziție, a cărui principală sarcină este de a organiza alegerile ireproșabil, trebuie să ceară amînarea conferinței de la Londra (privind problema cipriotă) pînă după alegeri, astfel încît Grecia să poată fi reprezentată de un guvern responsabil. Ziarul **Akropolis** (organ al E.R.E.) consideră nepotrivită această cerere a centrului.

Cel care a insistat cel mai mult pentru organizarea unor alegeri imediate este partidul Uniunea de centru ; liderii acestui partid au declarat că sînt nemulțumiți de rezultatele alegerilor din 3 noiembrie, întrucît nu le-au adus o majoritate parlamentară absolută, care să nu-i oblige să colaboreze cu vreun alt partid. Observatorii politici remarcă faptul că Uniunea de centru insistă asupra acestei majorități proprii pentru a-și putea aplica politica proprie și pentru a-și asigura o stabilitate parlamentară mai durabilă. Partidul de dreapta E.R.E., deși ar fi preferat amînarea alegerilor și o combinație guvernamentală cu Uniunea de Centru, acceptă și fatalitatea alegerilor, sperînd că-și va recuceri pozițiile pierdute. Presa E.R.E. pune acum chestiunea reorganizării forțelor de dreapta în preajma confruntării electorale și unele ziare vorbesc chiar de eventualitatea unei colaborări între E.R.E. și micul partid denumit „progresist" (Markezinis) care a supraviețuit în parlament printr-o minusculă fracțiune de doi deputați. Partidul democrat E.D.A., care a susținut guvernul de centru timp de 45 de zile, sprijinindu-l în parlament prin votul său de încredere, va participa la noile alegeri „pentru a adînci și extinde victoria forțelor democratice de la 3 noiembrie" — după cum scrie ziarul **Avghi.**

Deocamdată, în așteptarea decretului de dizolvare a parlamentului, care este urmat de obicei și de anunțarea noilor alegeri, diferitele partide încep să se pregătească în vederea campaniei electorale care ar urma să fie inaugurată în cursul acestei luni, adică cu 3-4 săptămîni înainte de data alegerilor. Întrucît recenta campanie electorală a epuizat temele majore ale programelor diferitelor partide, nu sînt de așteptat lucruri deosebite în noua campanie. Sînt posibile noi atacuri reciproce între marile partide și poate și unele regrupări de forțe electorale pentru consolidarea pozițiilor.

Ceea ce se poate afirma deocamdată este că Uniunea de centru, condusă de Papandreu, se prezintă în campania electorală cu atuuri mai puternice decît la ultimele alegeri, întrucît a aplicat unele măsuri parțiale prevăzute în programul electoral. Se așteaptă ca și celelalte partide să desfășoare o luptă încordată. Partidul E.D.A. va acționa pentru a se întări pozițiile forțelor democratice. Bătălia care a început la 1 ianuarie — scria **Ethnikos Kirix,** ziarul E.R.E. — va fi dură și hotărîtoare.

Anul 1964, crede ziarul de centru **To Vima,** va fi o piatră de hotar în istoria politică a Greciei.

Dana GHEORGHIU

Atena, 6 ianuarie.

BONN

După vizita lui Erhard în S.U.A.

Vizita de două zile a cancelarului Erhard în Statele Unite, care a coincis cu sfîrșitul anului trecut, continuă și în prima săptămînă a anului 1964 să alimenteze comentariile presei occidentale. Acestea sînt, în general, de acord cu faptul că, în ciuda absenței unor rezultate sau inițiative precise, întîlnirea americano — vest-germană a concretizat unele elemente noi care se fac simțite în alianța nord-atlantică, atît pe planul politicii generale a puterilor occidentale, cît și pe planul relațiilor dintre ele.

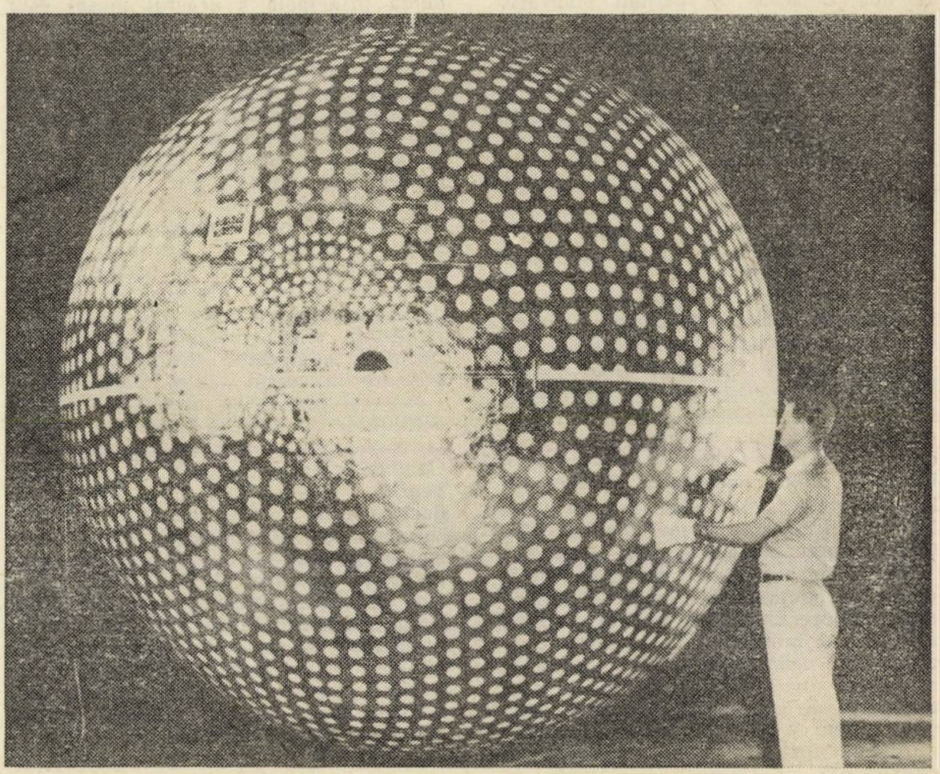

Satelitul-balon „Explorer" conceput de agenția americană a spațiului cosmic pentru cercetarea densității păturilor superioare ale aerului, în regiunile polare.

Declarațiile făcute cu prilejul vizitei, comunicatul publicat la terminarea tratativelor, comentariile presei — acordă toate un spațiu important problemei relațiilor Est-Vest. Faptul este elocvent de la sine, demonstrînd influența largului curent de opinie favorabil continuării acțiunii de destindere a încordării.

„Ar trebui să facem totul pentru a cruța copiii noștri de un război" — declara la încheierea tratativelor președintele Johnson. Comunicatul dat publicității prevede în acest domeniu că trebuie să se continue „explorarea tuturor prilejurilor pentru îmbunătățirea relațiilor Est-Vest, reducerea încordării și lărgirea perspectivelor păcii..."

Unele comentarii în ceea ce privește eficiența acestor elemente declarative pun accentul pe necesitatea însoțirii lor de fapte. Sînt menționate ca „inițiative noi" măsurile ce vor fi preconizate de grupul de ambasadori ai Statelor Unite, Angliei, Franței și Germaniei occidentale care examinează în prezent, potrivit unor surse oficiale, elementele ce ar putea fi discutate în cadrul unor contacte Est-Vest (de tipul tratativelor care au avut loc anul trecut între Statele Unite și Uniunea Sovietică) în problema germană. Sînt puse, de asemenea, în circulație, de către presa americană și vest-germană, variante ale unor planuri noi în problema germană care nu constituie însă propuneri oficiale.

Tratativele din Texas au arătat din nou că într-o anumită măsură, politica lui Erhard se deosebește de cea a predecesorului său. Noul cancelar a insistat chiar în declarația sa program, rostită în Bundestag cu prilejul investiturii, și deseori după aceea — asupra „caracterului flexibil" care trebuie să fie propriu politicii vest-germane. Ziarul **Washington Post** este de părere că lucrul acesta constituie „principala modificare survenită după conducerea lui Adenauer care, în general, era împotriva contactelor cu Uniunea Sovietică".

Deocamdată, însă, această „flexibilitate" este mai mult declarativă. Se pare că politica vest-germană este încă îngrădită în problema contactelor și tratativelor Est-Vest de moștenirea unor concepții evident depășite de evenimente. Corespondenții americani au remarcat „excesul de pesimism" al lui Erhard în problema relațiilor Est-Vest. Purtătorul de cuvînt al delegației vest-germane, von Hasse, în ultima sa conferință de presă a ținut totuși să sublinieze în mod deosebit că declarațiile făcute în acest sens de Erhard „nu urmăreau în nici un caz să închidă porțile în fața eforturilor pe care Occidentul ar putea fi determinat să le întreprindă pentru îmbunătățirea situației internaționale".

Privind concepțiile vest-germane asupra destinderii Est-Vest prin prisma tratativelor din Texas, se observă că orice progres în această direcție pare a fi condiționat de acceptarea cererilor R.F.G. în problema germană. Cancelarul Erhard a specificat că orice efort occidental va fi anticipat de un fel de cenzură vest-germană. „Fără îndoială — declara el la înapoierea sa la Bonn — americanii doresc continuarea contactelor, dar numai după ce se va discuta în prealabil cu guvernul R.F.G.".

Tratativele Johnson-Erhard au marcat strîngerea relațiilor americano — vest-germane. „Conducătorul german — scria **New York Herald Tribune** — a hotărît să stabilească legături mai strînse cu S.U.A. chiar cu riscul de a-l contraria pe președintele de Gaulle." Actualele relații americano — vest-germane se deosebesc în mod cert de ceea ce au reprezentat ele în lunile trecute. Încheierea tratatului franco — vest-german, orientarea pronunțată a lui Adenauer spre o politică „europeană" (franco — vest-germană) ca o contrapondere la politica americană nu s-a bucurat de popularitate la Washington.

Este suficientă o parcurgere, fie și fugitivă, a părerilor exprimate de presa franceză, pentru a desprinde ostilitatea față de actuala poziție vest-germană în problemele strategico-militare și economice. „Totul lasă să se întrevadă — scrie **Figaro** — că noul cancelar joacă rolul de agent de legătură între Statele Unite și Europa..."

Ceea ce provoacă în mod deosebit nemulțumirea cercurilor oficiale franceze, în urma recentei vizite a lui Erhard în Statele Unite, nu este însă reafirmarea de către cancelar a concepțiilor sale politico-militare, respectiv alinierea R.F.G. la politica americană în acest domeniu. Relațiile franco — vest-germane par a fi afectate mai ales de poziția R.F.G. în problemele economice, și în mod special, în problemele Pieței comune. Comunicatul din Texas specifică în această problemă că unitatea trebuie, printre altele, să respecte caracterul „tradițional deschis" al relațiilor comerciale dintre Europa occidentală și Statele Unite. Din acest paragraf se desprinde ideea că Bonnul se dezice într-o anumită măsură de hotărîrea adoptată la capătul maratonului agricol de la Bruxelles. După cum se știe, problema exportului de produse agricole a fost în permanență o sursă de fricțiuni între aliații occidentali. Franța urmărește să asigure piețe stabile de export produselor sale agricole și să împiedice ca țările membre în Piața comună să devină debușee pentru alte țări (practic S.U.A.) pentru ca, în schimbul importului de produse agricole americane sau ale altor state, să-și asigure plasarea propriilor lor produse. La recenta conferință de la Bruxelles, concepțiile franceze au căpătat cîștig de cauză în cadrul compromisului la care s-a ajuns. Dar în Texas s-a vorbit nu de „caracterul intangibil" al acordului de la Bruxelles, ci despre „interpretarea sensului" acestuia. S-a hotărît astfel crearea unui comitet americano — vest-german care urmează să se întrunească pentru a studia acordul de la Bruxelles și „să definească în acest context în ce măsură ține el seama de speranțele americane" (declarațiile cancelarului Erhard).

Acest punct de vedere se depărtează într-o bună măsură de felul în care Franța concepe acordul menționat, apropiindu-se, în schimb, de repetatele insistențe americane subliniate de președintele Johnson și de ministrul agriculturii, Freeman, și anume ca Piața comună să garanteze accesul mărfurilor americane pe piețele europene. „La Paris, unde se acordă o mare importanță definirii unei atitudini comune a țărilor C.E.E. față de runda Kennedy — scrie André Fontaine în **Le Monde** — este probabil că crearea acestui comitet va fi rău primită".

Este îndoielnic, în acest context, că preocuparea menționată în comunicatul Johnson-Erhard de întărire a alianței atlantice a fost într-adevăr realizată. Noile regrupări de forțe în N.A.T.O., evidente și prin prisma apropierii americano — vest-germane, nu sînt de natură să anihileze contradicțiile existente, ci, cel mult, să adîncească pe cele vechi și să provoace altele noi.

Christian Science Monitor, comentînd tratativele Johnson-Erhard, are următoarea viziune asupra raporturilor din N.A.T.O.: „Politica Statelor Unite pentru Europa occidentală a adoptat un ton nou, vădit teutonic. Marea Britanie este imobilizată de statu-quo pînă după alegeri, iar Franța își continuă drumul său deseori potrivnic cooperării. Această stare de lucruri îi permite numai d-lui Erhard să fie relativ liber și dispus să acționeze". Vizita lui Erhard în Statele Unite va fi urmată de o nouă călătorie la Paris. Vor avea loc și alte tratative interoccidentale (franco-italiene, anglo-americane, se vorbește și despre eventualitatea unei întîlniri franco-americane după vizita președintelui de Gaulle în Mexic).

Acest lanț de tratative interoccidentale sînt considerate ca avînd drept scop precizarea atitudinii occidentului față de marile probleme ale actualității. Cerința cea mai imperioasă este contribuția concretă la continuarea operei de destindere a încordării internaționale, la facilitarea unui progres ferm în relațiile dintre state.

Sergiu VERONA

NICOSIA

Evoluția problemei cipriote

În Cipru, stat a cărui suveranitate nu este pusă oficial la îndoială, sînt trimise trupe străine, aparținînd forțelor N.A.T.O.; se fac, de asemenea, fel de fel de planuri în legătură cu trimiterea altor unități militare; agențiile anunță că un batalion britanic, aparținînd Brigăzii a 6-a, staționat în Germania occidentală, a fost pus în stare de alarmă pentru o eventuală plecare în Cipru; în diferitele foruri ale N.A.T.O. se discută situația dintr-o țară care nu face parte din această organizație.

Între timp, deși nu s-au mai înregistrat incidente între membrii celor două comunități din Cipru, încordarea se menține, iar părțile interesate își reafirmă pozițiile și anunță unele măsuri care fac și mai dificilă soluționarea diferendului născut în urma propunerilor președintelui Makarios privind revizuirea prevederilor constituției. Cu toate că nici una dintre părți, cu excepția arhiepiscopului Makarios, nu a făcut declarații limpezi de intenții, ceea ce se cunoaște din evoluția problemei nu permite să se creadă că s-ar putea ajunge lesne la o rezolvare rapidă și eficientă a conflictului.

Obiectivele părților interesate ar putea fi rezumate astfel:

Comunitatea cipriotă de origine greacă cere, prin intermediul președintelui țării, suprimarea tratatului care permite Angliei, Greciei și Turciei să

intervină, împreună sau unilateral, pentru a restabili ordinea în insulă ; suprimarea acelor articole din constituție care pun pe picior de egalitate, în cadrul guvernului, pe turcii și grecii ciprioți. Se afirmă că minoritatea turcă (aproximativ 18 la sută din populație) dispune de drepturi disproporționate — 30 la sută din portofoliile ministeriale și funcțiile administrative și 40 la sută din cadrele armatei.

Comunitatea cipriotă de origine turcă se opune radical cererilor comunității grecești.

Atitudinea comunității turce este sprijinită de către guvernul de la Ankara, care afirmă că urmărește realizarea a două obiective : protejarea comunității turce ; asigurarea securității Turciei pe flancul său sudic, adică păstrarea de efective armate în Cipru și posibilitatea de a interveni dacă s-ar ivi vreo amenințare împotriva teritoriului său din această direcție. Noul guvern turc a mai propus sporirea efectivelor forțelor armate grecești și turcești din insulă.

Guvernul grec consideră drept o datorie națională de a fi gata, în orice moment, să ia apărarea grecilor din Cipru, și nu ar putea respinge proiectele comunității grecești de pe insulă. La Atena s-a afirmat că s-ar putea găsi o soluție prin crearea unui fel de protectorat al Commonwealthului britanic asupra Ciprului. Cererile turcești cu privire la sporirea efectivelor militare au fost respinse. Consiliul de Miniștri grec, ținut acum cîteva zile, a hotărît să ceară o reuniune a Consiliului N.A.T.O. în vederea discutării situației create și să pună în „stare de alarmă" unele unități ale forțelor terestre, navale și aeriene, pentru eventualitatea unei intervenții urgente în Cipru.

În privința Marii Britanii, observatorii afirmă că ea va încerca să facă tot posibilul pentru a-și păstra controlul asupra celor două baze militare de care dispune pe teritoriul insulei, întrucît acestea sînt desemnate, printre altele, să înlocuiască la nevoie baza militară de la Aden. Se mai susține că guvernul englez nu s-ar opune, în principiu, unei „dezangajări" din partea Greciei și a Turciei dacă aceasta ar favoriza stabilitatea politică și constituirea unei națiuni cipriote „integrate". Ideea unei medieri O.N.U. sau N.A.T.O. nu este agreată de guvernul britanic, care preferă să arbitreze singur.

După cum s-a anunțat, comisia politică de legătură formată din reprezentanți ai Angliei, Greciei, Turciei, precum și ai celor două comunități — a ajuns la un acord privind încetarea focului, crearea unei zone neutre între cele două comunități și retragerea tuturor elementelor celor două comunități care au luat parte la lupte. Totodată, s-a mai hotărît că în viitorul apropiat, la Londra se va desfășura o conferință cu participarea reprezentanților celor cinci părți, pentru discutarea propunerilor în vederea reglementării situației și a eventualei revizuiri a acordurilor internaționale privitoare la Cipru.

Arhiepiscopul Makarios declara acum cîteva zile că aceste acorduri constituie sursa evenimentelor tragice care s-au desfășurat. Potrivit părerilor sale, conflictul care a izbucnit între comunitățile greacă și turcă ar fi putut fi evitat dacă nu ar fi existat tentativele de presiune exercitate din exterior în vederea reglementării situației. Tratatele de garanție, a adăugat șeful statului cipriot, au creat condiții favorabile intervenției străine în afacerile Republicii Cipru, în detrimentul unității ciprioților.

În momentul de față, observatori din diferite țări își exprimă speranța că propusa conferință nu se va transforma într-o încercare de a soluționa diferendul într-un mod care să lege și mai strîns Ciprul de interese, mai ales militare, străine.

Eugen PHOEBUS

ROMA

Pelerinajul Papei Paul al VI-lea

La 4 decembrie 1963, cînd papa Paul al VI-lea anunța, la încheierea celei de-a doua sesiuni a Conciliului Ecumenic, intenția sa de a vizita Ierusalimul, știrea a fost interpretată ca o confirmare a intenției bisericii catolice de a păși „pe noile căi deschise din inițiativa lui Ioan al XXIII-lea" (A.F.P.). S-a reamintit atunci că din momentul în care primul papă, apostolul Petru, a părăsit Ierusalimul pentru Roma, nici unul dintre succesorii săi nu a străbătut același drum în sens invers. De-a lungul istoriei, numai 19 șefi ai bisericii catolice s-au deplasat din Cetatea Vaticanului. De la ultima călătorie peste hotare au trecut mai bine de 150 de ani. Papa Pius al VII-lea, care în 1808 a plecat la Paris pentru a-l încorona pe Napoleon, iar în 1809 a fost rechemat de împărat în Franța și reținut ca prizonier pînă în 1814, a fost cel din urmă suveran pontif care a călătorit în străinătate.

„După ce jucase un rol preponderent în viața Occidentului timp de 15 secole, scrie unul dintre comentatorii agenției *France Presse*, biserica era amenințată de condițiile civilizației moderne să-și piardă influența și să rămînă orientată exclusiv spre trecut ; după Ioan al XXIII-lea, Paul al VI-lea deschide ferestrele spre secolul nostru". Aprecieri de acest gen revin frecvent în articolele consacrate inițiativei papale. Se consideră că ancorarea în contemporaneitate este căutată de Vatican pe patru căi : prin rezolvarea problemelor doctrinale care frămîntă catolicismul și în primul rînd prin reglementarea raporturilor dintre curia papală și clerul catolic ; prin strîngerea legăturilor între diferitele biserici creștine ; prin îmbunătățirea relațiilor dintre principalele religii monoteiste — creștinismul, mozaismul și islamismul ; în sfîrșit, prin încercarea de a contribui activ la instaurarea unui climat de pace în întreaga lume.

Pelerinajul la Ierusalim este interpretat în cercurile preocupate de problemele religioase ca fiind de natură să contribuie la atingerea tuturor acestor obiective. Prezența papei în mijlocul unei comunități catolice „orientale" s-ar înscrie pe linia celui de-al doilea Conciliu Ecumenic în care a dominat ten-

La poarta Ierusalimului unde a fost primit Papa Paul al VI-lea. Obstacolele anticar și gardurile de sîrmă ghimpată au fost înlăturate pentru două zile.

dința spre reducerea puterii curiei papale. Paul al VI-lea este primul papă într-o jumătate de mileniu care s-a întîlnit cu un patriarh ecumenic ortodox. Dar întrevederile sale cu patriarhul Constantinopolului, Athenagoras, nu sînt totuși privite decît ca un prim pas pe calea luării în discuție a problemei schismei din biserica creștină. Se subliniază că, în calitate de șef al bisericii catolice, Paul al VI-lea l-a îmbrățișat pe patriarhul Athenagoras în numele tuturor catolicilor, dar fără a omite că acesta din urmă nu este conducătorul spiritual al întregii ortodoxii. Diversele biserici ortodoxe naționale fiind autocefale, patriarhul ecumenic Athenagoras nu a fost în măsură să reprezinte pe toți creștinii ortodocși. Subliniind această idee, revista religioasă „Arhive de drept canonic și de drept ecleziastic" care apare la Atena, scrie: „Patriarhul ecumenic nu avea dreptul de a hotărî singur să se întîlnească cu papa. El ar fi fost dator să propună convocarea urgentă a unui sinod, în loc să plece la Ierusalim «pentru a fi primit de papă», cum a scris presa internațională". Același punct de vedere este exprimat de organul oficial al bisericii grecești „Ecclesia" și de publicația religioasă „Typos", care apare de asemenea la Atena.

Pelerinajul său l-a condus pe papa Paul al VI-lea în două țări care se consideră încă în stare de război: Iordania și Izraelul. La Ierusalim, el a fost întîmpinat de regele Iordaniei, Hussein. La Nazareth, înaltul pontif a fost primit de președintele Izraelului, Shazar. În ambele țări, șeful bisericii catolice a fost salutat cu multă deferență. El a folosit prilejul pentru a îndemna la încetarea animozităților care tulbură pacea.

O deosebită importanță se atribuie celor aproximativ 240 de mesaje trimise de papă de la Ierusalim unor șefi de state și personalități religioase și laice din întreaga lume. Cercurile informate din Roma afirmă că în aceste mesaje este reluată ideea expusă de Paul al VI-lea și la sfîrșitul pelerinajului său: „pace pentru toți oamenii, o pace adevărată și durabilă".

Cu toate că s-a subliniat în repetate rînduri că vizita la locurile biblice are un caracter exclusiv religios, și nu urmărește nici un scop politic, ziare occidentale ca, de pildă, *Frankfurter Allgemeine Zeitung* scriu: „Paul al VI-lea este prea la curent cu problemele politice pentru a nu-și fi dat seama că politica nu se va lăsa exclusă din călătoria sa". Ziarul vest-german crede că nu există nici o speranță ca prezența papei să fi contribuit la atenuarea conflictului arabo-izraelian, dar, la fel ca și alte ziare, vede în declarațiile făcute cu prilejul pelerinajului o contribuție la întărirea păcii generale. „În ceea ce privește repercusiunile diplomatice ale pelerinajului, scrie ziarul francez *L'Aurore*, trebuie reținut în primul rînd apelul lansat de Paul al VI-lea în favoarea păcii, deși în conjunctura actuală, cînd șefii de state primesc mesaje de pace de la dnii Hrușciov și Johnson, apelul papei poate părea de mai mică importanță".

Luni, la întoarcerea la Roma, Paul al VI-lea a fost primit cu un fast deosebit. El a fost întîmpinat de președintele Republicii Italia, Antonio Segni, care a declarat: „Cuvintele de pace, dragoste și fraternitate adresate de papă lumii întregi au fost, fără îndoială, ascultate și au îndemnat la reflecție pretutindeni".

Paolo RICCI

Roma, 7 ianuarie 1964

DJAKARTA

Au loc consultări

Relațiile încordate dintre Indonezia și Federația Malayeză sînt în discuție atît la Națiunile Unite, unde s-au înregistrat plîngeri din partea ambelor părți, cît și la Manila, unde președintele Sukarno a început de marți tratative cu președintele Macapagal.

Incidentele de frontieră din insula Borneo (Kalimantan) sînt în legătură cu lupta patrioților din Sabah (Borneo de nord) și Sarawak împotriva includerii acestor teritorii în Federația Malayeziei mari. Autoritățile de la Kuala Lumpur au inițiat măsuri militare care au creat o situație incertă la granița cu Indonezia.

În ciuda acțiunilor desfășurate împotriva patrioților în Sabah și Sarawak, controlul autorităților federale malayeze devine tot mai precar. Primul ministru Tengu Abdul Rahman a făcut o vizită-fulger inopinată la Jesselton (Sabah) „pentru a ridica, după cum se exprimă corespondentul agenției U.P.I., moralul militarilor malayezi și englezi", după ce, în urmă cu cîteva zile s-au produs ciocniri care au pricinuit moartea a opt militari malayezieni și rănirea altor 19.

Amplele consultări ale ministrului englez al apărării, Peter Thorneycroft, la Kuala Lumpur și Singapore — unde a poposit în cadrul turneului de inspecție la cartierele generale de operațiuni ale armatei engleze — au relevat interesul Angliei pentru menținerea actualei structuri a federației. Dar aceste consultări nu s-au soldat cu hotărîrea de a trimite trupe australiene și neozeelandeze în Sabah și Sarawak. Se știe că Australia și Noua Zeelandă s-au asociat tratatului militar anglo-malayez din mai 1963 prin scrisori în care se declarau dispuse să acorde ajutor federației în caz de nevoie (vezi **Lumea** nr. 9 din 1963).

Referindu-se la zvonurile potrivit cărora primul ministru Rahman s-ar fi adresat pentru ajutor militar Australiei și Noii Zeelande, un purtător de cuvînt al Ministerului pentru problemele Commonwealthului a declarat: „La Londra nu se știe nimic despre o astfel de cerere, dar dacă guvernul malayez are nevoie de ajutor, el are dreptul să-l ceară Australiei și Noii Zeelande". La rîndul său, Thorneycroft a declarat la Kuala Lumpur: „Guvernul malayez este cel care trebuie să hotărască dacă să ceară sau nu trimiterea de trupe australiene și neozeelandeze în Borneo. Consider că trupele engleze de acolo sînt suficiente". Iar la Singapore, fiind solicitat să comenteze zvonurile potrivit cărora Anglia intenționează să-și retragă o parte din forțele afectate N.A.T.O., pentru a face față „angajamentelor" în Asia de sud-est și în Cipru, Thorneycroft a declarat că „nu vede necesitatea imediată a ducerii unor noi trupe britanice în Malaya". Rahman a dezmințit la Jesselton că ar fi solicitat ca trupe australiene și neozeelandeze din „forța strategică a Commonwealthului" să fie trimise în Sabah și Sarawak, deoarece o asemenea cerere ar echivala cu recunoașterea imposibilității ca autoritățile federale să fie stăpîne pe situație; premierul malayez a blamat chiar ziarele australiene care au pus în circulație această versiune.

Dacă la Kuala Lumpur accentul cade pe măsurile militare, la Djakarta au fost inițiate consultări. Actuala vizită a președintelui Sukarno la Manila urmărește găsirea unor soluții reciproc acceptabile în conflictul cu Federația Malayeză și totodată strîngerea legăturilor cu Filipinele. Fresat de ziariști cu întrebări asupra poziției sale față de întîlnirea de la Manila, premierul malayez Rahman a calificat-o ca „inoportună". Refuzul său de a se alătura negociatorilor indonezieni și filipinezi întruniți la Manila este în contradicție cu cererile exprimate în parlamentul de la Kuala Lumpur în sprijinul căutării de soluții pașnice în actualul conflict.

La întîlnirea de la Manila, președintele Filipinelor, Macapagal, recurge totuși — după opinia agenției Asociated Press — „la un joc delicat între Federația Malayeză și Indonezia, în speranța de a găsi o cale pentru a se pune capăt conflictului și a se reînvia formația Maphilindo, creată în august 1963 de Malaya, Filipine și Indonezia". Ministrul de externe al Filipinelor, Lopez, s-a mulțumit să declare că vizita președintelui Sukarno la Manila este consacrată studierii posibilităților de sporire a schimburilor economice între cele două țări. Potrivit părerii filipineze, Indonezia dorește în momentul de față să compenseze sistarea comerțului său prin Singapore printr-o intensificare a relațiilor cu Filipinele.

Este încă prematur de întrevăzut dacă „războiului nedeclarat" din Borneo (Kalimantan) i se va pune capăt la întîlnirea de la Manila sau dacă Națiunile Unite vor fi chemate să-și spună și ele cuvîntul.

Ștefan CORNU

CONVORBIRI
LA
O.N.U.

PUNȚILE COMERȚULUI

Schimburile comerciale internaționale, stimularea lor, înlăturarea barierelor și discriminărilor — au constituit cîteva din temele cele mai discutate de către delegații la cea de a 18-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. Am avut prilejul să stăm de vorbă cu șefi ai delegațiilor din Comitetul 2, unde se dezbăteau probleme importante ale dezvoltării economice, cărora le-am solicitat părerea în aceste probleme.

Prin schimburi, la o mai bună cunoaștere reciprocă

Reprezentantul Italiei în Comitetul 2, **Mario Franzi,** a participat activ la dezbaterile și consultările din timpul sesiunii. În convorbirea avută, el s-a referit la unele aspecte ale schimburilor comerciale :

— Consider că relațiile comerciale internaționale pot contribui la o mai bună cunoaștere reciprocă, la apropierea între popoare.

Referindu-se la posibilitățile existente în această problemă, reprezentantul italian preciza că pot fi găsite soluții reciproc satisfăcătoare, că unul din principiile relațiilor internaționale — neimixtiunea în treburile altor țări — ar trebui să stea, în general, la baza colaborării economice dintre state.

În cursul convorbirii, am abordat și problema relațiilor comerciale italo-romîne, pentru care Mario Franzi are aprecieri pozitive :

— Schimburile comerciale dintre Romînia și Italia, a subliniat el, s-au dezvoltat de la an la an. În ce privește perspectivele, pot spune că se designează drumul spre o viitoare creștere.

Vizita făcută în R. P. Romînă spre sfîrșitul anului trecut, de o delegație italiană a fost apreciată de Mario Franzi ca o dovadă a posibilităților de extindere a relațiilor comerciale dintre cele două țări. Legăturile de această natură — spunea el — sînt fapte de domeniul actualității, iar posibilitățile existente urmează a fi verificate și valorificate cu contribuția ambelor țări.

Trebuie pornit de la realități contemporane

Unul din principalele aspecte ale schimburilor comerciale internaționale, și anume acela al înlăturării restricțiilor și discriminărilor, a fost abordat de **Abdel Monem el Banna,** reprezentantul R.A.U.

— Cred că atunci cînd ne referim la dezvoltarea relațiilor comerciale și, în special, la cele la care participă țările în curs de dezvoltare, trebuie să precizăm de la bun început că un pas important pentru aceste țări ar fi înlăturarea barierelor vamale discriminatorii existente. Mă refer aici la exportul de mărfuri tropicale și de materii prime, dar și la unele produse industriale ale acestor țări.

Apreciind dimensiunile acestor restricții, El Banna arăta :

— Ele sînt, în general, foarte mari. Pentru a-și aproviziona industriile, anumite țări industrializate importă în mod obișnuit materiile prime din țările slab dezvoltate, dar o fac sub protecția diverselor bariere tarifare, dînd în schimb întreaga prioritate exportului lor în aceste țări. Aceasta este, în general, o chestiune cunoscută. Eliminarea barierelor vamale discriminatorii — și de altă natură — ar putea contribui la extinderea comerțului, la stabilirea de relații normale comerciale și la progresul țărilor în curs de dezvoltare.

În acest domeniu, un rol important îi revine viitoarei conferințe internaționale pentru comerț și dezvoltare. Cred că — pentru a fi eficientă — această conferință va trebui să nu se rezume numai la discuții, ci să prevadă și măsuri concrete, practice, în vederea stimulării comerțului internațional.

După părerea mea, conferința va trebui să înceapă prin a recunoaște de la început o realitate contemporană — și anume că relațiile comerciale se desfășoară astăzi între țări cu regimuri politice și sociale diferite, cu nivele diferite de dezvoltare. Este un aspect major care ar trebui să fie reflectat în orice măsuri adoptate, în orice organ sau instituție internațională pe care le-ar crea conferința, excluzîndu-se orice fel de discriminare, sub orice formă. Personal, consider că aceasta este o chestiune foarte importantă pentru dezvoltarea comerțului internațional și pentru dezvoltarea economică, în general.

Există un vast teren pentru colaborare

Cu **Jazairy,** reprezentantul Algeriei în Comitetul 2, am stat de vorbă la sfîrșitul ședinței în care luase cuvîntul pentru a sprijini inițiativa romînă privind un proiect de declarație asupra cooperării economice internaționale. Ne spunea că s-a înscris la cuvînt fiind convins de necesitatea unei asemenea declarații, cu ale cărei principii delegația sa este de acord.

În convorbirea avută, Jazairy s-a oprit mai întîi asupra relațiilor comerciale algeriano-romîne :

— Sînt la curent cu desfășurarea acestor schimburi comerciale și știu că relațiile stabilite cu Romînia sînt foarte bine apreciate în Algeria. Aș dori să subliniez că schimburile comerciale algeriano-romîne se situează în cadrul mai vast al relațiilor de înțelegere și prietenie dintre țările noastre. Și în domeniul comerțului, și în celelalte domenii, văd frumoase perspective de dezvoltare.

Algeria, a continuat el, acordă în general o mare importanță schimburilor internaționale, considerînd că extinderea comerțului, atît cu țările răsăritene, cît și cu cele occidentale, este în interesul tuturor părților.

Trecînd la problema viitoarei conferințe O.N.U. pentru comerț și dezvoltare, Jazairy a declarat :

— Privesc această conferință cu speranță. Mă feresc însă să fac pronosticuri exagerate, ținînd seama de sarcinile propuse acestei conferințe. Cred că ea ar trebui să se concentreze asupra principalelor pîrghii în vederea dezvoltării comerțului. Eu unul nu mă îndoiesc că țările socialiste — și aici vreau să amintesc și propunerile delegației romîne — vor acorda problemelor privind schimburile comerciale cu țările în curs de dezvoltare, inclusiv Algeria, același sprijin pe care l-au acordat în cadrul dezbaterilor de la O.N.U., în atmosfera de cooperare din Comitetul 2.

Liviu RODESCU